

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน

การกำหนดข้อจุดอ่อน และจุดแข็งในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ยึดตามข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านที่พบการเลี้ยงช้างในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เป็นไปดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.6 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ของ จ.ชัยภูมิ

ตัวแปร	โอกาส	อุปสรรค
1. ด้านทรัพยากรท่องเที่ยว		
1.1 ด้านธรรมชาติ	✓	
1.2 ด้านประวัติศาสตร์เกี่ยวกับช้าง	✓	
1.3 ด้านวัฒนธรรม	✓	
2. ด้านความพร้อมทางการท่องเที่ยว		
2.1 โครงสร้างพื้นฐาน	✓	
2.2 การบริการ	✓	
2.3 ข้อมูลข่าวสาร	✓	
2.4 สถานที่ / สิ่งแวดล้อม		✓
3. ด้านการเข้าถึง		
3.1 ความสะดวกในการเข้าถึง	✓	
3.2 เข้าถึงได้ทุกฤดู	✓	
3.3 บริการรถสาธารณะ	✓	

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในของการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ของจังหวัดชัยภูมิ ได้นำปัจจัยภายนอกและภายในมาประเมินเพื่อให้ให้นัก ได้ผลการประเมินดังแสดงในตารางต่อไปนี้ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 เมทริกซ์การประเมินให้น้ำหนักสภาพแวดล้อมภายนอก จ.ชัยภูมิ

1 คุณลักษณะของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	2 น้ำหนัก ความสำคัญ	3 คะแนนผลกระทบ (เต็ม 5)		4 ผลรวม ผลกระทบ (3.1+3.2)	5 ค่า ผลกระทบ แต่ละปัจจัย (2x4)
		3.1 ทางบวก	3.2 ทางลบ		
1. ด้านสังคม					
1.1 เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา การสื่อสาร	0.40	2		2	0.80
1.2 ทำให้ประชาชนในพื้นที่เพิ่มขึ้น	0.10	1		1	0.10
1.3 ทำให้เกิดการขัดแย้งขึ้นในชุมชน	0.20		-1	-1	-0.20
1.4 ทำให้เกิดอาชญากรรมเพิ่มขึ้น	0.20		-1	-1	-0.20
1.5 คนต่างถิ่นมาแย่งงาน	0.10		-1	-1	-0.10
รวม					0.40
2. ด้านเศรษฐกิจ					
2.1 เกิดการจ้างงานและสร้างอาชีพ	0.30	1		1	0.30
2.2 คนในพื้นที่หันมาประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	0.10	1		1	0.10
2.3 คนในพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม น้อยลง	0.10		-1	-1	-0.10
2.4 คนในพื้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น	0.20	1		1	0.20
2.5 การท่องเที่ยวทำให้มีอาชีพที่หลากหลาย	0.20	1		1	0.20
2.6 การท่องเที่ยวทำให้เกิดการกระจายรายได้ที่ ไม่เป็นธรรม	0.10		-1	-1	-0.10
รวม					0.60
3. ด้านสิ่งแวดล้อม					
3.1 ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการใช้ ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	0.20	1		1	0.20
3.2 ทำให้เกิดมลภาวะด้านต่าง ๆ เช่น ขยะ น้ำ เสีย	0.10		-1	-1	-0.10
3.3 ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทัศนียภาพ	0.30	1		1	0.30
3.4 ทำให้มีการทำลายสิ่งแวดล้อมเพื่อก่อสร้าง ต่างๆ เพื่อการท่องเที่ยว	0.30		-1	-1	-0.30
3.5 เกิดชุมชนแออัดบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	0.10		-1	-1	-0.10
รวม					0.00

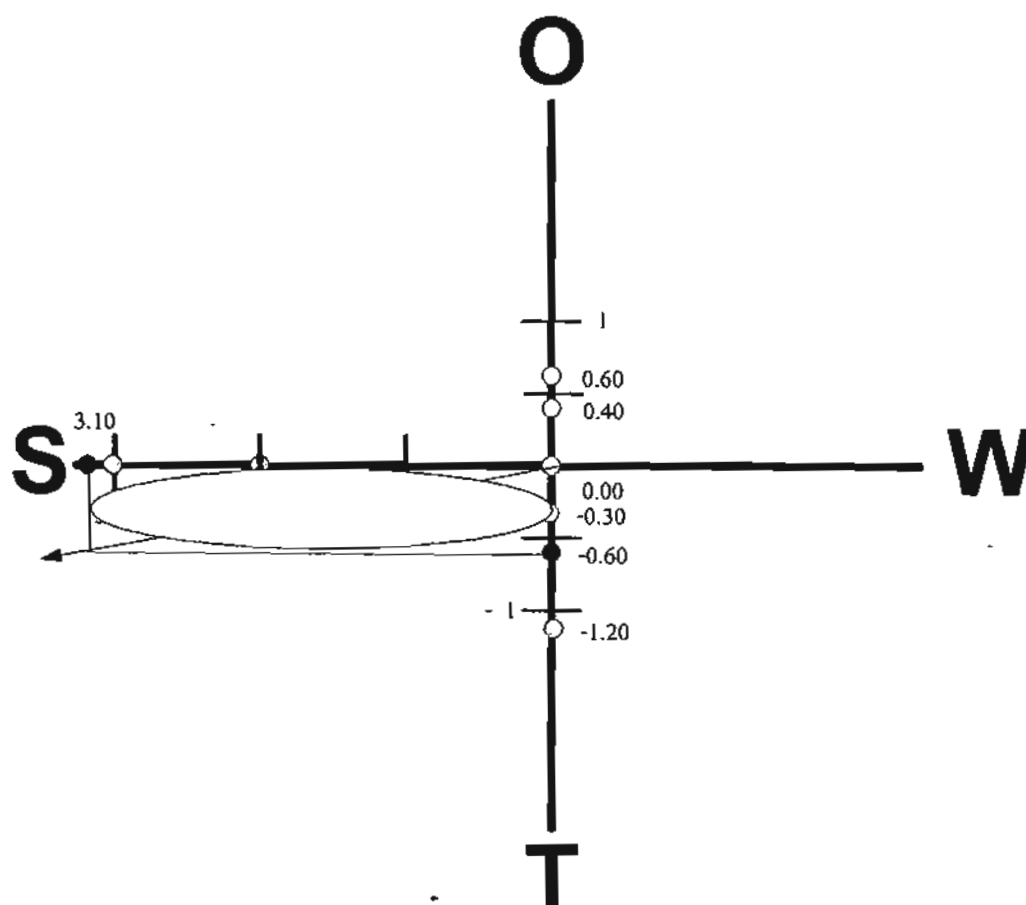
ตารางที่ 4.7 (ต่อ) เมทริกซ์การประเมินให้น้ำหนักสภาพแวดล้อมภายนอก

1 คุณลักษณะของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	2 น้ำหนัก ความสำคัญ	3 คะแนนผลกระทบ (เต็ม 5)		4 ผลรวม ผลกระทบ (3.1+3.2)	5 ค่า ผลกระทบ แต่ละ ปัจจัย (2x4)
		3.1 ทางบวก	3.2 ทางลบ		
4. ด้านการส่งเสริมสนับสนุน					
4.1 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกิจกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างน้อยเกินไป	0.20		-1	-1	-0.20
4.2 การจัดการท่องเที่ยวได้รับความร่วมมือจากทั้งฝ่ายรัฐ เอกชน และชุมชนท้องถิ่น	0.30	1		1	0.30
4.3 ขาดการส่งเสริมด้านการตลาดหรือมีน้อยเกินไป	0.10	2	-1	1	0.10
4.4 การสนับสนุนจากภาครัฐไม่ต่อเนื่อง	0.20		-1	-1	-0.20
4.5 การสนับสนุนจากภาคเอกชนไม่ต่อเนื่อง	0.10		-2	-2	-0.20
4.6 ขาดการสนับสนุน ความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่น	0.10		-1	-1	-0.10
รวม					-0.30
5. ด้านวัฒนธรรม					
5.1 เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมประเพณีเป็นเชิงพาณิชย์	0.20		-1	-1	-0.20
5.2 เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเป็นแบบคนเมือง เช่น การแต่งกาย การกิน และยานพาหนะ	0.20		-2	-2	-0.40
5.3 ทำให้ภาษาท้องถิ่นลดความสำคัญลง ประชาชนในท้องถิ่นใช้ภาษาอื่นติดต่อสัมพันธ์กัน	0.10		-1	-1	-0.10
5.4 ขาดผู้นำเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวไม่ซึมซับคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว	0.10		-1	-1	-0.10
5.5 ทำให้เกิดการเลี้ยวข้างแบบทุนนิยม	0.10		-1	-1	-0.10
5.6 ทำให้คุณค่าของวัฒนธรรม ค่ามเชิของการเลี้ยวข้างลดคุณค่าไป	0.30		-1	-1	-0.30
รวม					-1.20

ตารางที่ 4.8 เมทริกซ์การประเมินให้น้ำหนักสภาพแวดล้อมภายใน จ.ชัยภูมิ

1 คุณลักษณะของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	2 น้ำหนัก ความสำคัญ	3 คะแนนผลกระทบ (เต็ม 5)		4 ผลรวม ผลกระทบ (3.1+3.2)	5 ค่า ผลกระทบ แต่ละ ปัจจัย (2x4)
		3.1 ทางบวก	3.2 ทางลบ		
1. ด้านทรัพยากรท่องเที่ยว					
1.1 ด้านธรรมชาติ	0.40	4		4	1.60
1.2 ด้านประวัติศาสตร์เกี่ยวกับช้าง	0.30	3		3	0.90
1.3 ด้านวัฒนธรรม	0.30	2		2	0.60
รวม					3.10
2. ด้านความพร้อมทางการท่องเที่ยว					
2.1 โครงสร้างพื้นฐาน	0.40	3		3	1.20
2.2 การบริการ	0.20	3		3	0.60
2.3 ข้อมูลข่าวสาร	0.20	3		3	0.60
2.4 สถานที่ / สิ่งแวดล้อม	0.20		-2	-2	-0.40
รวม					2.00
3. ด้านการเข้าถึง					
3.1 ความสะดวกในการเข้าถึง	0.40	3		3	1.20
3.2 เข้าถึงได้ทุกฤดู	0.30	3		3	0.90
3.3 บริการรถสาธารณะ	0.30	3		3	0.90
รวม					3.00

จากตารางที่ 4.7 และ 4.8 ในการประเมินให้น้ำหนักสภาพแวดล้อมภายนอก และภายใน ในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ สามารถนำมาวาดรูปกราฟ SWOT ได้ดังนี้

ภาพที่ 4.4 กราฟ SWOT การพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ของ จ.ชัยภูมิ

จากรูปกราฟ SWOT ข้างต้น พบว่าการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน ในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ของจ.ชัยภูมินั้นมีจุดแข็งภายในหมู่บ้านถึง 3.10 แต่ยังมีอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอกอยู่ 0.60 ดังนั้นถ้าจังหวัดชัยภูมิต้องการ พัฒนาหมู่บ้านช้างในจังหวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต ทางจังหวัดต้องให้การสนับสนุนต่อ หมู่บ้านช้างนั้นให้เอื้อต่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวต่อไป

4.3.2.2 จ.สุรินทร์

(1) อ.จอมพระ จ.สุรินทร์

จุดอ่อนของ อ.จอมพระ จ.สุรินทร์ คือไม่มีสถานที่เลี้ยงช้าง เพราะป่าส่วนใหญ่เป็นป่าสวนบุคคล ทำเลสถานที่ไม่เหมาะกับการเลี้ยงช้าง อาหารไม่เพียงพอที่จะใช้ในการเลี้ยงช้าง ตลอดจนไม่มีองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในด้านต่างๆ เช่น นักท่องเที่ยว การบริการ ข้อมูลข่าวสาร สถานที่หรือสิ่งแวดล้อม

จุดแข็ง ของ อ.จอมพระ จ.สุรินทร์ เป็นพื้นที่ที่มีระยะทางใกล้กับ อ.ท่าตูม เพราะแต่เดิมเคยเป็นตำบลหนึ่งในเขตการปกครองของ อ.ท่าตูม ดังนั้นจึงมีรูปแบบของการดำเนินชีวิตที่เหมือนกับ อ.ท่าตูม ที่มีวิถีการดำเนินชีวิตที่ผูกพันกับช้าง โดยมีการเช่นปะกำเลี้ยง ฝึปป่าตายาย ในพิธีเกี่ยวกับช้างจะใช้ไค้ต้มเป็นตัว ปลาย่าง ไค้ต้ม เช่นไหว้ผีบรรพบุรุษ จะทำในวันขึ้น 6 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี และจะมีการเลี้ยงทวยดูกับไค้ต้ม เกี่ยวกับความเป็นอยู่ของคนในชุมชน คนในครอบครัว ว่าอยู่ดีมีความสุขจะเกิดโรคภัยไข้เจ็บหรือไม่ ในการทำพิธีเช่นปะกำแล้วแต่ความเชื่อของแต่ละบุคคล ใครมีความเชื่อก็จะมีการทำพิธีนี้ขึ้น เช่น ถ้าลูกหลานจะแต่งงานก็ต้องทำพิธีเช่นไหว้ผีบรรพบุรุษเสียก่อน

โอกาส ของ อ.จอมพระ จ.สุรินทร์ ในพื้นที่นี้มีความได้เปรียบทางด้านทำเลที่ตั้งที่สามารถเดินทางเชื่อมโยงไปยัง ศูนย์ศึกษา บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ได้

อุปสรรค ของ อ.จอมพระ จ.สุรินทร์ ทำเลสถานที่ไม่เหมาะกับการเลี้ยงช้าง อาหารไม่เพียงพอที่จะใช้ในการเลี้ยงช้าง และในพื้นที่นี้ยังไม่มีการจัดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเลย

(2) อ.เขวาสินรินทร์ จ.สุรินทร์

จุดอ่อน ของ อ.เขวาสินรินทร์ จ.สุรินทร์ ขาดพื้นที่ป่าในการเลี้ยงช้าง เพราะส่วนใหญ่จะเป็นไร่นาไม่เหมาะแก่การเลี้ยงช้าง จึงจำเป็นต้องนำช้างไปอยู่ต่างจังหวัด เพื่อใช้ในการท่องเที่ยว เพราะถ้าอยู่ที่บ้านก็ไม่มีรายได้ และอาหารช้างไม่เพียงพอ

จุดแข็ง ของ อ.เขวาสินรินทร์ จ.สุรินทร์ ทางด้านประเพณี เช่น พิธีแห่นางแมว ซึ่งเป็นประเพณีประจำหมู่บ้านจะจัดขึ้นในช่วงเดือนเมษายน เพื่อทำพิธีขอฝนก่อนถึงฤดูการทำนา มีการการเช่นผีบรรพบุรุษการทำพิธีนี้จะทำให้ช่วงที่มีคนไม่สบายในหมู่บ้าน และการเช่นปะกำเฉพาะครอบครัวที่มีการเลี้ยงช้าง อีกทั้งยังมีสินค้าพื้นเมืองประเภทเครื่องเงินที่สืบทอดทักษะฝีมือมาจากบรรพบุรุษและมีเอกลักษณ์ในแบบรูปศิลปะเขมรโบราณ ซึ่งระยะทางการเดินทางอยู่ใกล้กับศูนย์ศึกษา บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ ไม่ไกลนัก

โอกาส ของ อ.เขวาสินรินทร์ จ.สุรินทร์ ในพื้นที่นี้มีความได้เปรียบในด้านของสินค้าพื้นเมืองที่มีชื่อเสียงในการทำเครื่องเงินลักษณะโบราณแบบเขมรที่ยังคงรักษากรมวิธีในการทำและรูปแบบของผลงานอย่างโบราณ และก็ยังคงมีประเพณีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับช้างอยู่ ในการพัฒนาสามารถนำนักท่องเที่ยวให้ชมกรรมวิธีการผลิตเครื่องเงินโบราณได้

อุปสรรค ของ อ.เขวาสินรินทร์ จ.สุรินทร์ ขาดพื้นที่ป่าในการเลี้ยง ช้าง เพราะส่วนใหญ่จะเป็นไร่มาไม่เหมาะแก่การเลี้ยงช้าง

(3) อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์

จุดอ่อน ของ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ ทรัพยากรท่องเที่ยวไม่หลากหลาย นิธิกุล วงศ์ศิริกุล (สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2550) กล่าวว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีเวลาน้อย ไม่อยากเดินทางไกลเพื่อดูอย่างเดียว นักท่องเที่ยวต้องการความหลากหลาย อยากไปสถานที่ใด ที่หนึ่งที่มีครบทุกอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประทีป ชุมพล และคณะ (2549:131) ที่กล่าวว่า การเดินทางค่อนข้างไกล เพื่อกันดูช้างอย่างเดียว นั้น ยังไม่เพียงพอในการดึงดูดนักท่องเที่ยว เพราะทำให้เกิดการเบื่อหน่ายได้ง่าย อีกประการหนึ่งคือ มีสภาพอากาศที่ร้อนมากในหน้าร้อน ทำให้ กิจกรรมที่จัดในฤดูร้อนอาจไม่มีนักท่องเที่ยวเข้ามา ตลอดจนชุมชนยังใหม่ต่อการจัดการท่องเที่ยว เพราะเพิ่งเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ. 2549

จุดแข็ง ของ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ ในด้านทรัพยากรท่องเที่ยวเป็น ชุมชนที่อยู่ตรงกลางพื้นที่ป่าสงวน และมีแม่น้ำมูล บริเวณที่ตั้งหมู่บ้านตากกลางเหมาะแก่การเลี้ยงช้าง เพราะตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำมูลและลำชี ทิศตะวันออกของหมู่บ้านคือป่าดงลายทอ ทิศตะวันตกของคือ ป่าดงภูดิน สภาพทางสังคมมีความเป็นเอกภาพสูง เศรษฐกิจพึ่งพาอาศัยกัน มีความเคร่งครัด ในประเพณีวัฒนธรรมอันเป็นผลมาจากการเลี้ยงช้าง (ทองใบ ศรีสมบัติ ,2535:บทคัดย่อ) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประทีป ชุมพล และคณะ (2549:171) ที่กล่าวว่า คนในชุมชนนี้มี เอกลักษณ์ของชุมชนที่อยู่กันในรูปแบบของพหุทางวัฒนธรรม คือ ไทย-กวย ไทย-เขมร และไทย-ลาว และมีวิถีชีวิตชุมชนเป็นจุดขาย ประกอบกับความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชนที่มีความตั้งใจสืบสาน วัฒนธรรมไว้อย่างเคร่งครัด ตลอดจนมีความพร้อมทางการท่องเที่ยวในด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และเป็นพื้นที่สามารถเชื่อมโยงไปสู่จังหวัดอื่นๆ ได้หลาย จังหวัด เช่น ศรีสะเกษ ร้อยเอ็ด อุบลราชธานี บุรีรัมย์ นครราชสีมา เป็นต้น

โอกาส ของ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ เนื่องจาก จ.สุรินทร์เป็นที่รู้จัก ของนักท่องเที่ยวว่ามีงานแสดงช้างซึ่งเป็นงานระดับโลก และช้างเหล่านั้นมีที่มาจาก อ.ท่าตูม ถ้า ประชาสัมพันธ์เพิ่มในงานแสดงช้างก็น่าจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ อีกประการหนึ่งข้อมูลจาก โครงการศึกษาเพื่อทบทวนแผนพัฒนาการท่องเที่ยวภาคอีสาน โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อ้างถึงใน ประทีป ชุมพล และคณะ ,2549:171) ได้กล่าวว่า โอกาสในการพัฒนาท่องเที่ยวของภาค อีสานว่า นโยบายประตูสู่อินโดจีนจะทำให้ภาคอีสานได้ประโยชน์ทางการท่องเที่ยว และเป็นพื้นที่ สามารถเชื่อมโยงไปสู่จังหวัดอื่นๆ ได้หลาย จังหวัด เช่น ศรีสะเกษ ร้อยเอ็ด อุบลราชธานี บุรีรัมย์ นครราชสีมา มหาสารคาม และยโสธร ทำให้การเดินทางมาเที่ยวสามารถเชื่อมโยงกับแผนการ ท่องเที่ยวของจังหวัดอื่นได้ด้วย เช่น ปราสาทหินพนมรุ้ง จ.บุรีรัมย์ ปราสาทหินพิมาย จ.นครราชสีมา ปราสาทเขาพระวิหาร จ.ศรีสะเกษ เป็นต้น

อุปสรรค ของ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ ทรัพยากรท่องเที่ยวไม่หลากหลาย

มีสภาพอากาศที่ร้อนมากในหน้าร้อน ทำให้กิจกรรมที่จัดในฤดูร้อนอาจไม่มีนักท่องเที่ยวเข้ามา ทั้งในพื้นที่มีโรงแรมที่พักเพียงแห่งเดียว คือ สิลาร์สอร์ท ดังนั้นเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวจึงต้องกลับเข้าไปพักในตัวเมือง ซึ่งอยู่ห่าง 50 กิโลเมตร สำหรับข้างนั้นไม่มีพื้นที่ป่าในการเลี้ยงช้าง เพราะส่วนมากจะเป็นพื้นที่ป่าส่วนบุคคล เมื่อไม่มีป่าไม้ก็ไม่มีอาหารให้ช้าง ชาวบ้านจึงต้องปลูกกล้วย ปลูกอ้อย ปลูกหญ้าไว้ให้ช้างกิน แต่ก็ไม่เพียงพอ ชาวบ้านบางคนก็ต้องนำช้างออกไปเร่ร่อน

(4) อ.เมือง จ.สุรินทร์

จุดอ่อน ของ อ.เมือง จ.สุรินทร์ ในพื้นที่ไม่มีความพร้อมทางด้านของการจัดที่อยู่ให้ช้าง ในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวแต่ละครั้งจึงต้องเป็นการนำช้างมาจาก บ้านตากลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ อีกประการเนื่องทำเลเลี้ยงช้างไม่ดี ช้างอยู่ในเมืองจึงเกิดความเครียด จึงทำให้ช้างป่วยบ่อย

จุดแข็ง ของ อ.เมือง จ.สุรินทร์ ในพื้นที่นี้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวว่ามีงานแสดงช้างซึ่งเป็นงานระดับโลก และเป็นที่แรกที่มีการจัดการชุมนุมช้างกว่า 300 เชือก ในปี พ.ศ.2489 (กองทุนสัตว์ป่าโลก สำนักงานประเทศไทย, 2543:25) ในด้านข้อมูลข่าวสารก็มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นหนังสือแนะนำ แผ่นพับ โปสเตอร์ ฯลฯ มีความพร้อมทางการท่องเที่ยวในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ไฟฟ้า ประปา การสื่อสาร ในด้านการบริการก็มีโรงแรมที่พักจำนวนมาก มีสินค้าพื้นเมืองประเภทผ้าไหมที่มีชื่อเสียง

โอกาส ของ อ.เมือง จ.สุรินทร์ เป็นพื้นที่ที่มีความได้เปรียบ เพราะพื้นที่นี้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวว่ามีงานแสดงช้างที่เป็นงานระดับโลกอยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนิคม จารุมณี (2536:68) ที่กล่าวถึง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวว่าการที่จะสร้างหรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นพื้นที่ที่ไม่น่าสนใจให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้นั้น จะต้องคำนึงถึงชื่อเสียงของสถานที่ที่กระจายไปสู่โลกภายนอก กบปรกับต้องมีความพร้อมในด้านของการบริการ เช่น โรงแรม ข้อมูลข่าวสาร การเข้าถึง จึงทำให้มีโอกาสสูงในการดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ และสอดคล้องกับแนวคิดของมนัส สุวรรณ (2538:128) ชูเกียรติินพเกตุ (2542:75-76) ได้กล่าวถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวให้สำเร็จ ต้องคำนึงถึงความสามารถในการให้บริการของผู้ท่องเที่ยว ความสะดวกในการเดินทางและการเข้าถึงและความสามารถที่จะรับได้ของพื้นที่

อุปสรรค ของ อ.เมือง จ.สุรินทร์ อาหารช้างไม่เพียงพอ เนื่องจากไม่มีพื้นที่ป่าในการเลี้ยงช้าง ชาวบ้านบางคนก็ต้องนำช้างออกไปเร่ร่อน

(5) อ.ชุมพลบุรี จ.สุรินทร์

จุดอ่อน ของ อ.ชุมพลบุรี จ.สุรินทร์ คืออาหารช้างไม่เพียงพอ เป็นพื้นที่ที่พบจุดอ่อนหลายด้านคือ ทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านความพร้อมทางการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก อาหาร เครื่องดื่ม ฯลฯ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่พบว่ามีช้างอยู่ในพื้นที่แต่ไม่ได้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

จุดแข็ง ของ อ.ชุมพลบุรี จ.สุรินทร์ เป็นพื้นที่ที่มีระยะทางใกล้กับ อ.ท่าตูม

จึงทำให้สามารถเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวได้

โอกาส ของ อ.ชุมพลบุรี จ.สุรินทร์ มีระยะทางไม่ไกลจาก อ.ท่าตูม จึงทำให้สามารถเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวได้

อุปสรรค ของ อ.ชุมพลบุรี จ.สุรินทร์ อาหารข้างไม่เพียงพอ เป็นพื้นที่ที่พบว่ามีช้างอยู่ในพื้นที่แต่ไม่ได้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

จากข้อมูลเกี่ยวกับจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างใน จ.สุรินทร์ ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลดังกล่าวมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อหาโอกาส และอุปสรรค และการวิเคราะห์ภายในเพื่อหาจุดอ่อน และจุดแข็งของการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างใน จ.สุรินทร์ โดยจำแนกดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

การกำหนดข้อโอกาสและอุปสรรคในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ยึดตามผลกระทบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างอีสานใต้ในด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านส่งเสริมสนับสนุน และด้านวัฒนธรรม เป็นไปดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.9 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ของ จ.สุรินทร์

ตัวแปร	โอกาส	อุปสรรค
1. ด้านสังคม		
1.1 เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา การสื่อสาร	√	
1.2 ทำให้ประชาชนในพื้นที่เพิ่มขึ้น	√	
1.3 ทำให้เกิดการขัดแย้งขึ้นในชุมชน		√
1.4 ทำให้เกิดอาชญากรรมเพิ่มขึ้น		√
1.5 คนต่างถิ่นมาแย่งงาน		√
2. ด้านเศรษฐกิจ		
2.1 เกิดการจ้างงานและสร้างอาชีพ	√	
2.2 คนในพื้นที่หันมาประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	√	
2.3 คนในพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมน้อยลง		√
2.4 คนในพื้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น	√	
2.5 การท่องเที่ยวทำให้มีอาชีพที่หลากหลาย	√	
2.6 การท่องเที่ยวทำให้เกิดการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม		√

ตารางที่ 4.9 (ต่อ) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว
หมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ของ จ.สุรินทร์

ตัวแปร	โอกาส	อุปสรรค
3. ด้านสิ่งแวดล้อม		
3.1 ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	√	
3.2 ทำให้เกิดมลภาวะด้านต่าง ๆ เช่น ขยะ น้ำเสีย		√
3.3 ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทัศนียภาพ	√	
3.4 ทำให้มีการทำลายสิ่งแวดล้อมเพื่อก่อสร้างต่างๆ เพื่อการท่องเที่ยว		√
3.5 เกิดชุมชนแออัดบริเวณแหล่งท่องเที่ยว		√
4. ด้านการส่งเสริมสนับสนุน		
4.1 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกิจกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวน้อยเกินไป		√
4.2 การจัดการท่องเที่ยวได้รับความร่วมมือจากทั้งฝ่ายรัฐ เอกชน และชุมชนท้องถิ่น	√	
4.3 ขาดการส่งเสริมด้านการตลาดหรือมีน้อยเกินไป		√
4.4 การสนับสนุนจากภาครัฐไม่ต่อเนื่อง		√
4.5 การสนับสนุนจากภาคเอกชนไม่ต่อเนื่อง		√
4.6 ขาดการสนับสนุน ความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่น		√
5. ด้านวัฒนธรรม		
5.1 เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมประเพณีเป็นเชิงพาณิชย์		√
5.2 เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเป็นแบบคนเมือง เช่น การแต่งกาย การกิน และยานพาหนะ		√
5.3 ทำให้ภาษาท้องถิ่นลดความสำคัญลง ประชาชนในท้องถิ่นใช้ภาษาอื่นติดต่อสัมพันธ์กัน		√
5.4 ขาดผู้นำเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวไม่ซึมซับคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว		√
5.5 ทำให้เกิดการเลี้ยงช้างแบบทุนนิยม		√
5.6 ทำให้คุณค่าของวัฒนธรรม ความเชื่อของการเลี้ยงช้างลดคุณค่าไป		√

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน

การกำหนดข้อจุดอ่อน และจุดแข็งในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ยึดตามข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านที่พบการเลี้ยงช้างในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ เป็นไปดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.10 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ของ จ.สุรินทร์

ตัวแปร	โอกาส	อุปสรรค
1. ด้านทรัพยากรท่องเที่ยว		
1.1 ด้านธรรมชาติ		✓
1.2 ด้านประวัติศาสตร์เกี่ยวกับช้าง	✓	
1.3 ด้านวัฒนธรรม	✓	
2. ด้านความพร้อมทางการท่องเที่ยว		
2.1 โครงสร้างพื้นฐาน	✓	
2.2 การบริการ	✓	
2.3 ข้อมูลข่าวสาร	✓	
2.4 สถานที่ / สิ่งแวดล้อม		✓
3. ด้านการเข้าถึง		
3.1 ความสะดวกในการเข้าถึง	✓	
3.2 เข้าถึงได้ทุกฤดู	✓	
3.3 บริการรถสาธารณะ		✓

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในของการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ของ จ.สุรินทร์ ได้นำปัจจัยภายนอกและภายในมาประเมินเพื่อให้น้ำหนักได้ผลการประเมินดังแสดงในตารางต่อไปนี้ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 เมทริกซ์การประเมินให้น้ำหนักสภาพแวดล้อมภายนอก จ.สุรินทร์

1 คุณลักษณะของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	2 น้ำหนัก ความสำคัญ	3 คะแนนผลกระทบ (เต็ม 5)		4 ผลรวม ผลกระทบ (3.1+3.2)	5 ค่า ผลกระทบ แต่ละ ปัจจัย (2x4)
		3.1 ทางบวก	3.2 ทางลบ		
1. ด้านสังคม					
1.1 เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา การสื่อสาร	0.40	3		3	1.20
1.2 ทำให้ประชาชนในพื้นที่เพิ่มขึ้น	0.10	2		2	0.20
1.3 ทำให้เกิดการขัดแย้งขึ้นในชุมชน	0.20		-1	-1	-0.20
1.4 ทำให้เกิดอาชญากรรมเพิ่มขึ้น	0.20		-1	-1	-0.20
1.5 คนต่างถิ่นมาแย่งงาน	0.10		-1	-1	-0.10
รวม					0.90
2. ด้านเศรษฐกิจ					
2.1 เกิดการจ้างงานและสร้างอาชีพ	0.30	2		2	0.60
2.2 คนในพื้นที่หันมาประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	0.10	2		2	0.20
2.3 คนในพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมน้อยลง	0.10		-1	-1	-0.10
2.4 คนในพื้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น	0.20	2		2	0.40
2.5 การท่องเที่ยวทำให้มีอาชีพที่หลากหลาย	0.20	2		2	0.40
2.6 การท่องเที่ยวทำให้เกิดการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม	0.10		-1	-1	-0.10
รวม					1.40
3. ด้านสิ่งแวดล้อม					
3.1 ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	0.20	2	-1	1	0.20
3.2 ทำให้เกิดมลภาวะด้านต่าง ๆ เช่น ขยะ น้ำเสีย	0.10		-1	-1	-0.10
3.3 ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทัศนียภาพ	0.30	2		2	0.60
3.4 ทำให้มีการทำลายสิ่งแวดล้อมเพื่อก่อสร้างต่างๆ เพื่อการท่องเที่ยว	0.30		-2	-2	-0.60
3.5 เกิดชุมชนแออัดบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	0.10		-2	-2	-0.20
รวม					-0.10

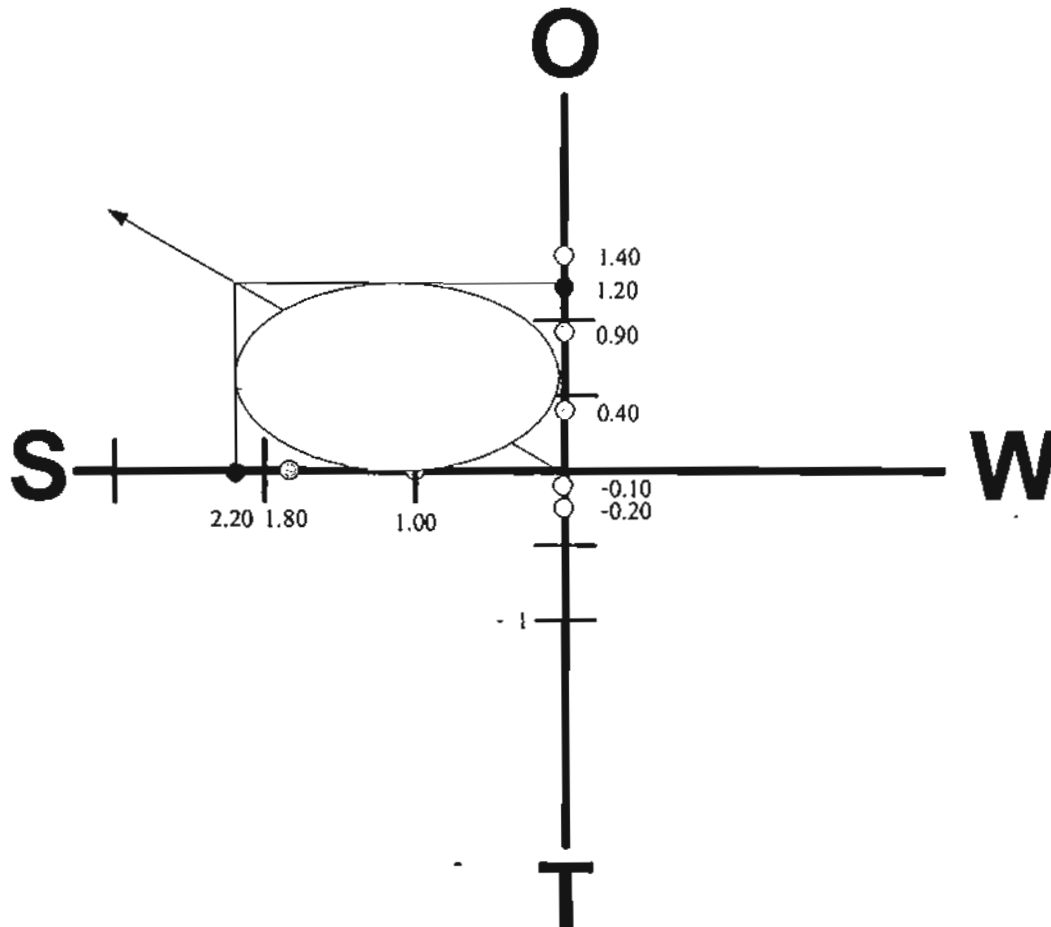
ตารางที่ 4.11 (ต่อ) เมทริกซ์การประเมินให้น้ำหนักสภาพแวดล้อมภายนอก

1 คุณลักษณะของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	2 น้ำหนัก ความสำคัญ	3 คะแนนผลกระทบ (เต็ม 5)		4 ผลรวม ผลกระทบ (3.1+3.2)	5 ค่า ผลกระทบ แต่ละ ปัจจัย (2x4)
		3.1 ทางบวก	3.2 ทางลบ		
4. ด้านการส่งเสริมสนับสนุน					
4.1 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกิจกรรมการ ท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว น้อยเกินไป	0.20		-1	-1	-0.20
4.2 การจัดการท่องเที่ยวได้รับความร่วมมือ จากทั้งฝ่ายรัฐ เอกชน และชุมชนท้องถิ่น	0.30	3		3	0.90
4.3 ขาดการส่งเสริมด้านการตลาดหรือมี น้อยเกินไป	0.10	3	-1	2	0.20
4.4 การสนับสนุนจากภาครัฐไม่ต่อเนื่อง	0.20		-1	-1	-0.20
4.5 การสนับสนุนจากภาคเอกชนไม่ต่อเนื่อง	0.10		-2	-2	-0.20
4.6 ขาดการสนับสนุน ความร่วมมือจาก ประชาชนในท้องถิ่น	0.10		-1	-1	-0.10
รวม					0.40
5. ด้านวัฒนธรรม					
5.1 เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมประเพณี เป็นเชิงพาณิชย์	0.20		-1	-1	-0.20
5.2 เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเป็นแบบคน เมือง เช่น การแต่งกาย การกิน และยานพาหนะ	0.20		-2	-2	-0.40
5.3 ทำให้ภาษาท้องถิ่นลดความสำคัญลง ประชาชนในท้องถิ่นใช้ภาษาติดต่อสัมพันธ์กัน	0.10		-1	-1	-0.10
5.4 ขาดผู้นำเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวไม่ซึม ซับคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว	0.10		-1	-1	-0.10
5.5 ทำให้เกิดการเลี้ยงช้างแบบทรมานนิยม	0.10		-1	-1	-0.10
5.6 ทำให้คุณค่าของวัฒนธรรม ความเชื่อ ของการเลี้ยงช้างลดคุณค่าไป	0.30		-1	-1	-0.30
รวม					-1.20

ตารางที่ 4.12 เมทริกซ์การประเมินให้น้ำหนักสภาพแวดล้อมภายใน จ.สุรินทร์

1 คุณลักษณะของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	2 น้ำหนัก ความสำคัญ	3 คะแนนผลกระทบ (เต็ม 5)		4 ผลรวม ผลกระทบ (3.1+3.2)	5 ค่า ผลกระทบ แต่ละ ปัจจัย (2x4)
		3.1 ทางบวก	3.2 ทางลบ		
1. ด้านทรัพยากรท่องเที่ยว					
1.1 ด้านธรรมชาติ	0.40		-2	-2	-0.80
1.2 ด้านประวัติศาสตร์เกี่ยวกับช้าง	0.30	4		4	1.20
1.3 ด้านวัฒนธรรม	0.30	2		2	0.60
รวม					1.00
2. ด้านความพร้อมทางการท่องเที่ยว					
2.1 โครงสร้างพื้นฐาน	0.40	3		3	1.20
2.2 การบริการ	0.20	3		3	0.60
2.3 ข้อมูลข่าวสาร	0.20	3		3	0.60
2.4 สถานที่ / สิ่งแวดล้อม	0.20		-1	-1	-0.20
รวม					2.20
3. ด้านการเข้าถึง					
3.1 ความสะดวกในการเข้าถึง	0.40	3		3	1.20
3.2 เข้าถึงได้ทุกฤดู	0.30	3		3	0.90
3.3 บริการรถสาธารณะ	0.30		-1	-1	-0.30
รวม					1.80

ตารางที่ 4.11 และ 4.12 ในการประเมินให้น้ำหนักสภาพแวดล้อมภายนอก และภายใน ในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ สามารถนำมาวาดรูปกราฟ SWOT ได้ดังนี้

ภาพที่ 4.5 กราฟ SWOT การพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ของ จ.สุรินทร์

จากรูปกราฟ SWOT ข้างต้น พบว่าการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน ในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ของ จ.สุรินทร์นั้นมีจุดแข็งภายในหมู่บ้าน 2.20 และมีโอกาสจากสภาพแวดล้อมภายนอกเชื้ออำนาจ 1.20 นั่นคือ จ.สุรินทร์สามารถ พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปได้ แต่ทั้งนี้ยังต้อง ได้รับแรงสนับสนุนจากทุกฝ่ายให้แหล่งท่องเที่ยวนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ต่อไปในอนาคต

4.3.2.3 จ.บุรีรัมย์

(1) อ.สตึก จ.บุรีรัมย์

จุดอ่อน ของ อ.สตึก จ.บุรีรัมย์ เป็นพื้นที่ที่มีชื่อเสียงในการนำช้างออกเร่ร่อนไปหากินตามเมืองใหญ่ๆ ทำให้ช้างไม่อยู่ในพื้นที่ พื้นที่ป่ามีจำนวนลดลงจึงทำให้ ไม่มีพื้นที่เลี้ยงช้าง ช้างขาดอาหาร

จุดแข็ง ของ อ.สตึก จ.บุรีรัมย์ เริ่มมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยการนำช้างเข้ามาร่วมในกิจกรรม อีกทั้งยังมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยวจนเริ่มเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวแล้วว่า อ.สตึก จ.บุรีรัมย์ มีช้างว่ายน้ำได้ และมีช้างขมวอย กบอกรับสนามบินอยู่ในพื้นที่นี้ จึงทำให้เกิดความสะดอกสบายในการเข้าถึงพื้นที่ ซึ่งมนัส สุวรรณ (2538:128) และชูเกียรติ นพเกตุ (2542:75-76) ได้กล่าวถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวให้สำเร็จ ต้องคำนึงถึงความสะดอกในการเดินทางและการเข้าถึง และสามารถเชื่อมโยงไปสู่ศูนย์การศึกษา บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ ระยะทางห่างเพียงแม่น้ำมูลกัน

โอกาส ของ อ.สตึก จ.บุรีรัมย์ เป็นพื้นที่ที่มีความได้เปรียบ เพราะพื้นที่นี้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวว่ามีช้างว่ายน้ำได้ และมีช้างขมวอย ซึ่งนิคม จารุมณี (2536:68) กล่าวถึง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวว่า การที่จะสร้างหรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นพื้นที่ที่ไม่น่าสนใจให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้นั้น จะต้องคำนึงถึงชื่อเสียงของสถานที่ที่กระจายไปสู่โลกภายนอก กบอกรับมีสนามบินอยู่ในพื้นที่นี้ จึงทำให้เกิดความสะดอกสบายในการเข้าถึงพื้นที่ ซึ่งมนัส สุวรรณ (2538:128) และชูเกียรติ นพเกตุ (2542:75-76) ได้กล่าวถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวให้สำเร็จ ต้องคำนึงถึงความสะดอกในการเดินทางและการเข้าถึง

อุปสรรค ของ อ.สตึก จ.บุรีรัมย์ ในพื้นที่ไม่มีสถานที่เลี้ยงช้าง อาหารไม่เพียงพอที่จะใช้ในการเลี้ยงช้าง จึงต้องนำช้างออกไปเร่ร่อนนอกพื้นที่ โดยนำช้างเข้าเมืองใหญ่ๆ เพื่อหารายได้ (กองทุนสัตว์ป่าโลก สำนักงานประเทศไทย, 2543:28) แต่เมื่อช้างไปหาอาหารกิน มักไปกินที่มีสารพิษหรือยาฆ่าแมลง จึงทำให้ช้างตายและช้างป่วย เช่น เป็นไข้ ท้องอืด ตัวแข็ง เท้าเปื่อย พยาธิ ประการสุดท้ายรายได้ไม่เพียงพอในการเลี้ยงช้าง

(2) อ.ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์

จุดอ่อน ของ อ.ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์ เป็นพื้นที่ที่มีชื่อเสียง ในการนำช้างออกเร่ร่อนไปหากินตามเมืองใหญ่ๆ ทำให้ช้างไม่อยู่ในพื้นที่ อีกทั้งในพื้นที่นี้เป็นแหล่งขายช้างให้กับแหล่งอื่นๆ

จุดแข็ง ของ อ.ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์ มีความพร้อมทางการท่องเที่ยวด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา ระบบสื่อสาร

โอกาส ของ อ.ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์ มีความพร้อมทางการท่องเที่ยวด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา ระบบสื่อสาร

อุปสรรค ของ อ.ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์ พื้นที่ในการเลี้ยงช้าง ไม่เพียงพอ

ทำเลเลี้ยวข้างไม่เหมาะสม และข้างป่วยเป็นโรคท้องร่วง ท้องอืด แก้มบวม แก้มอักเสบ ขาเจ็บ ท้องผูก ท้องเสีย เบื่ออาหาร พยาธิ

จากข้อมูลเกี่ยวกับจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างใน จ.บุรีรัมย์ ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลดังกล่าวมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อหาโอกาส และอุปสรรค และการวิเคราะห์ภายในเพื่อหาจุดอ่อน และจุดแข็งของการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างใน จ.บุรีรัมย์ โดยจำแนกดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

การกำหนดข้อโอกาสและอุปสรรคในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ยึดตามผลกระทบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างอีสานใต้ในด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านส่งเสริมสนับสนุน และด้านวัฒนธรรม เป็นไปดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.13 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ของ จ.บุรีรัมย์

ตัวแปร	โอกาส	อุปสรรค
1. ด้านสังคม		
1.1 เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา การสื่อสาร	√	
1.2 ทำให้ประชาชนในพื้นที่เพิ่มขึ้น	√	
1.3 ทำให้เกิดการขัดแย้งขึ้นในชุมชน		√
1.4 ทำให้เกิดอาชญากรรมเพิ่มขึ้น		√
1.5 คนต่างถิ่นมาแย่งงาน		√
2. ด้านเศรษฐกิจ		
2.1 เกิดการจ้างงานและสร้างอาชีพ	√	
2.2 คนในพื้นที่หันมาประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	√	
2.3 คนในพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมน้อยลง		√
2.4 คนในพื้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น	√	
2.5 การท่องเที่ยวทำให้มีอาชีพที่หลากหลาย	√	
2.6 การท่องเที่ยวทำให้เกิดการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม		√

ตารางที่ 4.13 (ต่อ) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้าน
ช้างในอีสานใต้ ของ จ.บุรีรัมย์

ตัวแปร	โอกาส	อุปสรรค
3. ด้านสิ่งแวดล้อม 3.1 ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 3.2 ทำให้เกิดมลภาวะด้านต่าง ๆ เช่น ขยะ น้ำเสีย 3.3 ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทัศนียภาพ 3.4 ทำให้มีการทำลายสิ่งแวดล้อมเพื่อก่อสร้างต่างๆ เพื่อการท่องเที่ยว 3.5 เกิดชุมชนแออัดบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	✓ ✓	✓ ✓ ✓ ✓
4. ด้านการส่งเสริมสนับสนุน 4.1 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกิจกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวน้อยเกินไป 4.2 การจัดการท่องเที่ยวได้รับความร่วมมือจากทั้งฝ่ายรัฐ เอกชน และชุมชนท้องถิ่น 4.3 ขาดการส่งเสริมด้านการตลาดหรือมีน้อยเกินไป 4.4 การสนับสนุนจากภาครัฐไม่ต่อเนื่อง 4.5 การสนับสนุนจากภาคเอกชนไม่ต่อเนื่อง 4.6 ขาดการสนับสนุน ความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่น	✓	✓ ✓ ✓ ✓ ✓
5. ด้านวัฒนธรรม 5.1 เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมประเพณีเป็นเชิงพาณิชย์ 5.2 เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเป็นแบบคนเมือง เช่น การแต่งกาย การกิน และยานพาหนะ 5.3 ทำให้ภาษาท้องถิ่นลดความสำคัญลง ประชาชนในท้องถิ่นใช้ภาษาอื่นติดต่อสัมพันธ์กัน 5.4 ขาดผู้นำเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวไม่ซึมซับคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว 5.5 ทำให้เกิดการเลี่ยนช่วงแบบทุนนิยม 5.6 ทำให้คุณค่าของวัฒนธรรม ความเชื่อของการเลี่ยนช่วงลดคุณค่าไป		✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน

การกำหนดข้อจุดอ่อน และจุดแข็งในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ยึดตามข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านที่พบการเลี้ยงช้างในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ เป็นไปดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.14 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ของ จ.บุรีรัมย์

ตัวแปร	โอกาส	อุปสรรค
1. ด้านทรัพยากรท่องเที่ยว		
1.1 ด้านธรรมชาติ	✓	
1.2 ด้านประวัติศาสตร์เกี่ยวกับช้าง		✓
1.3 ด้านวัฒนธรรม	✓	
2. ด้านความพร้อมทางการท่องเที่ยว		
2.1 โครงสร้างพื้นฐาน	✓	
2.2 การบริการ		✓
2.3 ข้อมูลข่าวสาร		✓
2.4 สถานที่ / สิ่งแวดล้อม		✓
3. ด้านการเข้าถึง		
3.1 ความสะดวกในการเข้าถึง	✓	
3.2 เข้าถึงได้ทุกฤดู	✓	
3.3 บริการรถสาธารณะ		✓

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในของการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ของ จ.บุรีรัมย์ ได้นำปัจจัยภายนอกและภายในมาประเมินเพื่อให้น้ำหนักได้ผลการประเมินดังแสดงในตารางต่อไปนี้ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 เมทริกซ์การประเมินให้น้ำหนักสภาพแวดล้อมภายนอก

1 คุณลักษณะของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	2 น้ำหนัก ความสำคัญ	3 คะแนนผลกระทบ (เต็ม 5)		4 ผลรวม ผลกระทบ (3.1+3.2)	5 ค่า ผลกระทบ แต่ละ ปัจจัย (2x4)
		3.1 ทางบวก	3.2 ทางลบ		
1. ด้านสังคม					
1.1 เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา การสื่อสาร	0.40	2		2	0.80
1.2 ทำให้ประชาชนในพื้นที่เพิ่มขึ้น	0.10	1		1	0.10
1.3 ทำให้เกิดการขัดแย้งขึ้นในชุมชน	0.20		-1	-1	-0.20
1.4 ทำให้เกิดอาชญากรรมเพิ่มขึ้น	0.20		-1	-1	-0.20
1.5 คนต่างถิ่นมาแย่งงาน	0.10		-1	-1	-0.10
รวม					0.40
2. ด้านเศรษฐกิจ					
2.1 เกิดการจ้างงานและสร้างอาชีพ	0.30	1		1	0.30
2.2 คนในพื้นที่หันมาประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	0.10	1		1	0.10
2.3 คนในพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมน้อยลง	0.10		-1	-1	-0.10
2.4 คนในพื้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น	0.20	1		1	0.20
2.5 การท่องเที่ยวทำให้มีอาชีพที่หลากหลาย	0.20	1		1	0.20
2.6 การท่องเที่ยวทำให้เกิดการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม	0.10		-1	-1	-0.10
รวม					0.60
3. ด้านสิ่งแวดล้อม					
3.1 ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	0.20	1		1	0.20
3.2 ทำให้เกิดมลภาวะด้านต่าง ๆ เช่น ขยะ น้ำเสีย	0.10		-1	-1	-0.10
3.3 ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทัศนียภาพ	0.30	1		1	0.30
3.4 ทำให้มีการทำลายสิ่งแวดล้อมเพื่อก่อสร้างต่างๆ เพื่อการท่องเที่ยว	0.30		-1	-1	-0.30
3.5 เกิดชุมชนแออัดบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	0.10		-1	-1	-0.10
รวม					0.00

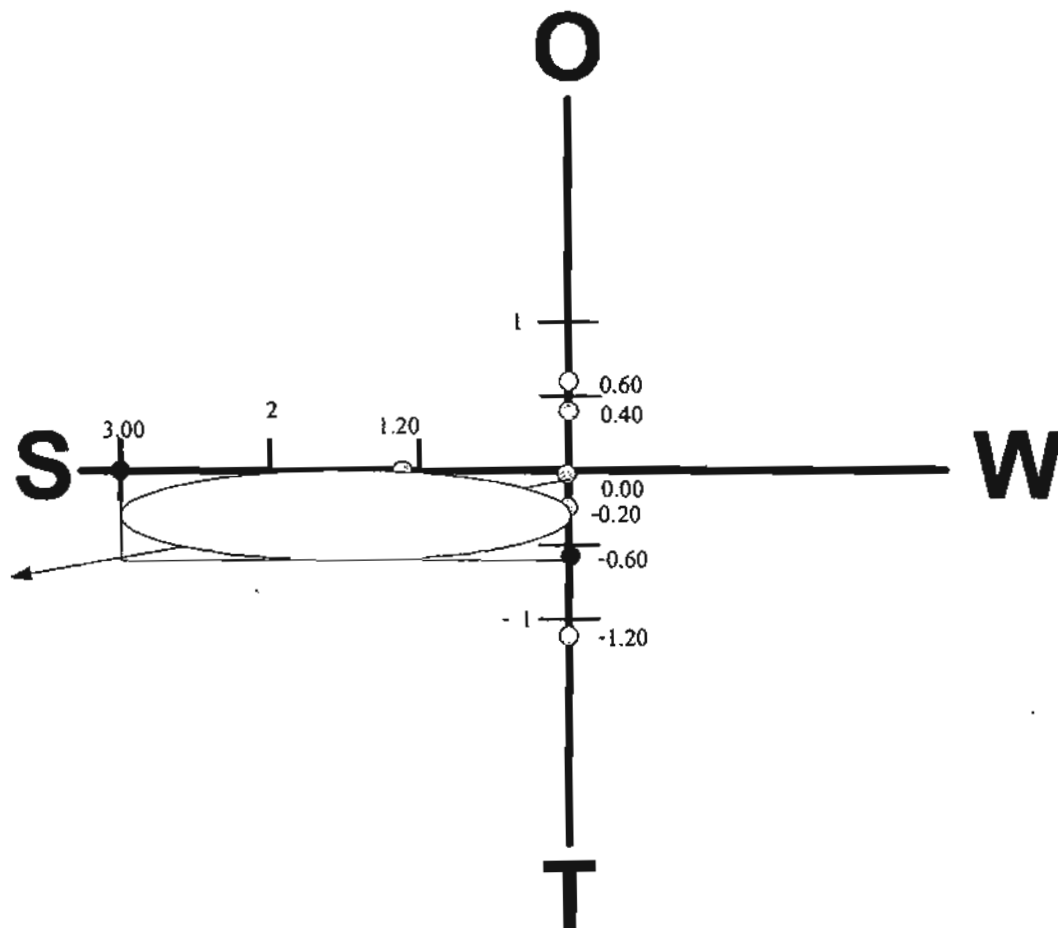
ตารางที่ 4.15 (ต่อ) เมทริกซ์การประเมินให้น้ำหนักสภาพแวดล้อมภายนอก

1 คุณลักษณะของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	2 น้ำหนัก ความสำคัญ	3 คะแนนผลกระทบ (เต็ม 5)		4 ผลรวม ผลกระทบ (3.1+3.2)	5 ค่า ผลกระทบ แต่ละ ปัจจัย (2x4)
		3.1 ทางบวก	3.2 ทางลบ		
4. ด้านการส่งเสริมสนับสนุน					
4.1 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกิจกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวน้อยเกินไป	0.20		-1	-1	-0.20
4.2 การจัดการท่องเที่ยวได้รับความร่วมมือจากทั้งฝ่ายรัฐ เอกชน และชุมชนท้องถิ่น	0.30	2		2	0.60
4.3 ขาดการส่งเสริมด้านการตลาดหรือมีน้อยเกินไป	0.10	1	-2	-1	-0.10
4.4 การสนับสนุนจากภาครัฐไม่ต่อเนื่อง	0.20		-1	-1	-0.20
4.5 การสนับสนุนจากภาคเอกชนไม่ต่อเนื่อง	0.10		-2	-2	-0.20
4.6 ขาดการสนับสนุน ความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่น	0.10		-1	-1	-0.10
รวม					-0.20
5. ด้านวัฒนธรรม					
5.1 เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมประเพณีเป็นเชิงพาณิชย์	0.20		-1	-1	-0.20
5.2 เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเป็นแบบคนเมือง เช่น การแต่งกาย การกิน และยานพาหนะ	0.20		-2	-2	-0.40
5.3 ทำให้ชาวท้องถิ่นลดความสำคัญลง ประชาชนในท้องถิ่นใช้ภาชนะติดต่อสัมพันธ์กัน	0.10		-1	-1	-0.10
5.4 ชาติผู้นำเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวไม่ซึมซับคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว	0.10		-1	-1	-0.10
5.5 ทำให้เกิดการเลี้ยงช้างแบบทรมาน	0.10		-1	-1	-0.10
5.6 ทำให้คุณค่าของวัฒนธรรม ความเชื่อของการเลี้ยงช้างลดคุณค่าไป	0.30		-1	-1	-0.30
รวม					-1.20

ตารางที่ 4.16 เมทริกซ์การประเมินให้น้ำหนักสภาพแวดล้อมภายใน

1 คุณลักษณะของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	2 น้ำหนัก ความสำคัญ	3 คะแนนผลกระทบ (เต็ม 5)		4 ผลรวม ผลกระทบ (3.1+3.2)	5 ค่า ผลกระทบ แต่ละ ปัจจัย (2x4)
		3.1 ทางบวก	3.2 ทางลบ		
1. ด้านทรัพยากรท่องเที่ยว					
1.1 ด้านธรรมชาติ	0.40	3		3	1.20
1.2 ด้านประวัติศาสตร์เกี่ยวกับช้าง	0.30		-2	-2	-0.60
1.3 ด้านวัฒนธรรม	0.30	2		2	0.60
รวม					1.20
2. ด้านความพร้อมทางการท่องเที่ยว					
2.1 โครงสร้างพื้นฐาน	0.40	3		3	1.20
2.2 การบริการ	0.20		-2	-2	-0.40
2.3 ข้อมูลข่าวสาร	0.20		-2	-2	-0.40
2.4 สถานที่ / สิ่งแวดล้อม	0.20		-2	-2	-0.40
รวม					0.00
3. ด้านการเข้าถึง					
3.1 ความสะดวกในการเข้าถึง	0.40		3	3	1.20
3.2 เข้าถึงได้ทุกฤดู	0.30		3	3	0.90
3.3 บริการรถสาธารณะ	0.30		3	3	0.90
รวม					3.00

จากตารางที่ 4.15 และ 4.16 ในการประเมินให้น้ำหนักสภาพแวดล้อมภายนอก และภายใน ในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ สามารถนำมาวาดรูปกราฟ SWOT ได้ดังนี้

ภาพที่ 4.6 กราฟ SWOT การพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ของ จ.บุรีรัมย์

จากรูปกราฟ SWOT ข้างต้น พบว่าการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน ในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ของ จ.บุรีรัมย์นั้นมีจุดแข็งภายในหมู่บ้านถึง 3.00 แต่ยังมีอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอกอยู่ 0.60 ดังนั้นถ้า จ.บุรีรัมย์ต้องการ พัฒนาหมู่บ้านช้างในจังหวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต ทางจังหวัดต้องให้การสนับสนุนต่อ หมู่บ้านช้างนั้นให้เอื้อต่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวต่อไป

เจ้าหน้าที่ของแหล่งท่องเที่ยวพบว่าการเกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต การทำให้ภาษาท้องถิ่นลดความสำคัญลง ประชาชนในท้องถิ่นใช้ภาษาอื่นติดต่อกัน และภาษาถิ่นหายไป ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ซึมซับ คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นได้ว่าวิถีชีวิตในชุมชนยังไม่มีเปลี่ยนแปลงมากนักนับเป็นจุดแข็งของพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของทองใบ ศรีสมบัติ (2535:บทคัดย่อ) ที่พบว่า สภาพทางสังคมที่มีการเลี้ยงช้างเป็นสภาพสังคมที่มีความเป็นเอกภาพสูง เคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส มีความเคร่งครัดในประเพณีวัฒนธรรม จากที่กล่าวมาข้างต้นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ จึงควรนำเสนอให้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อก่อให้เกิดความภูมิใจให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น และก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว ควบคู่กับ นิธิดล วงศ์ศิริกุล และศีกฤทธิ์ ขาวละมัย (สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2550) ได้ให้ทัศนะตงกันว่า การที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างนั้น เป็นเรื่องค่อนข้างยากเพราะในอีสานใต้มีแหล่งท่องเที่ยวลักษณะนี้เพียงที่เดียว ดังนั้นเพื่อให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ได้ต้องใช้วัฒนธรรมเป็นแกนหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของรลิกา อังกูรและคณะ (2549:บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและความหลากหลายทางวัฒนธรรมมาเป็นแกนหลัก ในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น การแต่งกายให้สวยงามช้างกับช้างในลักษณะชุดที่เป็นเอกลักษณ์ ของท้องถิ่น

4.3.3.2 แนวทางการพัฒนาตลาดท่องเที่ยว ควรกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยว จัดทำรายการท่องเที่ยว โดยเน้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จากงานวิจัยของประทีป ชุมพลและคณะ (2549:บทคัดย่อ) กล่าวว่า เฉพาะหมู่บ้านช้างเพียงอย่างเดียวไม่สามารถพัฒนาขึ้นมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้ เพราะว่าไม่มีศักยภาพและปัจจัยเพียงพอในการชักจูงใจนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวอย่างถาวรได้ ซึ่งสอดคล้องกับ นิธิดล วงศ์ศิริกุล (สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2550) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวไม่ควรมีจุดเด่นที่เดียวควรมีความเชื่อมโยง เพราะนักท่องเที่ยวมีเวลาจำกัด ดังนั้นจึงมีความต้องการจะไปไปที่ใดที่หนึ่งที่สามารถดูได้หลายๆ อย่าง สอดรับกับบริษัท ทิม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด (2543:4-36) ได้กล่าวว่า รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างควรจัดร่วมกับพื้นที่ใกล้เคียง เช่น สวนป่าภูดินและดงสายทอใน จ.สุรินทร์ และโบราณสถานใน จ.บุรีรัมย์ ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่รวมการท่องเที่ยวธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม รวมถึงวิถีชีวิตของคนและช้าง และควรมีการจัดทำข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่างๆ เช่น คู่มือ แผ่นพับ ป้ายบอกทาง ให้กับชุมชนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่และนักท่องเที่ยว ให้เพียงพอต่อความต้องการ อีกทั้งควรปรับปรุงข้อมูลข่าวสารในอินเทอร์เน็ตให้ทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน ส่วนกิจกรรมการแสดงนั้นระหว่างแสดงของช้างควรมีเจ้าหน้าที่บรรยายภาษาอังกฤษร่วม เนื่องจากบางรายการต้องการความร่วมมือจากผู้เข้าชม เช่น การเชิญชวนให้บริจาคหรือเชิญชวนให้ซื้อผลิตภัณฑ์จากการแสดงช้าง

4.3.3.3 แนวทางการพัฒนาด้านความพร้อมทางการท่องเที่ยว

(1) สถานที่หรือสภาพแวดล้อม ควรการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกรอบๆ ให้สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประทีป ชุมพล และคณะ (2549:171) ที่กล่าวว่า การปรับปรุงภูมิทัศน์ในเขตบริเวณศูนย์ศึกษา บ้านตากกลาง ต้องสอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งสามพร มณีไมตรีจิต (อ้างถึงใน รุ่งรัตน์ หัตถกรรม, 2545:12) ได้กล่าวไว้ว่า ศิลปวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ และสามารถนำมาพัฒนาให้เป็นจุดสนใจในการท่องเที่ยวได้ และนิธิตล วงศ์ศิริกุล (สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2550) ได้กล่าวว่า การที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างนั้น เป็นเรื่องค่อนข้างยากเพราะในอีสานใต้มีแหล่งท่องเที่ยวลักษณะ นี้เพียงที่เดียว ดังนั้นเพื่อให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ต้องใช้วัฒนธรรมเป็นตัวนำ นอกจากนั้น ควรมีการปลูกหญ้าให้ดูเขียวชอุ่มขึ้นกว่าเดิม พื้นที่โดยรอบควรจัดเป็นสวนปลูกต้นไม้ให้สวยงาม ให้นักท่องเที่ยวสามารถนั่งพักหรือถ่ายรูประหว่างรอชมการแสดงช้างได้ในส่วนของสถานที่นั่งชม ควรสร้างให้มั่นคงแข็งแรงเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ควรเพิ่มอาคารที่พัก ร้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว การที่จะทำให้สถานที่สภาพแวดล้อมมีความพร้อมทางการท่องเที่ยวได้นั้น สิ่งสำคัญคือต้องได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากภาครัฐและเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของ ศูนย์ศึกษา บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ ที่ขณะนี้ที่ยังขาดความพร้อมด้านสถานที่ และสภาพแวดล้อมอยู่บางส่วน เนื่องมาจากการสนับสนุนด้านงบประมาณไม่ต่อเนื่อง (ราตรี จงใจงาม, สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2550) แต่ขณะเดียวกัน ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ได้พาคณะเดินทางมาศึกษาดูงานที่ศูนย์ศึกษา เพื่อนำไปพัฒนาจัดตั้งแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างที่ อ.สตึก จ.บุรีรัมย์ บ้าง ราตรี จงใจงาม อุ่น ศาลางาม เดี่ยว ศาลางาม และอารีรัตน์ บุญทอง (สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2550) ให้ทัศนะที่สอดคล้องกันว่า ควรจะนำงบประมาณมาช่วยกันพัฒนาที่เดียวให้มีความพร้อมที่โดดเด่นในทุกๆ ด้าน เช่น ที่พัก ร้านอาหาร อาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม โรงเรียน ฯลฯ เพื่อจะได้ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวมากขึ้นกว่าเดิม และยังสามารถส่งผลไปถึง จ. บุรีรัมย์ได้ด้วย ซึ่ง อ.สตึก จ.บุรีรัมย์กับ ศูนย์ศึกษา บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ มีระยะทางห่างกันเพียงแค่น้ำา มุลกันเท่านั้น

(2) ตัวอาคารและโรงเรียน ควรจัดให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับช้าง เช่น ลานแสดงช้างควรจัดให้มีขนาดใหญ่ มีโรงเรียนสำหรับเป็นที่กำบังแดดให้บริเวณที่ช้างแสดง เนื่องจากสภาพอากาศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้หรืออีสานใต้มีอากาศร้อนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูร้อนช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด (2543:บทคัดย่อ) กล่าวว่าควรจัดวางแผนผังกำหนดพื้นที่สำหรับกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้ใช้กิจกรรมแต่ละประเภท อีกทั้งควรมีความเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่น มีความชัดเจนด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ดังที่สามพร มณีไมตรีจิต (อ้างถึงใน รุ่งรัตน์ หัตถกรรม, 2545:12) ได้กล่าวไว้ว่า ศิลปวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ และสามารถนำมาพัฒนาให้เป็นจุดสนใจในการท่องเที่ยวได้

(3) สินค้าที่นำมาจำหน่าย ควรเน้นสินค้าพื้นเมืองเฉพาะในท้องถิ่นของตนเอง หรือสินค้าที่แสดงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ที่นักท่องเที่ยวไม่สามารถหาซื้อได้จากแหล่งอื่น เพื่อเป็นการส่งเสริมสินค้าพื้นเมืองหรือสินค้าท้องถิ่นและเพื่อเป็นการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวอีก จึงจะนำมาซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ช่วยสร้างอาชีพ สร้างงาน และสร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น ทำให้ไม่ต้องเข้าไปทำงานในเมือง ซึ่งวิสุทธิ ภิบาลญาณิษะและศีกฤทธิ์ ขาวละมัย (8 เมษายน 2550) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ในปัจจุบันสินค้าที่จัดจำหน่ายตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ มีลักษณะเหมือนกันทุกประการ ขาดอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ยกตัวอย่างเช่น การไปเที่ยวปราสาทหินพนมรุ้งก็สามารถพบสินค้าของที่ระลึกจากเชียงใหม่ พัทยา วางจำหน่ายอยู่ทั่วไป ทำให้นักท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องไปเที่ยวเชียงใหม่ พัทยา มาเที่ยวปราสาทพนมรุ้งที่เดียว แต่ก็สามารถซื้อของที่ระลึกจากเชียงใหม่ พัทยา ผากญาติ เพื่อนฝูงได้ ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุให้แหล่งนักท่องเที่ยวไม่เกิดความรู้สึกที่อยากจะกลับมาเที่ยวในสถานที่ดังกล่าวอีกครั้ง หรือแหล่งท่องเที่ยวแห่งนั้นนักท่องเที่ยวอาจไม่เข้าไปท่องเที่ยวเลยก็ได้

4.3.4 คำถามการวิจัยข้อที่ 4 ยุทธศาสตร์พึ่งพาพึ่งพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง การพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน โดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านควรเป็นอย่างไร

ในตอบคำถามการวิจัยในข้อนี้ ผู้วิจัยนำผลวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามการวิจัยทั้ง 3 ข้อ มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ พบว่าในภาคอีสานตอนใต้มีสายสัมพันธ์อย่างเหนียวแน่นกับสาธารณรัฐ กัมพูชาประชาธิปไตย โดยแสดงให้เห็นได้จากเส้นทางสัญจรทางบกที่เชื่อมโยงระหว่างกัน ดังนั้นจึงขอเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวโดยใช้เส้นทางที่เชื่อมโยงกับสาธารณรัฐกัมพูชาประชาธิปไตยกับภาคอีสานใต้ของประเทศไทย ดังนี้

4.3.4.1 การเดินทางท่องเที่ยวตามเส้นทางสัญจรโบราณของชาวเขมร ซึ่งในสมัยโบราณ พาหนะที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นสัตว์ ได้แก่ วัว ม้า และช้าง

4.3.4.2 การเดินทางท่องเที่ยวตามรอยการโจรกรรมโบราณวัตถุเขมร ซึ่งเป็นการจำลองเส้นทางการขนส่งโบราณวัตถุเขมรออกนอกประเทศ ดังที่ทราบภาคอีสานใต้ของประเทศไทย ถือว่าเป็นเส้นทางหนึ่งที่นักโจรกรรมนิยมลักลอบขโมยโบราณวัตถุผ่านทางมา

4.3.4.3 การเดินทางท่องเที่ยวตามเส้นทางจาริกแสวงบุญ ซึ่งปรากฏศาสนสถานที่มีรูปแบบทางศิลปกรรมลักษณะเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันระหว่างศาสนสถานในภาคอีสานใต้ของประเทศไทยกับศาสนสถานในสาธารณรัฐกัมพูชา

4.4 ข้อเสนอแนะ

4.4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

4.4.1.1 ควรมีการสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวโดยจับประเด็นเอกลักษณ์

ทางด้านศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่มาเป็นแกนหลักในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว

4.4.1.2 ควรฝึกอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพของบุคลากร เช่น ผู้จัดการปางช้าง ควบคู่ช่างมัคคุเทศก์ ฯลฯ ในด้านต่างๆ

4.4.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

4.4.2.1 ควรมีแนวทางการปฏิบัติเพื่อจัดการช้างในธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น การทำสำมะโนประชากรช้างเลี้ยง ในด้านของจำนวน โครงสร้างของประชากร ความเกี่ยวโยงกันทางพันธุกรรม ประวัติการเลี้ยงดู การใช้งาน ประวัติการสืบพันธุ์และการให้ลูก ฯลฯ การตรวจสอบตัวรูปพรรณของช้าง โดยทำการฝังไมโครชิปในช้าง เพื่อระบุหมายเลขประจำตัวของช้าง เก็บตัวอย่างเลือด อุจจาระ ขน ฯลฯ เพื่อตรวจสอบสุขภาพ รวมถึงกำหนด แผนทางพันธุกรรม วางแผนการผสมพันธุ์และ การปรับปรุงสายพันธุ์ของในปางช้าง

4.4.2.2 ควรมีสัตวแพทย์ที่มีความรู้และความสามารถเกี่ยวกับช้าง เป็นที่ปรึกษาและให้บริการดูแลสุขภาพช้าง

4.4.2.3 ควรจัดกิจกรรมที่ทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมแล้ว ได้เห็นกิจวัตรประจำวันและวิถีชีวิตของคนกับช้างตั้งแต่เช้าจรดค่ำ เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่ได้เข้ามาเที่ยวชมเกิดความรู้สึกประทับใจและรู้สึกเต็มอิ่มกับการได้เข้าสัมผัส จนอยากเข้ามาเที่ยวชมในครั้งต่อไป

4.4.3 ข้อเสนอแนะเพื่อดำเนินการวิจัยต่อไป

4.4.3.1 ศึกษาการปลูกป่าเพื่อเป็นที่อยู่และแหล่งอาหารช้าง

4.4.3.2 ศึกษาพัฒนาผลิตภัณฑ์พื้นเมืองเพื่อเป็นของที่ระลึกสำหรับจำหน่ายในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง

4.4.3.3 ศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง

4.4.3.4 การศึกษาแนวทางการปฏิบัติเพื่อจัดการช้างในธุรกิจการท่องเที่ยว

4.5 สรุป

จากผลการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ โดยการสำรวจเชิงลึกเกี่ยวกับที่อยู่ ที่มา และจำนวนเชือกของช้างพบว่า มีช้างอยู่ที่ อ.เซว้า และอ.เมือง จ.ชัยภูมิ จำนวน 6 เชือก อ.จอมพระ อ.เขวาสินรินทร์ อ.เมือง อ.ชุมพลบุรี และอ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ จำนวน 84 เชือก อ.สตึก และอ.เมือง จ.บุรีรัมย์ จำนวน 84 เชือก รวมพบช้างในอีสานใต้ทั้งสิ้น 175 เชือก ส่วนใหญ่จะประสบปัญหาเรื่องการไม่มีพื้นที่เลี้ยงช้าง เนื่องจากป่าไม้ถูกทำลาย ป่าไม้ที่มีบางส่วนก็เป็นพื้นที่ส่วนบุคคล จึงเป็นสาเหตุให้มีอาหารช้างไม่เพียงพอ ทำให้ออกเร่ร่อนตามเมือง บ้างก็ออกวิ่งงานแสดงตามปางช้างต่างๆ แต่อย่างไรก็ตามโอกาสในการพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวก็มีจุดแข็งในด้านของความโดดเด่นของวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และจากการสอบถามประชาชนในพื้นที่ เจ้าหน้าที่แหล่งท่องเที่ยว ควบคู่ช่างมัคคุเทศก์เชิงบวกต่อการพัฒนาแหล่ง

ท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ซึ่งกล่าวว่าทำให้เกิดการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคโครงสร้างพื้นฐาน ฐานะทางเศรษฐกิจ และการเกิดอาชีพที่หลากหลายจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนตนเอง โดยตรงเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอได้แนวทางการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ 3 แนวทาง คือ แนวทางการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนาดตลาดท่องเที่ยว และแนวทางการพัฒนาด้านความพร้อมทางการท่องเที่ยว

ในส่วนของการพัฒนาและจัดการ การท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ในอีสานใต้สู่ความยั่งยืน โดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน มียุทธศาสตร์พึงพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งนั้น พบว่าในภาคอีสานตอนใต้มีสายสัมพันธ์อย่าง เหนียวแน่นกับสาธารณรัฐกัมพูชาประชาธิปไตย โดยแสดงให้เห็นได้จากเส้นทางสัญจรทางบกที่เชื่อมโยงระหว่างกัน ดังนั้นจึงนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวโดยใช้เส้นทางที่เชื่อมโยงกับ สาธารณรัฐกัมพูชาประชาธิปไตยกับภาคอีสานใต้ของประเทศไทย 3 รูปแบบคือ รูปแบบที่แรก การเดินทางท่องเที่ยวตามเส้นทางสัญจรโบราณของชาวเขมร ซึ่งในสมัยโบราณพาหนะที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นสัตว์ ได้แก่ วัว ม้า และช้าง รูปแบบที่สอง การเดินทางท่องเที่ยวตามรอยการโจรกรรมโบราณวัตถุเขมร ซึ่งเป็นการจำลองเส้นทางของการขนส่งโบราณวัตถุเขมร ออกนอกประเทศ ดังที่ทราบภาคอีสานใต้ของประเทศไทยถือว่าเป็นเส้นทางหนึ่งที่นักโจรกรรมนิยม ลักลอบขโมยโบราณวัตถุผ่านทางมา และรูปแบบที่สาม การเดินทางท่องเที่ยวตามเส้นทางจาริกแสวงบุญ ซึ่งปรากฏศาสนสถานที่มีรูปแบบทางศิลปกรรมลักษณะเหมือนกัน หรือใกล้เคียงกัน ระหว่างศาสนสถานในภาคอีสานใต้ของประเทศไทยกับศาสนสถานในสาธารณรัฐกัมพูชา

บทที่ 5 บทสรุป

5.1 บทนำ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ในบทนี้ ประกอบด้วย ภูมิหลัง ความเป็นมา และข้อเสนอแนะงานวิจัยครั้งต่อไป

5.2 ภูมิหลัง ความเป็นมา

5.2.1 หลักการและเหตุผล

การท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่ต้องพัฒนาในอีสานใต้ เนื่องมาจากในพื้นที่ดังกล่าวมีประวัติความเป็นมาที่ผูกพันกับช้างตั้งแต่ประมาณปลายศตวรรษที่ 18-20 หมู่บ้านที่มีวิถีชีวิตในการคล้องช้างป่า ผูกช้างและเลี้ยงช้างในอีสานใต้ ได้แก่ จ.สุรินทร์ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ อุบลราชธานี และจ.นครราชสีมาเป็นบางส่วน สาเหตุที่พบการกระจายตัวของชุมชนอยู่ในจังหวัดต่างๆ ก็เนื่องมาจากนิสัยชอบย้ายถิ่นฐานจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง เมื่อลูกหลานในครอบครัวเติบโต ก็จะแยกย้ายออกจากหมู่บ้านไปหาที่อยู่ใหม่ใกล้หมู่บ้านเก่า ด้วยเหตุนี้ในอีสานใต้จึงพบหมู่บ้านที่มี การเลี้ยงช้าง ได้แก่ จ.บุรีรัมย์พบที่ อ.สตึก อ.ลำปลายมาศ จ.สุรินทร์พบที่ อ.ท่าตูม อ.เขวาสินรินทร์ อ.เมือง อ.ชุมพลบุรี และที่จ.ชัยภูมิพบที่ อ.บ้านเขว้า อ.เมือง เป็นต้น แต่พบช้างและความรู้ช้างอยู่ในพื้นที่ น้อยมาก ดังนั้นเพื่อเป็นการช่วยช้างและครอบครัวช้าง ให้ได้กลับบ้านเกิดอันนำไปสู่การแก้ปัญหาช้างเร่ร่อนตามเมืองใหญ่ รวมทั้งเป็นการส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม รูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนกับช้างในอีสานใต้ และเสนอทางเลือกใหม่ให้กับนักท่องเที่ยว ทั้งยังเป็นการขานรับนโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบว่าแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างที่ใดบ้าง มีจุดอ่อน จุดแข็ง และอุปสรรคในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างอย่างไร ตลอดจนหาแนวทางในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง ในอีสานใต้ โดยใช้ขอบเขตของการวิจัยในพื้นที่กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ทั้งหมด 6 จังหวัด ประกอบด้วย นครราชสีมา บุรีรัมย์ ชัยภูมิ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี จากนั้นทำการคัดเลือกพื้นที่ใน 6 จังหวัดดังกล่าวมาช้างต้นที่พบการเลี้ยงช้าง วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับช้าง และการท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง ครอบคลุมรายละเอียดด้านต่างๆ ขององค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านช้าง คือ 1) สภาพกายภาพและข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ 2) ทรัพยากร ท่องเที่ยวในด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม 3) ตลาดการท่องเที่ยว ได้แก่ นักท่องเที่ยว ที่มาของ นักท่องเที่ยว พาหนะที่ใช้เดินทาง กิจกรรมการเข้ามา ฤดูกาล ทักษะคน และความต้องการ 4) ความพร้อมทางการท่องเที่ยว ประกอบด้วย โครงสร้างพื้นฐาน การบริการ

ข้อมูลข่าวสาร สถานที่หรือสิ่งแวดล้อม และ5) การเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว

5.2.2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้การศึกษาแนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบและแนวทางการศึกษาในประเด็นต่างๆ ดังนี้

5.2.2.1 ช้างในประเทศไทยอยู่ในตระกูล Indian Elephant หรือ Asian Elephant มีถิ่นกำเนิดและที่อยู่อาศัย ในป่าโปร่งชื้นที่มีน้ำและอาหารอุดมสมบูรณ์ทุกจังหวัด โดยกระจายตัวอยู่ทางด้านเหนือ ด้านตะวันตก ด้านใต้และเขตติดต่อกับประเทศพม่า ในประเทศไทยมีการแบ่งแยกช้างตามสถานะและความเป็นอยู่ ที่แตกต่างกันออกเป็น 2 ประเภท คือ ช้างป่า และช้างเลี้ยง (บริษัท ทิม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด, 2543:7) ซึ่งช้างที่นำมาใช้ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นช้างเลี้ยง โดยอยู่ภายใต้การควบคุมและดูแลของกระทรวงมหาดไทย เพราะตามพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2482 (กองทุนสัตว์ป่าโลก, 2543:24) ลักษณะการใช้งานช้างเลี้ยงเนื่องจากรัฐบาลออกพระราชกำหนดยกเลิกสัมปทานไม้ป่าบกในปีพ.ศ. 2532 โดยไม่มีมาตรการรองรับช้างทำให้เจ้าของช้างส่วนใหญ่ที่เคยทำงานในอุตสาหกรรมป่าไม้ต้องหาอาชีพใหม่เพื่อหารายได้ซึ่งในปัจจุบัน มีการใช้งานช้างเลี้ยงในประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 6 กลุ่มคือ 1) ช้างทำไม้ผิดกฎหมาย 2) ช้างในธุรกิจท่องเที่ยว 3) ช้างแสดงละครเร่ 4) ช้างเร่ร่อนในเมืองใหญ่ 5) ลูกช้างเล็กตามโรงแรมและรีสอร์ท และ6) ช้างในสวนสัตว์ ส่วนพื้นที่เลี้ยงช้างในอีสานได้ นั้นพบที่ จ.ชัยภูมิ ในพื้นที่ อ.บ้านเขว้า อ.เมือง จ.สุรินทร์ ในพื้นที่ อ.ท่าตูม อ.เขวาสินรินทร์ อ.ชุมพลบุรี อ.เมือง และที่ จ.บุรีรัมย์ ในพื้นที่ อ.สตึก และอ.ลำปลายมาศ

5.2.2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมนั้น ได้ศึกษาจากแนวคิดของนักวิชาการ เช่น สันติ เอื้อจงประสิทธิ์ รำไพพรรณ แก้วสุริยะ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา พงศธร เกษสำลี Swarbrooke Inskip สามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมเป็นการเดินทางที่ได้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความรู้ ความเข้าใจและได้สัมผัสกับรูปแบบของการดำเนินชีวิตที่มีเอกลักษณ์เฉพาะทางด้านสภาพสังคม ประเพณี ทัศนคติ ศิลปะ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี สมบัติทางภูมิปัญญา (2541:31) และInskip (1991:80) ได้กล่าวว่า รูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งโบราณคดี ประวัติศาสตร์ ประเพณีและวิถีชีวิตพื้นบ้าน ศิลปะ ทัศนกรรม เทศกาลต่างๆ

5.2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ได้ศึกษาจากแนวคิดของนักวิชาการ เช่น วรรณภา วงศ์วานิช ชูสิทธิ์ ชูชาติ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา Swarbrooke Mill and Morrison และMcIntosh, Ritchies and Goelner สรุปได้ว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวต้องประกอบด้วย 1) สภาพกายภาพและข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ ได้แก่ ที่ตั้ง เขตการปกครอง สภาพภูมิศาสตร์ 2) ทรัพยากรท่องเที่ยวในด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม 3) ตลาดการท่องเที่ยว ได้แก่ นักท่องเที่ยว ที่มาของนักท่องเที่ยว พาหนะที่ใช้เดินทาง กิจกรรมการเข้ามา ฤดูกาล ทัศนคติและความต้องการ 4) ความพร้อมทางการท่องเที่ยว ประกอบด้วย โครงสร้างพื้นฐาน การบริการ ข้อมูลข่าวสาร สถานที่/สิ่งแวดล้อม 5) การเข้าถึง ได้แก่ ระบบเส้นทางคมนาคมขนส่ง ความสะดวก

ในการเข้าถึง

5.2.2.4 แนวความคิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ได้ศึกษาจากแนวคิดของนักวิชาการ เช่น บุญเลิศ จิตต์วัฒนา มานัส สุวรรณ นิคม จารุมณี สรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้ประสบผลสำเร็จต้องประกอบด้วย ความสามารถในการให้บริการของผู้ท่องเที่ยว ความสะดวกในการเดินทาง การเข้าถึง และความสามารถที่จะรับได้ของพื้นที่ ชื่อเสียงของสถานที่ที่กระจายไปสู่โลกภายนอก มานพ พงศทัต กล่าวว่า การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวออกเป็น 5 ขั้นตอน 1) การรวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวข้องและการสำรวจภาคสนาม ได้แก่ สภาพกายภาพและ ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ ทรัพยากรท่องเที่ยว ตลาดการท่องเที่ยว ความพร้อมทาง การท่องเที่ยว 2) การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะนำไปสู่คำตอบหรือ ภาพรวมของพื้นที่ในแต่ละหมวดว่าเป็นอย่างไร 3) การกำหนดประเด็นปัญหา 4) การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย 5) การกำหนดแผนงาน หรือโครงการพัฒนาการท่องเที่ยว

5.2.2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวขึ้น ประชาชนในชุมชนยินดีให้ใช้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ด้วยเหตุผลคือต้องการให้ชุมชน มีเศรษฐกิจดีขึ้น นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต้องการได้มีโอกาสสัมผัสกับธรรมชาติ ความอุดมสมบูรณ์ของพืช พืชหายาก ได้มีโอกาสเห็นสัตว์ป่า ได้เห็นสภาพพื้นที่ที่แปลกๆ ได้ชื่นชมกับภูมิทัศน์ที่งดงาม มีสิ่งอำนวยความสะดวกและสะอาด มีความปลอดภัย และการเดินทางสะดวก และพบว่านักท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นกำลังได้รับความนิยมจากชาวไทย และชาวต่างชาติ โดยเฉพาะในกลุ่ม ที่ต้องการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตและความงดงามในศิลปวัฒนธรรมไทย สำหรับปัญหาของการดำเนินการท่องเที่ยวที่ผ่านมามักพบปัญหา ในด้านความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ด้านการขาดแคลนงบประมาณ ด้านบุคลากรในอุตสาหกรรมบริการ ด้านการบริหารจัดการในชุมชน ด้านการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี ในส่วนของแนวทางการพัฒนานั้น ได้เสนอแนะแนวทาง คือ ประการแรก การพัฒนาโครงสร้างด้านวิชาการและบริการ ประการที่สองการพัฒนามัคคุเทศก์ ประการที่สามการพัฒนาตลาด ประการที่สี่ การพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ และประการที่ห้าการพัฒนาโครงสร้าง ระบบพื้นฐาน และจากการศึกษาศักยภาพและปัจจัยใน จ.สุรินทร์เพื่อส่งเสริมโครงการโลกใหม่ของช้างอย่างยั่งยืน พบว่า นโยบายของ จ.สุรินทร์ ต้องการบูรณาการหมู่บ้านช้างให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว แต่เฉพาะหมู่บ้านช้างเพียงอย่างเดียว นั้นไม่สามารถพัฒนาขึ้นมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้ เพราะว่าไม่มีศักยภาพและปัจจัยเพียงพอในการชักจูงใจนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวอย่างถาวรได้ ดังนั้นต้องศึกษาบริบทของชุมชน เพื่อที่จะเชื่อมโยง ค่อยๆ ค่อยๆ ในปัจจัยเกื้อหนุนที่จะโน้มน้าวให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาท่องเที่ยวได้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

5.2.3 ระเบียบและวิธีการดำเนินการวิจัย

5.2.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

(1) ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่หมู่บ้านข้างในอีสานใต้

ประชากร คือ พื้นที่พบการเลี้ยงช้างซึ่งมี 3 จังหวัด 9 อำเภอ ในอีสานใต้ ได้แก่ 1) จ.ชัยภูมิ ใน อ.บ้านเขว้า อ.เมือง 2) จ.สุรินทร์ ใน อ.จอมพระ อ.เขวาสินรินทร์ อ.ท่าตูม อ.เมือง อ.ชุมพลบุรี และ 3) จ.บุรีรัมย์ อ.สตึก อ.ลำปลายมาศ

กลุ่มตัวอย่าง คือ พื้นที่พบการเลี้ยงช้างซึ่งมี 3 จังหวัด 9 อำเภอ ในอีสานใต้ ได้แก่ 1) จ.ชัยภูมิ ใน อ.บ้านเขว้า อ.เมือง 2) จ.สุรินทร์ ใน อ.จอมพระ อ.เขวาสินรินทร์ อ.ท่าตูม อ.เมือง อ.ชุมพลบุรี และ 3) จ.บุรีรัมย์ อ.สตึก อ.ลำปลายมาศ ทำการศึกษาจากประชากร โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

(2) ความคิดเห็นต่อแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านข้างในอีสานใต้ และความคิดเห็นที่มีต่อผลกระทบของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านข้างในอีสานใต้ จากการศึกษาพบว่า ศูนย์ศึกษา บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ พื้นที่เดียวที่มีความพร้อมของการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกพื้นที่ดังกล่าวมาทำการศึกษา

ประชากร คือนักท่องเที่ยว บริษัทนำเที่ยว ประชาชนในพื้นที่ ความรู้ช้าง และเจ้าหน้าที่ของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านข้าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จำแนกได้ดังนี้คือ

นักท่องเที่ยว โดยพิจารณาจากผู้ที่มาเที่ยวหมู่บ้านข้าง ทั้งชาวไทย และต่างชาติ ซึ่งในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้พบที่ศูนย์ศึกษา จังหวัดสุรินทร์เพียงที่เดียว ทำการศึกษาจากประชากรด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยหน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือจำนวนนักท่องเที่ยวต่อปี ซึ่งมีนักท่องเที่ยวชาวไทยในปี พ.ศ. 2549 จำนวน 85,945 คนต่อปี และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในปี พ.ศ. 2549 จำนวน 4,589 คนต่อปี ใช้สูตรของยามานะ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน ได้แบบสอบถาม คืนมาจำนวน 380 คน คิดเป็นร้อยละ 95

บริษัทนำเที่ยว เลือกศึกษาจากประชากรโดยการสุ่ม ตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) พิจารณาจากบริษัทนำเที่ยวที่มีการนำเที่ยวหมู่บ้านข้าง เนื่องจากเป็นช่วงเวลา ที่ดำเนินการวิจัยเป็นช่วงที่มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวน้อย ประกอบกับในช่วงเวลา ดังกล่าว ไม่ตรงกับวันหยุดยาว จึงไม่พบบริษัทนำเที่ยวนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชม แต่อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของศูนย์ศึกษา บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ ทราบว่ามีบริษัทนำเที่ยวนักท่องเที่ยวมาแต่ทางศูนย์ไม่ได้บันทึกรายละเอียดของบริษัทไว้

ประชาชนในพื้นที่เลือกศึกษาจากประชากร โดยสุ่มตัวอย่างแบบ บังเอิญ (Accidental Sampling) ประกอบไปด้วยประชากรของหมู่บ้าน ในเขตปกครองของกลุ่ม จังหวัดอีสานใต้ โดยพิจารณาจากพื้นที่ที่มีสถานที่ท่องเที่ยวหมู่บ้านข้าง ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

พบที่ศูนย์การศึกษา จ. สุรินทร์เพียงที่เดียว รวมจำนวนประชากรในพื้นที่ ที่มีการเลี้ยงช้างในเขต จังหวัดสุรินทร์ 101,298 คน ใช้สูตรของยามานะ ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 90 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 100 คน ได้แบบสอบถามคืนมาจำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 95

เจ้าหน้าที่เลือกศึกษาจากประชากร โดยการสุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง (Purposive Sampling) ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและสอบถาม พิจารณาจากบุคคล ที่หน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างมีจำนวน 3 คน

5.2.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 4 แบบดังนี้

แบบที่ 1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้ รายละเอียดของที่มา ที่อยู่ และจำนวนแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ โดยแบ่งแบบ สัมภาษณ์ออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ตอนที่ 2 สภาพสังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ตอนที่ 3 ด้านความเชื่อ วรรณกรรมท้องถิ่น และตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะและแผนที่ตั้งของ หมู่บ้าน ใช้ตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1

แบบที่ 2 แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานแหล่งท่องเที่ยว ที่ผู้วิจัยสร้างเองจาก การศึกษาแนวคิดทางด้านการท่องเที่ยวจากนักวิชาการ ทุกส่วนใช้คำถามแบบเลือกตอบ (Check list) เพื่อให้ทราบว่าการสำรวจในแต่ละพื้นที่มีหรือไม่มีข้อมูลพื้นฐานในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่ง ครอบคลุมองค์ประกอบของการท่องเที่ยว เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 2 และข้อที่ 3

แบบที่ 3 แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว และส่วนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยว ทั้ง 2 ส่วนนี้เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list) และคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended) สำหรับส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อแหล่ง ท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างและข้อเสนอแนะ คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อแหล่งท่องเที่ยวในหมู่บ้านช้าง มีลักษณะเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 3

แบบที่ 4 แบบสอบถามสำหรับบริษัทนำเที่ยวผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป และส่วนที่ 2 การดำเนินธุรกิจ ทั้ง 2 ส่วนนี้เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list) และคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended) สำหรับส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านช้างและข้อเสนอแนะ คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างมีลักษณะ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 3

แบบที่ 5 แบบสอบถามสำหรับประชาชนในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ ควบคู่ข้าง ผู้วิจัยแบ่งออก เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list) ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อผลกระทบของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านช้างและข้อเสนอแนะ คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อผลกระทบของการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง มีลักษณะเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 3

5.2.3.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 4 แบบ เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหา การสื่อความหมายและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยจัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการพิจารณา ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน การเลือก ผู้ทรงคุณวุฒิมีคุณสมบัติ ดังนี้คือ นักวิชาการที่มีประสบการณ์การสอนในระดับอุดมศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 ท่าน และผู้ประกอบการหรือนักค้าปลีกที่มีประสบการณ์ค้าปลีกไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 ท่าน

5.2.3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

(1) ข้อมูลที่เป็นข้อความลักษณะปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์ ใช้การ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) แล้วเขียนรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการ เขียนเชิงพรรณนา

(2) ข้อมูลที่มีลักษณะเป็นปลายปิด ลักษณะเป็นคำถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ บนเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (SPSS/PC+, Statistical Package for the Social Sciences/ Personal Computer) ในการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.2.4 สรุปผลการศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอโดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ตามคำถามการวิจัย ดังนี้

5.2.4.1 แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้มีอยู่ที่ใดบ้าง เพื่อให้ทราบที่มา ที่อยู่ และจำนวนแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ได้ ดังนี้

(1) ที่มาของหมู่บ้านช้างในอีสานใต้นั้น เริ่มประมาณปลายศตวรรษที่ 18-20 จากหลักฐานมีการยืนยันอย่างเด่นชัดว่า ชาวไทยหรือส่วย มีถิ่นภูมิลำเนาเดิมอยู่ทางตอนใต้ของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และทางตะวันออกเฉียงเหนือของสาธารณรัฐกัมพูชา ประชาธิปไตยในปัจจุบัน แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเกิดสงครามหลายครั้ง จึงทำให้อาณาจักรที่มีชาวไทยหรือส่วย อาศัยอยู่ลุ่มสลาย ตั้งแต่นั้นมาประชากรชาวไทยหรือส่วย ก็ได้อพยพข้ามแม่น้ำโขงที่มำดั่งหลักแหล่งอยู่ ทางตอนใต้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของประเทศไทย โดยเริ่มอพยพตั้งแต่ที่ อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี จากนั้นอพยพเข้ามาทาง อ.พุทธรักษา จ.ศรีสะเกษ แล้วมาสิ้นสุดที่ จ.สุรินทร์ (ศรีไพร พึ่งเพราะ, 2547) ชาวไทยหรือส่วยเหล่านี้เองคือ บรรพบุรุษของชาวไทย-กวย ในประเทศไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดวิธีการเลี้ยงช้างมายังลูกหลานในปัจจุบัน ซึ่งจะตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างหนาแน่นในบริเวณ จ.สุรินทร์ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ อุบลราชธานี และ จ.นครราชสีมาเป็นบางส่วน สาเหตุของการกระจายตัวของชุมชนกวยในจังหวัดต่างๆ ก็เนื่องมาจาก นิสัยชอบย้ายถิ่นฐานจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง เมื่อลูกหลานในครอบครัวเติบโต ก็จะแยกย้ายออกจาก หมู่บ้านไปหาที่อยู่ใหม่ใกล้หมู่บ้านเก่า ในบริเวณว่างที่ยังไม่มีใครยึดครอง ด้วยเหตุนี้ในอีสานใต้จึงพบ หมู่บ้านช้างใน จ.บุรีรัมย์พบที่ ต.สตึก ต.นิคม ต.หนองใหญ่ ต.ท่าม่วง และต.หนองคู จ.สุรินทร์ พบที่ ต.เมืองสิงห์ ต.กระโพ ต.ศรีณรงค์ ต.เขวาสินรินทร์ ต.แกใหญ่ ต.โนนเมือง และที่จ.ชัยภูมิพบที่ ต.ตลาดแร้ง ต.บ้านค่าย

(2) พบที่อยู่ของหมู่บ้านข้างในอีสานใต้ที่ จ.ชัยภูมิพบช้างที่ อ.บ้านเขว้า จำนวน 2 เชือก และอ.เมือง จำนวน 4 เชือก รวมพบช้างที่ จ.ชัยภูมิทั้งสิ้นจำนวน 6 เชือก จ.สุรินทร์ พบช้างที่ อ.จอมพระ จำนวน 7 เชือก อ.เขวาสินรินทร์ จำนวน 18 เชือก อ.ท่าตูม จำนวน 46 เชือก อ.เมือง จำนวน 11 เชือก อ.ชุมพลบุรี จำนวน 2 เชือก รวมพบช้างที่ จ.สุรินทร์ทั้งสิ้นจำนวน 84 เชือก และ จ.บุรีรัมย์ พบช้างที่ อ.สตึก จำนวน 82 เชือก และอ.ลำปลายมาศ จำนวน 2 เชือก รวมพบช้างที่ จ.บุรีรัมย์ ทั้งสิ้นจำนวน 84 เชือก รวมพบช้างในอีสานใต้ทั้งสิ้น 175 เชือก

(3) จำนวนแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านข้างในอีสานใต้ที่พบมีจำนวน 1 แหล่งคือ หมู่บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ ผู้วิจัยประเมินจากองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ดังนี้คือ ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ตลาดการท่องเที่ยว ความพร้อมทางการท่องเที่ยว และการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว

5.2.4.2 คำถามการวิจัยข้อที่ 2 การพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างใน อีสานได้มีจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคเป็นอย่างไร สรุปได้ว่าการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านช้างในอีสานได้จากผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่จะประสบปัญหาเรื่องการไม่มีพื้นที่เลี้ยงช้าง เนื่องจากป่าไม้ถูกทำลาย ป่าไม้ที่มีบางส่วนก็เป็นพื้นที่ป่าส่วนบุคคล จึงเป็นสาเหตุให้มีอาหารช้าง ไม่เพียงพอทำให้ช้างออกเร่ร่อนตามเมือง บางก็ออกรับงานแสดงตามปางช้างต่างๆ แต่อย่างไรก็ตาม โอกาสในการพัฒนาพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวก็มีจุดแข็งในด้านของความโดดเด่นของวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

5.2.4.3 คำถามการวิจัยข้อ 3 แนวทางพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างใน
อีสานใต้ควรเป็นอย่างไร ผู้วิจัยขอวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านที่พบการเลี้ยงช้างในกลุ่ม
จังหวัด อีสานใต้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

(1) แนวทางการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง
ในอีสานใต้

ด้านธรรมชาติ จากการศึกษาข้างต้นพบว่า พื้นที่ป่าไม้ลดน้อยลงจากเดิมป่าบางแห่งเป็นป่าสวนบุคคล และมีการปลูกยูคาลิปตัสมาก จึงทำให้ประสบปัญหาการขาดแคลนที่เลี้ยงช้าง ฉะนั้นจึงควรส่งเสริมให้มีการปลูกป่า รักษาแหล่งน้ำ เพื่อรักษาสภาพพื้นที่ให้ช้างได้มีอาหารและที่อยู่ตามธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาความเหมาะสมโครงการสร้างโลกใหม่ให้ช้างไทยของบริษัท ทิม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด (2543:4-9) ที่เสนอให้มีการฟื้นฟูสภาพป่าหรือจัดสร้างสวนป่าให้ช้างเข้ามาหากินอาหารตามวิถีชีวิตธรรมชาติ โดยปลูกพืชยืนต้นแซมระหว่างต้นยูคาลิปตัสหรือขุดร่องตอนต้นยูคาลิปตัสแล้วปลูกพืชอาหารช้างทดแทน เช่น ต้นช่อยี่ มะกอก มะเกลือม ถ่อน กระถินป่า ก้ามปู มะขามเทศ มะขามป้อม ไม้หนะเดียวกันให้ปลูกไม้พื้นล่างพื้นฟูดิน เช่น ไม้ละหู่ และปลุกพืชอายุสั้น เช่น กล้วย อ้อย ตระกูลแดง หญ้าขน หญ้าลูซี่ หญ้ากินนีสีม่วง เพื่อเป็นอาหารช้างระหว่างรอต้นไม้ใหญ่แข็งแรง ดังนั้นเมื่อมีการฟื้นฟูป่าหรือจัดสร้างสวนป่าให้ช้างแล้ว จึงเป็นการช่วยลดภาระการเลี้ยงช้างให้กับผู้เลี้ยง

ข้างหรือควาญข้างเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทองใบ ศรีสมบัติ (2535:บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า วิธีการเลี้ยงช้างในอดีตได้อาศัยป่าใกล้หมู่บ้าน ปลอยช้างไปหากินเองตามธรรมชาติ เมื่อต้องการใช้งานจึงไปตามช้างของตนเองกลับมา การที่ช้างได้อาศัยอยู่เป็นโขลงจึงมีการผสมพันธุ์กันตามธรรมชาติทำให้ประชากรช้างเพิ่มขึ้น เมื่อช้างมีอาหารอุดมสมบูรณ์การเลี้ยงช้างลดลงจึงทำให้สามารถแก้ปัญหาช้างเร่ร่อนได้ และการที่ช้างอยู่ในพื้นที่ที่มากับเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวสนใจเข้ามาเที่ยวได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประทีป นวลเจริญ (2548:บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมีเหตุผลในการท่องเที่ยวที่เหมือนกัน คือได้มีโอกาสสัมผัสกับธรรมชาติที่คนส่วนใหญ่ไม่เคยพบเห็นความอุดมสมบูรณ์ของพืช พืชหายาก ได้มีโอกาสเห็นสัตว์ป่า ได้เห็นสภาพพื้นที่ที่แปลกๆ ได้ชื่นชมกับภูมิทัศน์ทั้งดงตาม กบोरกับนิคม จารุมณี (2536:68) กล่าวถึงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวว่า การที่จะสร้างหรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นพื้นที่ที่ไม่น่าสนใจให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้นั้น จะต้องคำนึงถึงจุดสำคัญในด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

ด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม พิพิธภัณฑสถานซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของช้าง ชีววิทยาและธรรมชาติวิทยาของช้าง ตลอดจนประวัติความเป็นมาของชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับช้าง วิถีชีวิตขนบธรรมเนียม ประเพณีท้องถิ่น เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกและตระหนักถึงความสำคัญของช้าง เพื่อเป็นแหล่งความรู้ จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นประชาชนในพื้นที่ ควาญช้างเจ้าหน้าที่ของแหล่งท่องเที่ยวพบว่าการเกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต การทำให้ภาษาท้องถิ่นลดความสำคัญลง ประชาชนในท้องถิ่นใช้ภาษาอื่นติดต่อสัมพันธ์กัน และการขาดผู้นำเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวไม่ซึมซับคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นได้ว่าวิถีชีวิตในชุมชนยังไม่มีมีการเปลี่ยนแปลงมากนักนับเป็นจุดแข็งของพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของทองใบ ศรีสมบัติ (2535:บทคัดย่อ) ที่พบว่า สภาพทางสังคมที่มีการเลี้ยงช้างเป็นสภาพสังคมที่มีความเป็นเอกภาพสูง เคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส มีความเคร่งครัดในประเพณีวัฒนธรรม จากที่กล่าวว่า ช้างต้น การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ จึงควรนำเสนอให้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อก่อให้เกิดความภูมิใจให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น และก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว กบอรกับ นิธิดล วงศ์ศิริกุล และศีกฤทธิ ขาวละมัย (สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2550) ได้ให้ทัศนะตรงกันว่า การที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างนั้น เป็นเรื่องค่อนข้างยากเพราะในอีสานใต้มีแหล่งท่องเที่ยวลักษณะนี้เพียงที่เดียว ดังนั้นเพื่อให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ได้ต้องใช้วัฒนธรรมเป็นแกนหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของรลิกา อังกูรและคณะ (2549:บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและความหลากหลายทางวัฒนธรรมมาเป็นแกนหลัก ในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น การแต่งกายให้ควาญช้างกับช้างในลักษณะชุดที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

(2) แนวทางการพัฒนาตลาดท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง

ในอีสานใต้ ควรกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และ จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยว จัดทำรายการท่องเที่ยว โดยเน้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่าง แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จากงานวิจัยของประทีป ชุมพลและคณะ (2549:บทคัดย่อ) กล่าวว่า เฉพาะหมู่บ้านช้างเพียง อย่างเดียวนั้นไม่สามารถพัฒนาขึ้นมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้ เพราะไม่มีศักยภาพและ ปัจจัยเพียงพอในการชักจูงใจนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวอย่างถาวรได้ ซึ่งสอดคล้องกับ นิธิล วงศ์ศิริกุล (สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2550) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวไม่ควรมีจุดเด่นที่เดียวควร มีความเชื่อมโยง เพราะนักท่องเที่ยวมีเวลาจำกัด ดังนั้นจึงมีความต้องการจะไปเที่ยวที่ใดที่หนึ่งที่สามารถ ดูได้หลายๆ อย่าง สอดรับกับบริษัท ทิม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด (2543:4-36) ได้กล่าวว่า รูปแบบการจัดการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างควรจัดร่วมกับพื้นที่ใกล้เคียง เช่น สวนป่าภูดินและดงสายทอใน จ.สุรินทร์ และโบราณสถานใน จ.บุรีรัมย์ ในรูปแบบการท่องเที่ยว เชิงนิเวศที่รวมการท่องเที่ยวธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม รวมถึงวิถีชีวิตของคน และช้าง และควรมีการจัดทำข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่างๆ เช่น คู่มือ แผ่นพับ บ้ายบอกทาง ให้กับชุมชนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่และนักท่องเที่ยว ให้เพียงพอต่อความต้องการ อีกทั้งควรปรับปรุง ข้อมูลข่าวสารในอินเทอร์เน็ตให้ทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน ส่วนกิจกรรมการแสดงนั้น ระหว่างแสดงของช้างควรมีเจ้าหน้าที่บรรยายภาษาอังกฤษร่วม เนื่องจากบางรายการต้องการ ความร่วมมือจากผู้เข้าชม เช่น การเชิญชวนให้บริจาคหรือ เชิญชวนให้ซื้อผลิตภัณฑ์จากการแสดงช้าง

(3) แนวทางการพัฒนาด้านความพร้อมทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านช้างในอีสานใต้

สถานที่หรือสภาพแวดล้อม ควรการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกกรอบๆ ให้สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประทีป ชุมพล และคณะ (2549:171) ที่กล่าวว่า การปรับปรุงภูมิทัศน์ในเขตบริเวณศูนย์ศึกษา บ้านตากกลาง ต้องสอดคล้อง กับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งสามพร มณีโมตรจิตร (อ้างถึงใน รุ่งรัตน์ หัตถกรรม, 2545:12) ได้กล่าวไว้ ว่า ศิลปวัฒนธรรมที่เอกลักษณ์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ และสามารถนำมาพัฒนาให้เป็นจุดสนใจ ในการท่องเที่ยวได้ และนิธิล วงศ์ศิริกุล (สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2550) ได้กล่าวว่า การที่จะพัฒนา ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างนี้ เป็นเรื่องค่อนข้างยากเพราะในอีสานใต้มีแหล่งท่องเที่ยวลักษณะ นี้เพียงที่เดียว ดังนั้นเพื่อให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ต้องใช้วัฒนธรรมเป็นตัวนำ นอกจากนั้น ควรมีการปลูกหญ้าให้ดูเขียวชอุ่มขึ้นกว่าเดิม พื้นที่โดยรอบควรจัดเป็นสวน ปลูกต้นไม้ให้สวยงาม ให้นักท่องเที่ยวสามารถนั่งพักหรือถ่ายรูประหว่างรอชมการแสดงช้างได้ ในส่วนของสถานที่นั่งชม ควรสร้างให้มั่นคงแข็งแรงเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ควรเพิ่มอาคารที่พัก ร้านอาหารสำหรับ นักท่องเที่ยว การที่จะทำให้สถานที่สภาพแวดล้อมมีความพร้อมทางการท่องเที่ยวได้นั้น สิ่งสำคัญคือ ต้องได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากภาครัฐและเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของ ศูนย์ศึกษา บ้านตากกลาง ต.ท่าตูม จ.สุรินทร์ ที่ขณะนี้ยังขาดความพร้อมด้านสถานที่ และ สภาพแวดล้อมอยู่บางส่วน เนื่องมาจากการสนับสนุนด้านงบประมาณไม่ต่อเนื่อง (ราตรี จงใจงาม,

สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2550) แต่ขณะเดียวกัน ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ได้พาคณะเดินทาง มาศึกษาดูงานที่ศูนย์ศึกษา เพื่อนำไปพัฒนาจัดตั้งแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างที่ อ.สตึก จ.บุรีรัมย์ บ้าง ราชบุรี จงใจงาม อุ่น ศาลางาม เดี่ยว ศาลางามและอารีรัตน์ บุญทอง (สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2550) ให้ทัศนะที่สอดคล้องกันว่า ควรจะนำงบประมาณมาช่วยกันพัฒนาที่เดียวให้มีความพร้อมที่ โตเด่นในทุกๆ ด้าน เช่น ที่พัก ร้านอาหาร อาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม โรงเรียน ฯลฯ เพื่อจะได้ดึงดูด นักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวมากขึ้นกว่าเดิม และยังสามารถส่งผลไปถึง จ. บุรีรัมย์ได้ด้วย ซึ่ง อ.สตึก จ.บุรีรัมย์กับ ศูนย์ศึกษา บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ มีระยะทางห่างกันเพียงแค่แม่น้ำ มูลกันเท่านั้น

ตัวอาคารและโรงเรียน ควรจัดให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่เกี่ยวกับช้าง เช่น ลานแสดงช้างควรจัดให้มีขนาดใหญ่ มีโรงเรียนสำหรับเป็นที่กำบังแดดให้บริเวณที่ช้างแสดง เนื่องจาก สภาพอากาศของภาคตะวันตกเฉียงเหนือตอนใต้หรืออีสานใต้มีอากาศร้อนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในฤดูร้อนช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริ่ง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด (2543:บทคัดย่อ) กล่าวว่าควรจัดวางแผนผังกำหนดพื้นที่สำหรับ กิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้ใช้กิจกรรม แต่ละ ประเภท อีกทั้งควรมีความเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่น มีความชัดเจนด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ดังที่ สามพร มณีโมตรจิตร (อ้างถึงใน รุ่งรัตน์ หัตถกรรม, 2545:12) ได้กล่าวไว้ว่า ศิลปวัฒนธรรม ที่เอกลักษณ์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ และสามารถนำมาพัฒนาให้เป็นจุดสนใจในการท่องเที่ยวได้

สินค้าที่นำมาจำหน่าย ควรเน้นสินค้าพื้นเมืองเฉพาะในท้องถิ่น ของตนเองหรือสินค้าที่แสดงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ที่นักท่องเที่ยวไม่สามารถหาซื้อได้จากแหล่งอื่น เพื่อเป็นการส่งเสริมสินค้าพื้นเมืองหรือสินค้าท้องถิ่นและเพื่อเป็นการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวกลับมา เที่ยวอีก จึงจะ นำมาซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ช่วยสร้างอาชีพ สร้างงาน และ สร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น ทำให้ไม่ต้องเข้าไปทำงานในเมือง ซึ่งวิสุทธิ ภิบาลญาณวิชะ และศีกฤทธิ์ ขาวละมัย (8 เมษายน 2550) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ในปัจจุบันสินค้าที่จัดจำหน่าย ตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ มีลักษณะเหมือนกันทุกประการ ขาดอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ยกตัวอย่าง เช่น การไปเที่ยวปราสาทหินพนมรุ้งก็สามารถพบสินค้าของที่ระลึกจากเชียงใหม่ พัทธยา วางจำหน่าย อยู่ทั่วไป ทำให้นักท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องไปเที่ยวเชียงใหม่ พัทธยา มาเที่ยวปราสาทพนมรุ้งที่เดียว แต่ก็สามารถซื้อของที่ระลึกจากเชียงใหม่ พัทธยา ฝากญาติ เพื่อนฝูงได้ ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุให้แหล่ง นักท่องเที่ยวไม่เกิดความรู้สึกที่อยากจะกลับมาเที่ยวในสถานที่ดังกล่าวอีกครั้ง หรือแหล่งท่องเที่ยว แห่งนั้นนักท่องเที่ยวอาจไม่เข้าไปท่องเที่ยวเลยก็ได้

5.2.4.4 คำถามการวิจัยข้อที่ 4 ยุทธศาสตร์ที่พึ่งพาพึ่งพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง การพัฒนาและจัดการ การท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ ความยั่งยืนโดยเชื่อมโยงกับ กลุ่มประเทศเพื่อนบ้านควรเป็นอย่างไร ในตอบคำถามการวิจัยในข้อนี้ ผู้วิจัยนำผลวิเคราะห์ข้อมูล จากคำถามการวิจัยทั้ง 3 ข้อมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ พบว่าในภาคอีสานตอนใต้มีสายสัมพันธ์อย่าง

เหนียวแน่นกับสาธารณรัฐกัมพูชาประชาธิปไตย โดยแสดงให้เห็นได้จากเส้นทางสัญจรทางบกที่เชื่อมโยงระหว่างกัน ดังนั้นจึงขอเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวที่ใช้เส้นทางที่เชื่อมโยงกับสาธารณรัฐกัมพูชาประชาธิปไตยกับภาคอีสานใต้ของประเทศไทย ดังนี้

(1) การเดินทางท่องเที่ยวตามเส้นทางสัญจรโบราณของชาวเขมร ซึ่งในสมัย โบราณพาทะที่ใช้อยู่ส่วนใหญ่จะเป็นสัตว์ ได้แก่ วัว ม้า และช้าง

(2) การเดินทางท่องเที่ยวตามรอยการโจรกรรมโบราณวัตถุเขมร ซึ่งเป็นการจำลองเส้นทางของการขนส่งโบราณวัตถุเขมรออกนอกประเทศ ดังที่ทราบภาคอีสานใต้ของประเทศไทย ถือว่าเป็นเส้นทางหนึ่งที่นักโจรกรรมนิยมลักลอบขโมยโบราณวัตถุผ่านทางมา

(3) การเดินทางท่องเที่ยวตามเส้นทางจาริกแสวงบุญ ซึ่งปรากฏศาสนสถานที่มีรูปแบบทางศิลปกรรมลักษณะเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันระหว่างศาสนสถานในภาคอีสานใต้ของประเทศไทยกับศาสนสถานในสาธารณรัฐกัมพูชา

5.3 ข้อเสนอแนะงานวิจัยครั้งต่อไป

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

5.3.1.1 ควรมีการสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวโดยจับประเด็นเอกลักษณ์ทางด้านศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่มาเป็นแกนหลักในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว

5.3.1.2 ควรมีฝึกอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพของบุคลากร เช่น ผู้จัดการปางช้าง ควบคู่กับความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ ในด้านต่างๆ

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

5.3.2.1 ควรมีแนวทางการปฏิบัติเพื่อจัดการช้างในธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น การทำสำมะโนประชากรช้างเลี้ยง ในด้านของจำนวน โครงสร้างของประชากร ความเกี่ยวโยงกันทางพันธุกรรม ประวัติการเลี้ยงดู การใช้งาน ประวัติการสืบพันธุ์และการให้ลูก ฯลฯ การตรวจสอบตัวรูปพรรณของช้าง โดยทำการฝังไมโครชิปในช้าง เพื่อระบุหมายเลขประจำตัวของช้าง เก็บตัวอย่างเลือด อุจจาระ ชน ฯลฯ เพื่อตรวจสอบสุขภาพ รวมถึงกำหนด แผนทางพันธุกรรมวางแผนการผสมพันธุ์และ การปรับปรุงสายพันธุ์ของในปางช้าง

5.3.2.2 ควรมีสัตวแพทย์ที่มีความรู้และความสามารถเกี่ยวกับช้าง เป็นที่ปรึกษาและให้บริการดูแลสุขภาพช้าง

5.3.2.3 ควรจัดกิจกรรมที่ทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมแล้ว ได้เห็นกิจวัตรประจำวันและวิถีชีวิตของคนกับช้างตั้งแต่เช้าจรดค่ำ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวที่ได้เข้ามาเที่ยวชม เกิดความรู้สึกประทับใจและรู้สึกเต็มอิ่มกับการได้เข้าสัมผัส จนอยากเข้ามาเที่ยวชมในครั้งต่อไป

5.3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อดำเนินการวิจัยต่อไป

5.3.3.1 ศึกษาการปลูกป่าเพื่อเป็นที่อยู่และแหล่งอาหารช้าง

5.3.3.2 ศึกษาพัฒนาผลิตภัณฑ์พื้นเมืองเพื่อเป็นของที่ระลึกสำหรับจำหน่ายในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง

5.3.3.3 ศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง

5.3.3.4 การศึกษาแนวทางการปฏิบัติเพื่อจัดการช้างในธุรกิจการท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่มาเป็นแกนหลักในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว

5.4 สรุปภาพรวม

การท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่ต้องพัฒนาในอีสานใต้ เนื่องจากในพื้นที่ดังกล่าวมีประวัติความเป็นมาที่ผูกพันกับช้างตั้งแต่ประมาณปลายศตวรรษที่ 18-20 หมู่บ้านที่มีวิถีชีวิตในการคล้องช้างป่า ฝึกช้างและเลี้ยงช้างในอีสานใต้ ได้แก่ จ.สุรินทร์ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ อุบลราชธานี และจ.นครราชสีมาเป็นบางส่วน แต่ในปัจจุบันพบช้างและความรู้ช้างอยู่ในพื้นที่น้อยมาก เพราะพื้นที่ป่าถูกทำลาย ทำให้รัฐบาลออกพระราชกำหนดยกเลิกสัมปทานไม้ป่าบกในปีพ.ศ. 2532 โดยไม่มีมาตรการรองรับช้างทำให้เจ้าของช้างส่วนใหญ่ที่เคยทำงานในอุตสาหกรรมป่าไม้ต้องหาอาชีพใหม่เพื่อสร้างรายได้ ด้วยเหตุนี้จึงเกิดปัญหาเจ้าของช้าง ความรู้ช้าง ต้องพาช้างออกไปเร่ร่อนตามเมืองใหญ่ บ้างก็พาช้างไปอยู่ตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ดังนั้นเพื่อเป็นการช่วยช้างและครอบครัวช้างให้ได้กลับบ้านเกิด อันนำไปสู่การแก้ปัญหาช้างเร่ร่อนตามเมืองใหญ่ รวมทั้งเป็นการส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม รูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนกับช้างในอีสานใต้ และเสนอทางเลือกใหม่ให้กับนักท่องเที่ยว ทั้งยังเป็นการขานรับนโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ โดยมีวัตถุประสงค์อยู่ 4 ประการ คือ ศึกษาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ศึกษาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ศึกษาแนวทางการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ และศึกษายุทธศาสตร์ทั้งพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนโดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

วิธีการศึกษาครั้งนี้ใช้ขอบเขตของการวิจัยในพื้นที่กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ทั้งหมด 6 จังหวัด ประกอบด้วย นครราชสีมา บุรีรัมย์ ชัยภูมิ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี จากนั้นทำการคัดเลือกพื้นที่ใน 6 จังหวัดดังกล่าวมาข้างต้นที่พบการเลี้ยงช้าง วัฒนธรรม ประเพณีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับช้างและการท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง ครอบคลุมรายละเอียดด้านต่างๆ ขององค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง คือ 1) สภาพกายภาพและข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ 2) ทรัพยากรท่องเที่ยวในด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม 3) ตลาดการท่องเที่ยว ได้แก่ นักท่องเที่ยว ที่มาของนักท่องเที่ยว พาหนะที่ใช้เดินทาง กิจกรรมการเข้ามา ฤดูกาล ทัศนคติ และความต้องการ 4) ความพร้อมทางการท่องเที่ยว ประกอบด้วย โครงสร้างพื้นฐาน การบริการ ข้อมูลข่าวสาร สถานที่หรือ

สิ่งแวดล้อม และ5) การเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเชิงลึกในการสำรวจที่อยู่ ที่มา และจำนวนเชื้อกของช้างในอีสานใต้ 6 จังหวัด และส่วนที่ 2 ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของอำเภอที่มีหมู่บ้านช้าง ซึ่งมีอยู่ 9 อำเภอ 3 จังหวัด และใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้จากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 400 ชุด และบริษัทนำเที่ยว จำนวน 20 ชุด นอกจากนี้ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อผลกระทบของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ จากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นประชาชนในพื้นที่ ความรู้ช้าง จำนวน 100 ชุด และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 3 ชุด โดยมีจุดประสงค์เพื่อทราบข้อมูลในด้านความพร้อมของพื้นที่ที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างได้ และทราบข้อมูลเกี่ยวกับจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง ผลจากการศึกษาพบว่า

จากการสำรวจเชิงลึกและการสัมภาษณ์พบว่า มีช้างอยู่ที่ อ.เขวาสี และ อ.เมือง จ.ชัยภูมิ จำนวน 6 เชือก อ.จอมพระ อ.เขวาสีรินทร์ อ.เมือง อ.ชุมพลบุรี และอ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ จำนวน 84 เชือก อ.สตึก และอ.เมือง จ.บุรีรัมย์ จำนวน 84 เชือก รวมพบช้างในอีสานใต้ทั้งสิ้น 175 เชือก ส่วนใหญ่จะประสบปัญหาเรื่องการไม่มีพื้นที่เลี้ยงช้าง เนื่องจากป่าไม้ถูกทำลายป่าไม้ ที่มีบางส่วนก็เป็นพื้นที่ส่วนบุคคล จึงเป็นสาเหตุให้มีอาหารช้างไม่เพียงพอทำให้ออกเร่ร่อนตามเมือง บางก็ออกรับงานแสดงตามปางช้างต่างๆ แต่อย่างไรก็ตามโอกาสในการพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวก็มีจุดแข็ง ในด้านความโดดเด่นของวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และจากการสอบถามประชาชนในพื้นที่ เจ้าหน้าที่แหล่งท่องเที่ยว ความรู้ช้างมีทัศนคติเชิงบวกต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ซึ่งกล่าวว่า ทำให้เกิดการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคโครงสร้างพื้นฐาน ฐานะทางเศรษฐกิจ และการเกิดอาชีพที่หลากหลายจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนตนเอง โดยตรงเพิ่มมากขึ้น จากผลการศึกษาผู้วิจัยจึงได้นำมาเสนอแนวทางการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ 3 แนวทาง คือ แนวทางการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนาตลาดท่องเที่ยว และแนวทางการพัฒนาความพร้อมทางการท่องเที่ยว

ในส่วนของการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ในอีสานใต้มีความยั่งยืน โดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านมียุทธศาสตร์พึ่งพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งนั้น พบว่าในภาคอีสานตอนใต้มีสายสัมพันธ์อย่างเหนียวแน่นกับสาธารณรัฐกัมพูชาประชาธิปไตย โดยแสดงให้เห็นได้จากเส้นทางสัญจรทางบกที่เชื่อมโยงระหว่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวโดยใช้เส้นทางที่เชื่อมโยงกับสาธารณรัฐกัมพูชาประชาธิปไตยกับภาคอีสานใต้ของประเทศไทย 3 รูปแบบคือ รูปแบบที่แรก การเดินทางท่องเที่ยวตามเส้นทางสัญจรโบราณของชาวเขมร ซึ่งในสมัยโบราณพาหนะที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นสัตว์ได้ แก่ วัว ม้า และช้าง รูปแบบที่สอง การเดินทางท่องเที่ยวตามรอยการจารกรรมโบราณวัตถุเขมร ซึ่งเป็นการจำลองเส้นทางขนส่งโบราณวัตถุเขมรออกนอกประเทศ ดังที่ทราบภาคอีสานใต้ของประเทศไทยถือว่าเป็นเส้นทางหนึ่งที่นักโจรกรรมนิยม

ลักษณะขโมยโบราณวัตถุผ่านทางมา และรูปแบบที่สาม การเดินทางท่องเที่ยวตามเส้นทางจาริกแสวงบุญ ซึ่งปรากฏศาสนสถานที่มีรูปแบบทางศิลปกรรมลักษณะเหมือนกัน หรือใกล้เคียงกันระหว่างศาสนสถานในภาคอีสานใต้ของประเทศไทยกับศาสนสถานในสาธารณรัฐกัมพูชาประชิดโดย

บรรณานุกรม

- กองทุนสัตว์ป่าโลก สำนักงานประเทศไทย. (2543). แผนปฏิบัติการเพื่ออนุรักษ์ช้างเอเชียในประเทศไทย พ.ศ.2542-2544. กรุงเทพฯ:บริษัทสยามทองกิจ จำกัด.
- การปกครองจังหวัดสุรินทร์. (2549). ข้อมูลเกี่ยวกับช้างสุรินทร์.[ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.surinmajestic.net.2> กันยายน 2549.
- จังหวัดสุรินทร์. (มปป). สุตศวรรษที่ 4 งานแสดงช้างจังหวัดสุรินทร์. สุรินทร์:จังหวัดสุรินทร์.
- ชื่น ศรีสวัสดิ์. (2529). การเลี้ยงช้างของชาวไทย-กวย(ส่วย) ในจังหวัดสุรินทร์. โครงการสนับสนุนการวิจัยทางวัฒนธรรม มูลนิธิ เจมส์ เอช ดับเบิลยู ทอมป์สัน 2528-2529.
- ฐิติ ฐาติและคณะ. (2544). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตลุ่มน้ำแม่วาง. เชียงใหม่ : โครงการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บ้านสวนนนท์ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่.
- ทองใบ ศรีสมบัติ. (2535). การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเลี้ยงช้างและการประกอบอาชีพเลี้ยงช้างของหมู่บ้านช้าง จ.สุรินทร์. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาไทยคดีศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- นิคม จารุมณี. (2536). การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ โอ. เอส. พรินติ้ง. เฮาส์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ:สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ:บริษัท เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. เชียงใหม่:คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บริษัท ทิม คอนซัลติ้ง เอ็นจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด. (2543). รายงานผลการวิจัยเรื่องการศึกษาความเหมาะสมโครงการสร้างโลกใหม่ให้ช้างไทย. กรุงเทพฯ:บริษัท ทิม คอนซัลติ้ง เอ็นจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด. เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- บริษัท ยูไนเต็ด แอนนาลิสต์ แอนด์ เอ็นจิเนียริง คอนซัลแตนท์ จำกัด. (2548). รายงานผลการวิจัยฉบับกลางโครงการก่อสร้างศูนย์ศึกษาเส้นทางอารยธรรม(ศึกษาความเหมาะสม และการออกแบบ). กรุงเทพฯ:บริษัท ยูไนเต็ด แอนนาลิสต์ แอนด์ เอ็นจิเนียริง คอนซัลแตนท์ จำกัด. เสนอต่อการท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัดบุรีรัมย์.
- ประทีป ชุมพลและคณะ. (2549). รายงานผลการวิจัยเรื่องศักยภาพและปัจจัยในจังหวัดสุรินทร์เพื่อส่งเสริมโครงการโลกใหม่ของช้างอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประทีป นวลเจริญ. (2548). รายงานผลการวิจัยเรื่องการศึกษาศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติทางบกของจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่. ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

- มนัส สุวรรณ. (2538). นิเวศวิทยากับการพัฒนาเศรษฐกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์.
- รลิกา อังกูรและคณะ. (2549). รายงานผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิง ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www2.tat.or.th/tat/e-journal>. 2 กันยายน 2549.
- รุ่งรัตน์ หัตถกรรม. (2545). แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยวไหม ต.นาโพธิ์ อ.นาโพธิ์ จ.บุรีรัมย์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรรณนา วงศ์วานิช. (2546). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์.
- ศรีไพร พริ้งเพระ. (2547). การพัฒนาการท่องเที่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้าน สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของชุมชน:บูรณาการการจัดการแสดงของช้างใน บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชา ภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศูนย์คชศึกษา. (2550). สถิตินักท่องเที่ยวศูนย์คชศึกษา ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์. สุรินทร์:จังหวัดสุรินทร์.
- ศูนย์เพื่อการวางแผนการท่องเที่ยวและการแก้ไขปัญหาความยากจนแห่งเอเชีย. (2549). แนวทางการ วางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ:บริษัท แสงสว่างเวิลด์เพรต จำกัด.
- สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย. (2544). โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนา อุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549). กรุงเทพฯ:การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2544). นันทนาการและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2541). การศึกษาแนวโน้มการพัฒนาเยาวชนในทศวรรษแรกของ ศตวรรษที่ 21. ทุนวิจัยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.
- สันติ เอื้อจงประสิทธิ์. (2549). การบริหารท่องเที่ยวเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ:บริษัท นวัตกรรม จำกัด.
- Gee, C.Y.; Choy, D.J.L. and Makens, J.C. (1984). The Travel Industry. 2nd ed. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Inskeep, E. (1991). Tourism Planning : An Integrated and Sustainable Development Approach. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Kaiser, C. (1978). Tourism Planning and Development. Boston : CBI.
- Lundberg, D.E. (1985). The Tourism Business. 5th ed. New York: Van Nostrand Reinhold.

- McIntosh, R.w.; Ritchies, J.R. and Goelner, C.R. (1989). *Tourism : Principles, Practices, Philosophies*. New York : John Wiley.
- Swarbrooke, J. (1999). *Sustainable Tourism Management*. New York: CABI.

บุคลากรกรม

- เดี้ยว ศาลางาม. (2550). 13 มีนาคม. ศูนย์คชศึกษา บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์.
จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรคแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง
สัมภาษณ์.
- นิธิตล วงศ์ศิริกุล. (2550). 8 เมษายน. วังช้าง แลเพนียด จ.อยุธยา.จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส
อุปสรรคแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง. สัมภาษณ์.
- ราตรี จงใจงาม. (2550). 13 มีนาคม. ศูนย์คชศึกษา บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์.
จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรคแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง
สัมภาษณ์.
- วิสุทธิ์ ภิญญาวาณิชกะ. (2550). 8 เมษายน. วังช้าง แลเพนียด จ.อยุธยา.จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส
อุปสรรคแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง. สัมภาษณ์.
- ศีกฤทธิ์ ขาวละมัย. (2550). 8 เมษายน. วังช้าง แลเพนียดจ.อยุธยา.จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส
อุปสรรคแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง. สัมภาษณ์.
- ศุภวัฒน์ ทวีสุข.(2550). 13 มีนาคม. ศูนย์คชศึกษา บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์.
จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรคแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง
สัมภาษณ์.
- อุ๋น ศาลางาม. (2550). 13 มีนาคม. ศูนย์คชศึกษา บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์.
จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรคแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
หมู่บ้านช้าง. สัมภาษณ์.
- อารีรัตน์ บุญทอง(2550). 13 มีนาคม. ศูนย์คชศึกษา บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์.
จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรคแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
หมู่บ้านช้าง. สัมภาษณ์.

ภาคผนวก

**ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ
และหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ**

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รองศาสตราจารย์ วิสุทธิ์ ภูญโญวานิชกะ

ประสบการณ์

1. อาจารย์ประจำ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
2. กรรมการศูนย์วัฒนธรรมอีสานใต้ สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์
3. วิทยากรอบรมมัคคุเทศก์ทั่วไป (ภาษาต่างประเทศ) มหาวิทยาลัยรังสิต และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ
4. วิทยากรให้การอบรมครูผู้สอนเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในจังหวัดบุรีรัมย์ จัดโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
5. กรรมการชมรมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์

2. นายศีกฤทธิ์ ขาวละมัย

ประสบการณ์

1. ผู้จัดการทั่วไป วังช้างอยุธยา แลเพนียด
2. เลขาธิการมูลนิธิพระศุภบาล
3. ประธานสัมพันธ์สมาคมธุรกิจท่องเที่ยว พระนครศรีอยุธยา

3. นายนิธิตล วงศ์ศิริกุล

ประสบการณ์

1. กรรมการบริหารสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว ATTA
2. กรรมการบริหารสมาคมมัคคุเทศก์
3. อาจารย์ประจำ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
4. อาจารย์พิเศษ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

ที่ พช ๐๕๔๕.๐๕/ว ๐๔๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมือง
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๑ มีนาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขออนุญาตเป็นผู้ใช้ขบวนการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน รท.วิฑูรย์ กัญญาวิชกะ

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. เล่าโครงการวิจัย	จำนวน	๑	ชุด
	๒. แบบสอบถาม	จำนวน	๑	ชุด

ด้วยนางสาวสมพร คล้ายวิเชียร และทีมวิจัย กำลังดำเนินการจัดทำงานวิจัยชุดโครงการแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ซึ่งเป็นผลงานวิจัยที่ได้รับเงินทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว)

เนื่องจากท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขออนุญาตจากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการจัดทำวิจัยเพื่อจะได้ดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิรันดร์ กุลกาญจน์)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบุรีรัมย์

สถาบันวิจัยและพัฒนา

โทรศัพท์ ๐๔๔ ๖๑๑๒๒๑ ต่อ ๓๕๐๕

โทรสาร ๐๔๔ ๖๒๑๓๕๕

Website <http://www.rdi.bnu.ac.th/>

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๐๕/ว ๐๔๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมือง
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๑ มีนาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ศีกฤทธิ ขาวถมัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. คำโครงการงานวิจัย	จำนวน	๑	ชุด
	๒. แบบสอบถาม	จำนวน	๑	ชุด

ด้วยนางสาวสมพร คล้ายวิเชียร และทีมวิจัย กำลังดำเนินการจัดทำงานวิจัยชุดโครงการแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ซึ่งเป็นผลงานวิจัยที่ได้รับเงินทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว)

เนื่องจากท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการจัดทำวิจัยเพื่อจะได้ดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายณิรันดร์ กุลตานันท์)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สถาบันวิจัยและพัฒนา

โทรศัพท์ ๐๔๔ ๖๑๑๒๒๑ ต่อ ๓๕๐๕

โทรสาร ๐๔๔ ๖๒๑๓๕๕

Website <http://www.rdi.buri.ac.th/>

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๐๕/ว ๐๔๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมือง
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๑ มีนาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์นิธิศต วงศ์ศิริกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. คำโครงการงานวิจัย	จำนวน	๑	ชุด
๒. แบบสอบถาม	จำนวน	๑	ชุด

ด้วยนางสาวสมพร ท้าววิเชียร และทีมวิจัย กำลังดำเนินการจัดทำงานวิจัยชุดโครงการแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ซึ่งเป็นผลงานวิจัยที่ได้รับเงินทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว)

เนื่องจากท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอกความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการจัดทำวิจัยเพื่อจะได้ดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิรันดร์ กุลพานิช)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบุรีรัมย์

สถาบันวิจัยและพัฒนา

โทรศัพท์ ๐๔๔ ๖๑๑๒๒๑ ต่อ ๓๕๐๕

โทรสาร ๐๔๔ ๖๒๑๓๕๕

Website <http://www.rdi.bu.ac.th/>

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความคิดเห็นต่อแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง
2. แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อผลกระทบของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง
3. แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานแหล่งท่องเที่ยว

แบบสอบถาม : สำหรับนักท่องเที่ยว

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการศึกษาศึกษาภาพเชิงการท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ และนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการพิจารณาเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแหล่งใหม่

1. ข้อมูลส่วนตัว

- 1.1 เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
- 1.2 อายุ ☐ ต่ำกว่า 20 ปี ☐ 21-30 ปี
☐ 31-40 ปี ☐ 41-50 ปี
☐ 51-60 ปี ☐ 60 ปีขึ้นไป
- 1.3 จบการศึกษาระดับ ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก
- 1.4 รายได้/เดือน ☐ ต่ำกว่า 10,000 ☐ 10,000-20,000 ☐ 20,001-30,000
☐ 30,001-50,000 ☐ 50,001 ขึ้นไป
- 1.5 อาชีพ ☐ นักเรียน/นักศึกษา ☐ ข้าราชการ
☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ☐ เกษตรกร
☐ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ☐ อื่นๆ.....
- 1.6 ท่านเดินทางมาจากจังหวัด.....อำเภอ/เขต.....

2. พฤติกรรมการท่องเที่ยว

- 2.1 ท่านอยากเดินทางมาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างหรือไม่
☐ อยาก ☐ ไม่อยาก
- 2.2 ท่านเดินทางมาหมู่บ้านช้างบ่อยเพียงไร
☐ 1 ครั้ง/ปี ☐ 2-5 ครั้ง/ปี
☐ มากกว่า 6 ครั้ง/ปี
- 2.3 ท่านชอบเข้ามาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างเวลาใด
☐ ช่วงเช้า ☐ ช่วงกลางวัน
☐ ช่วงเย็น
- 2.4 ท่านชอบเข้ามาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวช่วงวันใด
☐ วันธรรมดา (จันทร์ – ศุกร์) ☐ วันหยุด (เสาร์ – อาทิตย์)
☐ วันหยุดนักขัตฤกษ์

2.5 ท่านเดินทางมาเที่ยวในลักษณะใด

- ☐ มาคนเดียว
 ☐ มากับกลุ่มเพื่อน
☐ มากับครอบครัว
 ☐ มากับบริษัทนำเที่ยว
☐ อื่นๆ.....

2.6 ท่านเดินทางมาหมู่บ้านช้างด้วยวิธีใด

- ☐ รถส่วนตัว
 ☐ รถประจำทาง
☐ รถนำเที่ยวของบริษัท
 ☐ อื่นๆ

2.7 มุลเหตุที่ทำให้ท่านตัดสินใจมาเที่ยวหมู่บ้านช้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ได้รับเอกสารแนะนำ
 ☐ ความสนใจเฉพาะตน
☐ คำบอกเล่าของเพื่อน/ญาติ
 ☐ บริษัทนำเที่ยวแนะนำ
☐ การประชาสัมพันธ์จากสื่อต่างๆ
 ☐ อื่นๆ

3. ความคิดเห็นต่อแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง

✎ คำชี้แจง โปรดตอบคำถามโดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางประมาณค่าระดับความคิดเห็นที่กำหนดให้ตามความต้องการของท่านเพียงข้อละหนึ่งระดับความคิดเห็น และ ตอบให้ครบทุกข้อ

ความคิดเห็นต่อแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
◎ <u>ด้านสถานที่/สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง</u>					
1. การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกกรอบ					
2. ความสะอาดของบริเวณโดยรอบ					
3. ความสะอาดของโรงเรือนและตัวอาคาร					
4. การจัดที่อยู่ของช้าง					
5. แหล่งน้ำกิน/ใช้ภายใน					
6. การจัดการด้านขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล					
7. การจัดการด้านการระบายน้ำทั้งภายใน					

ความคิดเห็นต่อแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
◎ <u>ด้านโครงสร้างพื้นฐานแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง</u>					
1. ความสะดวกของถนนเข้าสู่หมู่บ้านช้าง					
2. ความเพียงพอของที่จอดรถ					
3. ความเพียงพอของห้องสุขาสำหรับนักท่องเที่ยว					
4. อาคารรองรับนักท่องเที่ยว					
5. การจัดที่นั่งพักสำหรับนักท่องเที่ยว					
6. ความเพียงพอของถังขยะ					
7. การจัดสถานพยาบาล					
◎ <u>ด้านกิจกรรมการแสดง</u>					
1. ระยะเวลาการแสดงช้าง					
2. ลำดับขั้นตอนของการแสดงช้าง					
3. การจัดลานแสดง					
4. การจัดที่นั่งชมการแสดง					
5. ชนิดหรือประเภทกิจกรรมที่ต้องการ					
5.1 การขี่ช้างชมธรรมชาติ					
5.2 การขี่ช้างว่ายน้ำ					
5.3 การขี่ช้างชมหมู่บ้าน					
5.4 ช้างเตะฟุตบอล					
5.5 การวิ่งแข่งช้าง					
5.6 การดูวิถีชีวิตของคนกับเลี้ยงช้าง					
◎ <u>ด้านบริการ</u>					
1. ร้านอาหาร					
2. ร้านขายของที่ระลึก					
3. ที่พักแรม					
4. มีสัญญาณโทรศัพท์ที่ชัดเจน					

ความคิดเห็นต่อแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
5. การขายอาหารช้าง					
6. ความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการ					
7. มาตรฐานการรักษาความปลอดภัย					
7.1 คน					
7.2 ช้าง					
8. การจัดสรรบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเพียงพอ					
9. บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างกระตือรือร้น และเข้มแข็ง					
◎ ด้านข้อมูลข่าวสาร					
1. ควรจัดอบรมการนำเที่ยวให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง					
2. ควรจัดทำคู่มือหรือหนังสือแนะนำแหล่งท่องเที่ยว					
3. ควรจัดแผ่นพับประชาสัมพันธ์					
4. ควรมีป้ายบอกทางมายังแหล่งท่องเที่ยว					
5. ควรมีศูนย์บริการข้อมูล					
6. ควรมีอินเทอร์เน็ต					

◎ ข้อเสนอแนะ

** ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

คณะผู้วิจัย **

Questionnaire: Tourists

In order to study tourism in elephant's community in south Isan and improve new tourist place in south Isan

1. Data

- 1.1 Sex ☐ Male ☐ Female
- 1.2 Age ☐ Less 20 year ☐ 21-30 year
☐ 31-40 year ☐ 41-50 year
☐ 51-60 year ☐ up 60 year
- 1.3 Education ☐ Lower undergraduate ☐ Undergraduate
☐ Graduate ☐ Ph.d.
- 1.4 Status ☐ Single ☐ Married ☐ Widow
- 1.5 Income/month ☐ Lower 10,000 ☐ 10,000-20,000 ☐ 20,001-30,000
☐ 30,001-50,000 ☐ Up 50,000
- 1.6 Occupation ☐ Student ☐ Government official
☐ State enterprise official ☐ Farmer
☐ Private business ☐ Others.....
- 1.7 Your Hometown..... District..... Province

2. Journey

- 2.1 Would you like to come here?
☐ Need ☐ No need
- 2.2 How often do you come here?
☐ One/year ☐ 2-5 time/year
☐ up 6 time/year
- 2.2 During day what time would you like to visit here?
☐ Morning ☐ Midday
☐ Evening
- 2.3 When would you like to visit here?
☐ Monday-Friday ☐ Saturday-Sunday
☐ Holliday

2.4 With whom do you like to visit here?

- ☐ Alone
 ☐ Friends
☐ Family
 ☐ Tourist groups
☐ Others.....

2.5 How do you visit here?

- ☐ Private
 ☐ Public bus
☐ Tourism
 ☐ Others.....

2.5 which one makes you decide to visit here? (More than 1 choice)

- ☐ Brochure
 ☐ individual
☐ from family
 ☐ Tourist Guide
☐ Information
 ☐ Other.....

3. Opinion to tourist place (elephant's community)

Direction Please mark ✓ according to your opinion in each

Opinion to tourist place (elephant's community)	Levels				
	Most	More	Average	Less	Least
	5	4	3	2	1
⊙ <u>Places/environments of elephant's community</u>					
1. arrangement around the area					
2. cleanliness of area					
3. cleanliness of building					
4. arrangement of place					
5. public utility					
6. arrangement of garbage					
7. arrangement of water					

Opinion to tourist place (elephant's community)	Most	More	Average	Less	Least
	5	4	3	2	1
☒ <u>Constructions of elephant's community</u>					
1. street					
2. parking					
3. toilets					
4. Guest house					
5. arrangement of seat for tourist					
6. garbage pail					
7. arrangement of hospital					
☒ <u>Elephant's Show</u>					
1. period of show					
2. chronological of show					
3. arrangement of stage show					
☒ <u>Activities of elephant's show</u>					
4. arrangement of seat					
5. kind of needed show					
5.1 natural tours					
5.2 swimming					
5.3 sighted seeing					
5.4 football					
5.5 athletic					
5.6 the way of life of men and elephants					
☒ <u>Services</u>					
1. Restaurants					
2. Souvenir Shops					
3. Camps					
4. Mobile Phone					

Opinion to tourist place (elephant's community)	Levels				
	Most	More	Average	Less	Least
	5	4	3	2	1
5. food for elephants					
6. services					
7. Security					
7.1 Men					
7.2 Elephants					
8. Guard					
9. their enthusiastic					
⊙ Information					
1. Trained Guide for elephant's community					
2. Guide Books					
3. Brochures					
4. Notices					
5. Information Centers					
6. Internets					

⊙ Suggestions

.....

.....

.....

.....

.....

→ Thank you for your answers

Researchers **

ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างสำหรับนักท่องเที่ยว

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นนักท่องเที่ยว

ส่วนที่ 1 ด้านข้อมูลส่วนตัว

1.1 เพศ	ชาย	คิดเป็นร้อยละ 38.3	หญิง	คิดเป็นร้อยละ 61.7
1.2 อายุ				
	ต่ำกว่า 20 ปี	คิดเป็นร้อยละ 24.6	21 - 30 ปี	คิดเป็นร้อยละ 35.7
	31 - 40 ปี	คิดเป็นร้อยละ 24.1	41 - 50 ปี	คิดเป็นร้อยละ 12.2
	51 - 60 ปี	คิดเป็นร้อยละ 2.4	61 ปีขึ้นไป	คิดเป็นร้อยละ 1.1
1.3 จบการศึกษาระดับ				
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	คิดเป็นร้อยละ 58.3	ปริญญาตรี	คิดเป็นร้อยละ 35.6
	ปริญญาโท	คิดเป็นร้อยละ 5.8	ไม่ตอบ	คิดเป็นร้อยละ 0.3
1.4 รายได้ / เดือน				
	ต่ำกว่า 10,000	คิดเป็นร้อยละ 54.4	10,001 - 20,000	คิดเป็นร้อยละ 44.8
	20,001 - 30,000	คิดเป็นร้อยละ 0.8		
1.5 อาชีพ				
	นักเรียน / นักศึกษา	คิดเป็นร้อยละ 35.9	ข้าราชการ	คิดเป็นร้อยละ 12.6
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	คิดเป็นร้อยละ 6.3	เกษตรกร	คิดเป็นร้อยละ 12.9
	ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	คิดเป็นร้อยละ 21.6	อื่นๆ	คิดเป็นร้อยละ 10.4
	ไม่ตอบ	คิดเป็นร้อยละ 0.3		
1.6 ผ่านเดินทางมาจากจังหวัด				
	บุรีรัมย์	คิดเป็นร้อยละ 15.3	สุรินทร์	คิดเป็นร้อยละ 48.4
	ร้อยเอ็ด	คิดเป็นร้อยละ 8.2	มหาสารคาม	คิดเป็นร้อยละ 5.2
	กรุงเทพฯ	คิดเป็นร้อยละ 3.8	ศรีสะเกษ	คิดเป็นร้อยละ 3.3
	นครราชสีมา	คิดเป็นร้อยละ 2.2	ฯลฯ	

ส่วนที่ 2 ด้านพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

2.1 ท่านอยากเดินทางมาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างหรือไม่			
อยาก	คิดเป็นร้อยละ 97.6	ไม่อยาก	คิดเป็นร้อยละ 2.4
2.2 ท่านเดินทางมาหมู่บ้านช้างบ่อยเพียงไร			
1 ครั้ง / ปี	คิดเป็นร้อยละ 26.8	2-5 ครั้ง / ปี	คิดเป็นร้อยละ 30.3
มากกว่า 6 ครั้ง/ปี	คิดเป็นร้อยละ 12.9		

2.3 ท่านชอบเข้ามาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างช่วงเวลาใด

ช่วงเช้า	คิดเป็นร้อยละ 53.0	ช่วงกลางวัน	คิดเป็นร้อยละ 38.0
ช่วงเย็น	คิดเป็นร้อยละ 12.9		

2.4 ท่านชอบเข้ามาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวช่วงวันใด

วันธรรมดา (จันทร์ - ศุกร์)	คิดเป็นร้อยละ 5.3
วันหยุด (เสาร์ - อาทิตย์)	คิดเป็นร้อยละ 84.2
วันหยุดนักขัตฤกษ์	คิดเป็นร้อยละ 10.5

2.5 ท่านเดินทางมาเที่ยวในลักษณะใด

มาคนเดียว	คิดเป็นร้อยละ 1.8	มากับกลุ่มเพื่อน	คิดเป็นร้อยละ 33.7
มากับครอบครัว	คิดเป็นร้อยละ 59.7	มากับบริษัทนำเที่ยว	คิดเป็นร้อยละ 3.2
อื่น ๆ	คิดเป็นร้อยละ 1.6		

2.6 ท่านเดินทางมาหมู่บ้านช้างด้วยวิธีใด

รถส่วนตัว	คิดเป็นร้อยละ 86.8	รถประจำทาง	คิดเป็นร้อยละ 3.9
รถนำเที่ยวของบริษัท	คิดเป็นร้อยละ 7.4	อื่น ๆ	คิดเป็นร้อยละ 1.9

2.7 มูลเหตุที่ทำให้ท่านตัดสินใจมาเที่ยวหมู่บ้านช้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ได้รับเอกสารแนะนำ	คิดเป็นร้อยละ 4.2
ความสนใจเฉพาะตน	คิดเป็นร้อยละ 59.2
คำบอกเล่าของเพื่อน /ญาติ	คิดเป็นร้อยละ 58.6
บริษัทนำเที่ยวแนะนำ	คิดเป็นร้อยละ 3.7
การประชาสัมพันธ์จากสื่อต่าง ๆ	คิดเป็นร้อยละ 21.9

ส่วนที่ 3 ด้านความคิดเห็นต่อแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ของกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่เป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 380 คน

ความคิดเห็นต่อแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
๑ ด้านสถานที่/สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง			
1. การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกรอบๆ	3.45	0.71	ปานกลาง
2. ความสะอาดของบริเวณโดยรอบ	3.25	0.71	ปานกลาง
3. ความสะอาดของโรงเรือนและตัวอาคาร	3.38	0.69	ปานกลาง
4. การจัดที่อยู่ของช้าง	3.43	0.81	ปานกลาง
5. แหล่งน้ำกิน/ใช้ภายใน	3.15	0.85	ปานกลาง
6. การจัดการด้านขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล	3.04	0.82	ปานกลาง
7. การจัดการด้านการระบายน้ำทั้งภายใน	3.06	0.75	ปานกลาง
รวม	3.25	0.55	ปานกลาง
๑ ด้านโครงสร้างพื้นฐานแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง			
1. ความสะดวกของถนนเข้าสู่หมู่บ้านช้าง	3.54	0.80	มาก
2. ความเพียงพอของที่จอดรถ	3.42	0.79	ปานกลาง
3. ความเพียงพอของห้องสุขาสำหรับนักท่องเที่ยว	3.12	0.85	ปานกลาง
4. อาคารรองรับนักท่องเที่ยว	3.16	0.84	ปานกลาง
5. การจัดที่นั่งพักสำหรับนักท่องเที่ยว	3.31	0.85	ปานกลาง
6. ความเพียงพอของถังขยะ	3.07	0.83	ปานกลาง
7. การจัดสถานพยาบาล	2.91	0.75	ปานกลาง
รวม	3.22	0.59	ปานกลาง
๑ ด้านกิจกรรมการแสดง			
1. ระยะเวลาการแสดงช้าง	3.45	0.80	ปานกลาง
2. ลำดับขั้นตอนของการแสดงช้าง	3.61	0.77	มาก
3. การจัดลานแสดง	3.48	0.83	ปานกลาง
4. การจัดที่นั่งชมการแสดง	3.64	0.86	มาก

ความคิดเห็นต่อแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
5.1 การขี่ช้างชมธรรมชาติ	3.80	0.83	มาก
5.2 การขี่ช้างว่ายน้ำ	3.64	0.89	มาก
5.3 การขี่ช้างชมหมู่บ้าน	3.82	0.90	มาก
5.4 ช้างเตะฟุตบอล	3.83	0.85	มาก
5.5 การวิ่งแข่งช้าง	3.80	0.90	มาก
5.6 การดูวิถีชีวิตของคนกับเลี้ยงช้าง	3.82	0.89	มาก
รวม	3.69	0.63	มาก
๑ ด้านบริการ			
1. ร้านอาหาร	3.32	0.81	ปานกลาง
2. ร้านขายของที่ระลึก	3.62	1.84	มาก
3. ที่พักแรม	3.11	0.80	ปานกลาง
4. มีสัญญาณโทรศัพท์ที่ชัดเจน	3.58	0.89	มาก
5. การขายอาหารช้าง	3.40	0.77	ปานกลาง
6. ความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการ	3.40	0.67	ปานกลาง
7. มาตรฐานการรักษาความปลอดภัย			
7.1 คน	3.58	0.73	มาก
7.2 ช้าง	3.59	0.73	มาก
8. การจัดสรรบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเพียงพอ	3.50	0.72	ปานกลาง
9. บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างกระตือรือร้น และเข้มแข็ง	3.53	0.73	มาก
รวม	3.46	0.54	ปานกลาง
๑ ด้านข้อมูลข่าวสาร			
1. ควรจัดอบรมการนำเที่ยวให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง	3.77	0.87	มาก
2. ควรจัดทำคู่มือหรือหนังสือแนะนำแหล่งท่องเที่ยว	3.82	0.98	มาก
3. ควรจัดแผ่นพับประชาสัมพันธ์	3.81	0.99	มาก
4. ควรมีป้ายบอกทางมายังแหล่งท่องเที่ยว	3.96	0.88	มาก
5. ควรมีสุนัขบริการข้อมูล	3.98	0.88	มาก
6. ควรมีอินเตอร์เน็ต	3.96	1.01	มาก
รวม	3.88	0.79	มาก

หมายเหตุ จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรตอบแบบสอบถามได้จากการกลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่ามัธยฐานและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดช่วงระดับทัศนคติดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด , 2541 : 100)

- 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด
- 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย
- 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง
- 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก
- 4.51 - 5.00 หมายถึงระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

1. ป้ายบอกทางมีจำนวนน้อยมาก
2. ควรกำจัดขยะในบริเวณให้สะอาด
3. ควรหาแหล่งอาหารข้างให้เพียงพอ
4. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มาก ๆ
5. ขยะมูลฝอยมีจำนวนมาก ควรมีการจัดเก็บให้สะอาด
6. ข้อมูลข่าวสารในอินเทอร์เน็ตไม่ทันสมัย ไม่ทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน
7. ควรให้มีรถโดยสารประจำทางตลอด
8. ห้องน้ำควรมีมากกว่านี้ และควรมีการจัดแยกชายหญิงให้ชัดเจน
9. อยากให้มีการเขียนเรื่องราวที่มาของหมู่บ้านข้าง และประวัติเป็นภาษาอังกฤษด้วย
10. เส้นทางมาหมู่บ้านข้างควรสะดวกกว่านี้
11. ควรหางบประมาณสนับสนุนด้านสภาพแวดล้อมให้มากกว่านี้ เช่น อาคารสถานที่ทำให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด
12. ความเพิ่มการปลูกหญ้าให้ดูเขียวชอุ่มกว่านี้
13. พื้นที่โดยรอบควรจัดเป็นสวน ปลูกต้นไม้ให้สวยงาม ให้นั่งพัก/ถ่ายรูประหว่างรอชมการแสดง
14. สถานที่นั่งชม ควรสร้างให้มั่นคง / ปลอดภัยกว่านี้
15. ควรมีใบปลิว เอกสาร แสดงประวัติหรือรายละเอียด เวลาการแสดงของข้างเพื่อให้ผู้เข้าชมนำกลับไปประชาสัมพันธ์ให้ต่อไป
16. ระหว่างมีการแสดงของข้าง ควรมีเจ้าหน้าที่บรรยายภาษาอังกฤษร่วม เนื่องจาก การแสดงบางรายการต้องการความร่วมมือ จากผู้เข้าชมด้วย(รวมทั้งการให้บริการหรือเชิญชวนให้ซื้อผลิตภัณฑ์จากการแสดงของข้าง)
17. ควรมีการก่อสร้างปราสาทที่สำคัญของจังหวัดสุรินทร์
18. หากการแสดงควรจะทำดีกว่านี้

19. ควรมีถังขยะ
20. จัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์
21. ห้องน้ำควรสะอาดกว่านี้
22. ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่านี้
23. ควรมีการปรับปรุงด้านเครื่องเสียง
24. ไม่อยากให้มีการสูบบุหรี่ในที่แสดงช้าง
25. ลานแสดงช้างควรใหญ่กว่านี้
26. ช่วงมีกิจกรรมบวชนาคช้าง ควรมีการประชาสัมพันธ์ไปยังจังหวัดให้มาก ควรมีรถรับส่งเพื่อบริการนักท่องเที่ยวที่เดินทางจากจังหวัดมายังศูนย์ศึกษา
27. พื้นที่ในการจัดแสดงน้อยเกินไป
28. ร้านขายของที่ระลึกน้อยมาก
29. ที่จอดรถไม่ค่อยสะดวก และไม่เพียงพอ
30. อาคารที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวน้อยไป
31. ควรมีการแต่งกายให้ช้างเพื่อความสวยงามของช้าง
32. ควรปลูกไม้ดอกเพิ่มขึ้นเพื่อความสวยงาม
33. ควรเพิ่มร้านอาหารเพื่อความสะดวกของนักท่องเที่ยว
34. ไม่ควรล่ามโซ่ช้างทั้ง 2 เท้า เพราะจะทำให้ช้างได้รับความลำบากในการเดินหรือขยับตัวเป็นอย่างมาก
35. ควรจัดทำที่กำบังแดดในบริเวณที่ช้างแสดง เนื่องจากอากาศร้อนมาก
36. อยากให้กระทรวงการท่องเที่ยวหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุนเพื่อให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปมากกว่านี้ เพราะขณะนี้ยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากนัก
37. ควรจัดสวัสดิการให้แก่เจ้าของช้างและช้าง เพื่อให้คุณภาพชีวิตดีกว่านี้

แบบสอบถาม

สำหรับประชาชนในพื้นที่ ควบคู่ และเจ้าหน้าที่ของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการศึกษาศักยภาพเชิงการท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ และนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการพิจารณาเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแหล่งใหม่

1. ข้อมูลส่วนตัว

1.1 เพศ	☐ ชาย	☐ หญิง
1.2 อายุ	☐ ต่ำกว่า 20 ปี	☐ 21-30 ปี
	☐ 31-40 ปี	☐ 41-50 ปี
	☐ 51-60 ปี	☐ 60 ปีขึ้นไป
1.3 จบการศึกษาระดับ	☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ ปริญญาตรี
	☐ ปริญญาโท	☐ ปริญญาเอก
	☐ อื่นๆ	
1.4 รายได้/เดือน	☐ 3,500-5,000	☐ 5,001-10,000
	☐ 10,001-15,000	☐ 15,001-25,000
	☐ 25,001- 30,000	☐ 30,001 ขึ้นไป
1.5 อาชีพ	☐ นักเรียน/นักศึกษา	☐ ข้าราชการ
	☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	☐ เกษตรกร
	☐ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	☐ ควบคู่ช้าง
	☐ อื่นๆ.....	
1.6 ท่านอาศัยอยู่ที่จังหวัด.....อำเภอ/เขต.....		
1.7 ท่านมีความเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง	☐ ต่ำกว่า 5 ปี	☐ 5-10 ปี
	☐ 11-15 ปี	☐ 16-20 ปี
	☐ 21-25 ปี	☐ 26-30 ปี
	☐ มากกว่า 30 ปี	☐ อื่นๆ.....

2. ความคิดเห็นที่มีต่อผลกระทบของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามโดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางประมาณค่าระดับความคิดเห็นที่กำหนดให้ตามความต้องการของท่านเพียงข้อละหนึ่งระดับความคิดเห็น และ ตอบให้ครบทุกข้อ

ผลกระทบของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
๑ ด้านสังคม					
1. เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา การสื่อสาร					
2. ทำให้ประชาชนในพื้นที่เพิ่มขึ้น					
3. ทำให้เกิดการขัดแย้งขึ้นในชุมชน					
4. ทำให้เกิดอาชญากรรมเพิ่มขึ้น					
5. คนต่างถิ่นมาแย่งงาน					
๒ ด้านเศรษฐกิจ					
1. เกิดการจ้างงานและสร้างอาชีพ					
2. คนในพื้นที่หันมาประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น					
3. คนในพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมน้อยลง					
4. คนในพื้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น					
5. การท่องเที่ยวทำให้มีอาชีพที่หลากหลาย					
6. การท่องเที่ยวทำให้เกิดการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม					
๓ ด้านสิ่งแวดล้อม					
1. ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น					
2. ทำให้เกิดมลภาวะด้านต่างๆ เช่น ขยะ น้ำเสีย					
3. ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทัศนียภาพ					
4. ทำให้มีการทำลายสิ่งแวดล้อมเพื่อก่อสร้างต่างๆ เพื่อการท่องเที่ยว					
5. เกิดชุมชนแออัดบริเวณแหล่งท่องเที่ยว					

ทัศนคติต่อผลกระทบ ของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
๑) ด้านการส่งเสริมสนับสนุน					
1. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกิจกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวน้อยเกินไป					
2. การจัดการท่องเที่ยวได้รับความร่วมมือจากทั้งฝ่ายรัฐ เอกชน และชุมชนท้องถิ่น					
3. ขาดการส่งเสริมด้านการตลาดหรือมีน้อยเกินไป					
4. การสนับสนุนจากภาครัฐไม่ต่อเนื่อง					
5. การสนับสนุนจากภาคเอกชนไม่ต่อเนื่อง					
6. ขาดการสนับสนุน ความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่น					
๑) ด้านวัฒนธรรม					
1. เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมประเพณีเป็นเชิงพาณิชย์					
2. เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเป็นแบบคนเมือง เช่น การแต่งกาย การกิน และยานพาหนะ					
3. ทำให้ภาษาท้องถิ่นลดความสำคัญลง ประชาชนในท้องถิ่นใช้ภาษาอื่นติดต่อสัมพันธ์กัน					
4. ขาดผู้นำเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวไม่ซึมซับคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว					
5. ทำให้เกิดการเลี้ยงช้างแบบทุณนิยม					
6. ทำให้คุณค่าของวัฒนธรรม ความเชื่อของการเลี้ยงช้างลดคุณค่าไป					
7. อื่นๆ โปรดระบุ					

๑) ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

**** ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ****

ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อผลกระทบของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
หมู่บ้านช้างสำหรับประชาชนในพื้นที่ และความทุกข์

2. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นประชาชนในพื้นที่ และความทุกข์

ส่วนที่ 1 ด้านข้อมูลส่วนตัว

1.1 เพศ	ชาย	คิดเป็นร้อยละ 49.5	หญิง	คิดเป็นร้อยละ 50.5
1.2 อายุ				
	ต่ำกว่า 20 ปี	คิดเป็นร้อยละ 15.8	21 - 30 ปี	คิดเป็นร้อยละ 30.5
	31 - 40 ปี	คิดเป็นร้อยละ 27.4	41 - 50 ปี	คิดเป็นร้อยละ 13.7
	51 - 60 ปี	คิดเป็นร้อยละ 4.2	61 ปีขึ้นไป	คิดเป็นร้อยละ 2.1
	ไม่ตอบ	คิดเป็นร้อยละ 6.3		
1.3 จบการศึกษาระดับ	ต่ำกว่าปริญญาตรี	คิดเป็นร้อยละ 77.8		
	ปริญญาตรี	คิดเป็นร้อยละ 7.8		
	ไม่ตอบ	คิดเป็นร้อยละ 14.4		
1.4 รายได้ / เดือน	ต่ำกว่า 10,000	คิดเป็นร้อยละ 70.6		
	10,001 - 20,000	คิดเป็นร้อยละ 18.8		
	20,001 - 30,000	คิดเป็นร้อยละ 8.2		
	30,001 - 40,000	คิดเป็นร้อยละ 1.2		
	ไม่ตอบ	คิดเป็นร้อยละ 1.2		
1.5 อาชีพ	นักเรียน / นักศึกษา	คิดเป็นร้อยละ 16.8		
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	คิดเป็นร้อยละ 2.1		
	เกษตรกร	คิดเป็นร้อยละ 41.1		
	ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	คิดเป็นร้อยละ 17.9		
	อื่น ๆ	คิดเป็นร้อยละ 20.0		
	ไม่ตอบ	คิดเป็นร้อยละ 2.1		
1.6 จังหวัด	สุรินทร์	คิดเป็นร้อยละ 98.9		
	บุรีรัมย์	คิดเป็นร้อยละ 1.1		
1.7 ท่านมีความเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง				
	ต่ำกว่า 5 ปี	คิดเป็นร้อยละ 26.6	5-10 ปี	คิดเป็นร้อยละ 40.4
	11-15 ปี	คิดเป็นร้อยละ 7.4	16 - 20 ปี	คิดเป็นร้อยละ 3.2
	21-25 ปี	คิดเป็นร้อยละ 5.3	26-30 ปี	คิดเป็นร้อยละ 6.4
	มากกว่า 30 ปี	คิดเป็นร้อยละ 10.6		

ส่วนที่ 2 ด้านทัศนคติที่มีต่อผลกระทบของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

เกี่ยวกับทัศนคติในด้านผลกระทบของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสาน

ใต้ ของกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นประชาชนในพื้นที่ และความรู้อย่างของแหล่ง

ท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง จำนวน 95 คน

ทัศนคติต่อผลกระทบ ของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทัศนคติ
๑ ด้านสังคม			
1. เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา การสื่อสาร	3.77	0.84	มาก
2. ทำให้ประชาชนในพื้นที่เพิ่มขึ้น	3.31	0.89	ปานกลาง
3. ทำให้เกิดการขัดแย้งขึ้นในชุมชน	2.27	0.87	น้อย
4. ทำให้เกิดอาชญากรรมเพิ่มขึ้น	1.86	0.82	น้อย
5. คนต่างถิ่นมาแย่งงาน	2.17	0.92	น้อย
รวม	2.67	0.60	ปานกลาง
๒ ด้านเศรษฐกิจ			
1. เกิดการจ้างงานและสร้างอาชีพ	3.76	0.88	มาก
2. คนในพื้นที่หันมาประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	3.80	0.82	มาก
3. คนในพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมน้อยลง	2.73	0.82	ปานกลาง
4. คนในพื้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น	3.54	0.71	มาก
5. การท่องเที่ยวทำให้มีอาชีพที่หลากหลาย	3.68	0.76	มาก
6. การท่องเที่ยวทำให้เกิดการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม	2.79	0.90	ปานกลาง
รวม	3.38	0.55	ปานกลาง
๓ ด้านสิ่งแวดล้อม			
1. ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	3.46	0.95	ปานกลาง
2. ทำให้เกิดมลภาวะด้านต่างๆ เช่น ขยะ น้ำเสีย	2.66	0.99	ปานกลาง
3. ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทัศนียภาพ	2.91	0.90	ปานกลาง
4. ทำให้มีการทำลายสิ่งแวดล้อมเพื่อก่อสร้างต่างๆ เพื่อการท่องเที่ยว	2.68	0.99	ปานกลาง
5. เกิดชุมชนแออัดบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	2.31	0.83	น้อย
รวม	2.80	0.64	ปานกลาง

ทัศนคติต่อผลกระทบ ของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทัศนคติ
๑ ด้านการส่งเสริมสนับสนุน			
1. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกิจกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวน้อยเกินไป	3.01	0.84	ปานกลาง
2. การจัดการท่องเที่ยวได้รับความร่วมมือจากทั้งฝ่ายรัฐ เอกชน และชุมชนท้องถิ่น	3.64	0.78	มาก
3. ขาดการส่งเสริมด้านการตลาดหรือมีน้อยเกินไป	2.97	0.92	ปานกลาง
4. การสนับสนุนจากภาครัฐไม่ต่อเนื่อง	2.85	0.89	ปานกลาง
5. การสนับสนุนจากภาคเอกชนไม่ต่อเนื่อง	2.80	1.00	ปานกลาง
6. ขาดการสนับสนุน ความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่น	2.77	0.98	ปานกลาง
รวม	3.01	0.60	ปานกลาง
๒ ด้านวัฒนธรรม			
1. เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมประเพณีเป็นเชิงพาณิชย์	2.77	0.93	ปานกลาง
2. เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเป็นแบบคนเมือง เช่น การแต่งกาย การกิน และยานพาหนะ	2.84	0.96	ปานกลาง
3. ทำให้ภาษาท้องถิ่นลดความสำคัญลง ประชาชนในท้องถิ่นใช้ภาษาอื่นติดต่อสัมพันธ์กัน	2.45	1.03	น้อย
4. ขาดผู้นำเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวไม่ซึมซับคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว	3.10	1.02	ปานกลาง
5. ทำให้เกิดการเลี้ยวช้างแบบทุนนิยม	3.02	0.95	ปานกลาง
6. ทำให้คุณค่าของวัฒนธรรม ความเชื่อของการเลี้ยวช้างลดคุณค่าไป	2.72	0.98	ปานกลาง
รวม	2.82	0.66	ปานกลาง

หมายเหตุ จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรตอบแบบสอบถามได้จากการกลุ่มตัวอย่างจำนวน 95 คน ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดช่วงระดับทัศนคติดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด , 2541 : 100)

1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับทัศนคติน้อยที่สุด

1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับทัศนคติน้อย

2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับทัศนคติด้านกลาง

3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับทัศนคติมาก

4.51 - 5.00 หมายถึงระดับทัศนคติมากที่สุด

ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อผลกระทบของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างสำหรับเจ้าหน้าที่ของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้

3. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นเจ้าหน้าที่ของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้

ส่วนที่ 1 ด้านข้อมูลส่วนตัว

1.1 เพศ	ชาย	คิดเป็นร้อยละ 100.0
1.2 อายุ	21 - 30 ปี	คิดเป็นร้อยละ 100.0
1.3 จบการศึกษาระดับ	ต่ำกว่าปริญญาตรี	คิดเป็นร้อยละ 66.7
	อื่น ๆ	คิดเป็นร้อยละ 33.3
1.4 รายได้ / เดือน	3,500 - 5,000	คิดเป็นร้อยละ 33.3
	5,001 - 10,000	คิดเป็นร้อยละ 33.3
	10,001 - 15,000	คิดเป็นร้อยละ 33.3
1.5 อาชีพ	เจ้าหน้าที่ศูนย์คชศึกษา	คิดเป็นร้อยละ 100.0
1.6 จังหวัด	สุรินทร์	คิดเป็นร้อยละ 66.7
	บุรีรัมย์	คิดเป็นร้อยละ 33.3
1.7 ท่านมีความเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง		
	5-10 ปี	คิดเป็นร้อยละ 66.7
	21-25 ปี	คิดเป็นร้อยละ 33.3

ส่วนที่ 2 ด้านทัศนคติที่มีต่อผลกระทบของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

เกี่ยวกับทัศนคติในด้านผลกระทบของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสาน

ใต้ ของกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นเจ้าหน้าที่ของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง จำนวน

3 คน

ทัศนคติต่อผลกระทบ ของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทัศนคติ
◎ ด้านสังคม			
1. เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา การสื่อสาร	3.67	1.16	มาก
2. ทำให้ประชาชนในพื้นที่เพิ่มขึ้น	4.00	1.00	มาก
3. ทำให้เกิดการขัดแย้งขึ้นในชุมชน	3.00	1.00	ปานกลาง
4. ทำให้เกิดอาชญากรรมเพิ่มขึ้น	2.00	1.00	น้อย
5. คนต่างถิ่นมาแย่งงาน	2.33	0.58	น้อย
รวม	3.00	0.60	ปานกลาง
◎ ด้านเศรษฐกิจ			
1. เกิดการจ้างงานและสร้างอาชีพ	3.67	1.16	มาก
2. คนในพื้นที่หันมาประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	4.33	0.58	มาก
3. คนในพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมน้อยลง	3.00	0.00	ปานกลาง
4. คนในพื้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น	3.67	1.16	มาก
5. การท่องเที่ยวทำให้มีอาชีพที่หลากหลาย	3.33	0.58	ปานกลาง
6. การท่องเที่ยวทำให้เกิดการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม	2.33	0.58	น้อย
รวม	3.39	0.35	ปานกลาง
◎ ด้านสิ่งแวดล้อม			
1. ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	3.00	1.00	ปานกลาง
2. ทำให้เกิดมลภาวะด้านต่างๆ เช่น ขยะ น้ำเสีย	2.00	0.00	น้อย
3. ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทัศนียภาพ	2.33	0.58	น้อย
4. ทำให้มีการทำลายสิ่งแวดล้อมเพื่อก่อสร้างต่างๆ เพื่อการท่องเที่ยว	2.67	0.58	ปานกลาง
5. เกิดชุมชนแออัดบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	2.67	0.58	ปานกลาง
รวม	2.53	0.42	ปานกลาง

ทัศนคติต่อผลกระทบ ของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้	$\bar{x}$	S.D.	ระดับทัศนคติ
๑ ด้านการส่งเสริมสนับสนุน			
1. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกิจกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวน้อยเกินไป	3.33	1.53	ปานกลาง
2. การจัดการท่องเที่ยวได้รับความร่วมมือจากทั้งฝ่ายรัฐ เอกชน และชุมชนท้องถิ่น	3.67	0.58	มาก
3. ขาดการส่งเสริมด้านการตลาดหรือมีน้อยเกินไป	2.00	0.00	น้อย
4. การสนับสนุนจากภาครัฐไม่ต่อเนื่อง	2.00	0.00	น้อย
5. การสนับสนุนจากภาคเอกชนไม่ต่อเนื่อง	2.00	0.00	น้อย
6. ขาดการสนับสนุน ความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่น	2.67	0.58	ปานกลาง
รวม	2.61	0.19	ปานกลาง
๒ ด้านวัฒนธรรม			
1. เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมประเพณีเป็นเชิงพาณิชย์	2.33	0.58	น้อย
2. เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเป็นแบบคนเมือง เช่น การแต่งกาย การกิน และยานพาหนะ	2.67	0.58	ปานกลาง
3. ทำให้ภาษาท้องถิ่นลดความสำคัญลง ประชาชนในท้องถิ่นใช้ภาษาอื่นติดต่อสัมพันธ์กัน	2.00	0.00	น้อย
4. ขาดผู้นำเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวไม่ซึมซับคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว	2.33	1.16	น้อย
5. ทำให้เกิดการเลียงช้างแบบทุนนิยม	2.67	0.58	ปานกลาง
6. ทำให้คุณค่าของวัฒนธรรม ความเชื่อของการเลี้ยงช้างลดคุณค่าไป	2.67	0.58	ปานกลาง
รวม	2.44	0.54	น้อย

หมายเหตุ จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรตอบแบบสอบถามได้จากการกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดช่วงระดับทัศนคติดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด , 2541 : 100)

- 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับทัศนคติน้อยที่สุด
- 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับทัศนคติน้อย
- 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับทัศนคติปานกลาง
- 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับทัศนคติมาก
- 4.51 - 5.00 หมายถึงระดับทัศนคติมากที่สุด

แบบสอบถาม : สำหรับบริษัทนำเที่ยว

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการศึกษาค้นคว้าเชิงการท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ และนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการพิจารณาเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแหล่งใหม่

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ชื่อบริษัท..... ที่อยู่.....

1.2 ระยะเวลาที่ท่านเปิดดำเนินการ

☐ น้อยกว่า 5 ปี	☐ 5-10 ปี
☐ 11-15 ปี	☐ 15 ปีขึ้นไป

2. การดำเนินธุรกิจ

2.1 ลูกค้าของบริษัทมีมาจากกลุ่มอาชีพใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ นักเรียน/นักศึกษา	☐ ข้าราชการ
☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	☐ เกษตรกร
☐ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	☐ อื่นๆ.....

2.2 ชาวต่างชาติที่มาใช้บริการของบริษัทส่วนใหญ่มาจากที่ใด

☐ อเมริกา	☐ ยุโรป
☐ ตะวันออกกลาง	☐ แอฟริกา
☐ เอเชีย	☐ อื่นๆ.....

2.3 ท่านอยากเดินทางไปเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างหรือไม่

☐ อยาก	☐ ไม่อยาก

2.4 ท่านชอบเข้ามาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างช่วงวันใด

☐ วันธรรมดา (จันทร์ – ศุกร์)	☐ วันหยุด (เสาร์ – อาทิตย์)
☐ วันหยุดนักขัตฤกษ์	

2.5 ท่านชอบเข้ามาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างช่วงเวลาใด

☐ ช่วงเช้า	☐ ช่วงกลางวัน	☐ ช่วงเย็น

3. ความคิดเห็นต่อแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง

▶ คำชี้แจง โปรดตอบคำถามโดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางประมาณค่าระดับความคิดเห็นที่กำหนดให้ตามความต้องการของท่านเพียงข้อละหนึ่งระดับความคิดเห็น และ ตอบให้ครบทุกข้อ

ความคิดเห็นต่อแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
◎ ด้านสถานที่/สิ่งแวดล้อม					
1. การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกรอบๆ แหล่งท่องเที่ยว					
2. ความสะอาดของบริเวณโดยรอบ					
3. ความสะอาดของโรงเรือนและตัวอาคาร					
4. การจัดที่อยู่ของช้าง					
5. แหล่งน้ำกิน/ใช้ภายในแหล่งท่องเที่ยว					
6. การจัดการด้านขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล					
7. การจัดการด้านการระบายน้ำทั้งภายในแหล่งท่องเที่ยว					
◎ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน					
1. ความสะดวกของถนนเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว					
2. ความเพียงพอของที่จอดรถ					
3. ความเพียงพอของห้องสุขาสำหรับนักท่องเที่ยว					
4. อาคารรองรับนักท่องเที่ยว					
5. การจัดที่นั่งพักสำหรับนักท่องเที่ยว					
6. ความเพียงพอของถังขยะ					
7. การจัดสถานพยาบาล					
◎ ด้านกิจกรรมการแสดง					
1. ระยะเวลาการแสดงช้าง					
2. ลำดับขั้นตอนของการแสดงช้าง					
3. การจัดลานแสดง					

ความคิดเห็นต่อแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
◎ ด้านกิจกรรมการแสดง (ต่อ)					
4. การจัดที่นั่งชมการแสดง					
5. ชนิดหรือประเภทกิจกรรมที่ต้องการ					
5.1 การขี่ช้างชมธรรมชาติ					
5.2 การขี่ช้างว่ายน้ำ					
5.3 การขี่ช้างชมหมู่บ้าน					
5.4 ช้างเตะฟุตบอล					
5.5 การวิ่งแข่งช้าง					
5.6 การดูวิถีชีวิตของคนกับเลี้ยงช้าง					
◎ ด้านบริการ					
1. ร้านอาหาร					
2. ร้านขายของที่ระลึก					
3. ที่พักแรม					
4. มีสัญญาณโทรศัพท์ที่ชัดเจน					
5. การขายอาหารช้าง					
6. ความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการ					
7. มาตรฐานการรักษาความปลอดภัย					
7.1 คน					
7.2 ช้าง					
8. การจัดสรรบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเพียงพอ					
9. บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างกระตือรือร้น และเข้มแข็ง					

ความคิดเห็นต่อแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
๑ ด้านข้อมูลข่าวสาร 1. ควรจัดอบรมการนำเที่ยวให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง 2. ควรจัดทำคู่มือหรือหนังสือแนะนำแหล่งท่องเที่ยว 3. ควรจัดแผนพับประชาสัมพันธ์ 4. ควรมีป้ายบอกทางมายังแหล่งท่องเที่ยว 5. ควรมีศูนย์บริการข้อมูล 6. ควรมีอินเตอร์เน็ต					

๑ ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

** ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

คณะผู้วิจัย **

แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานแหล่งท่องเที่ยว

1. รายละเอียดเบื้องต้น

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว.....

ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว

ถนน..... ตำบล..... หมู่ที่.....

อำเภอ..... จังหวัด.....

☐ ตั้งอยู่ริมถนนสายหลักเส้นทางหมายเลข.....

ระหว่างอำเภอ..... กับอำเภอ..... ระหว่างหลักกิโลเมตรที่.....

☐ ตั้งอยู่ริมถนนสายรองแยกจากถนนสายหลัก

เส้นทางหมายเลข.....

ระหว่างอำเภอ..... กับอำเภอ..... ระหว่างหลักกิโลเมตรที่.....

เข้าไปตามถนนสายรองประมาณ..... กิโลเมตร

จุดเด่นของสถานที่ สิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้าชม

1.....

2.....

3.....

งานประเพณีที่จัดในแหล่งท่องเที่ยว

☐ ไม่มี

☐ มี ได้แก่

ชื่องาน	สถานที่	ระดับ ความสำคัญ	ประเภทงาน	หน่วยงานที่ รับผิดชอบ

หมายเหตุ ระดับความสำคัญคือ ระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติ

ประเภทงาน คือ รื่นริง แสดงผลผลิตทางเกษตรหรือศิลปะ และประเพณี

2. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

2.1 ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

☐ ดี ☐ พอใช้ ☐ ลำบาก

2.2 ลักษณะการเดินทาง

ชนิดพาหนะ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ รถยนต์ ☐ เรือ ☐ รถไฟ ☐ จักรยานยนต์
☐ เดินทาง ☐ จักรยาน

ประเภท

☐ รถส่วนตัว ☐ รถโดยสาร ☐ สาธารณะ/ประจำทาง ☐ จ้าง/เช่า

2.3 การเข้าถึงภายในแหล่งท่องเที่ยว

☐ เข้าถึง ☐ เข้าไม่ถึง

ลักษณะถนน

☐ ถนนลาดยาง/คอนกรีต
☐ ไม่มีหลุม ☐ มีหลุมเล็กน้อย ☐ มีหลุมปานกลาง
☐ มีหลุมมาก
☐ ถนนลาดยางสลับลูกรัง
☐ ไม่มีหลุม ☐ มีหลุมเล็กน้อย ☐ มีหลุมปานกลาง
☐ มีหลุมมาก
☐ ทางเดินเท้า
☐ ไม่มีหลุม ☐ มีหลุมเล็กน้อย ☐ มีหลุมปานกลาง
☐ มีหลุมมาก

เข้าถึงได้ทุกฤดู

☐ ได้ ☐ ไม่ได้

2.4 บริการรถโดยสารสาธารณะ

เข้าถึงภายในแหล่งท่องเที่ยว

เส้นทางเดินรถต้นทางจากอำเภอ.....ถึงปลายทาง.....

ท่ารถหรือสถานที่จอดรถ(ต้นทาง).....

ความถี่ในการเดินรถ.....นาที/คัน

ประเภทของรถ ☐ รถโดยสารประจำทาง อัตราค่าโดยสาร.....บาท/คน/เที่ยว

☐ รถสองแถว อัตราค่าโดยสาร.....บาท/คน/เที่ยว

เข้าไม่ถึงภายในแหล่งท่องเที่ยว แต่มีรถสาธารณะผ่านทางเข้าแหล่งท่องเที่ยว

เส้นทางเดินรถต้นทางจากอำเภอ.....ถึงปลายทาง.....

ท่ารถหรือสถานที่จอดรถ(ต้นทาง).....

3.2 ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว ☐ ไม่มี ☐ มี

ประเภทที่พัก	ชื่อที่พัก	โทรศัพท์	จำนวนห้อง	ราคา(บาท/คืน)	จำนวนคน	หมายเหตุ

3.3 ห้องสุขาสาธารณะ

- ☐ ไม่มีห้องสุขา ☐ มีห้องสุขา
☐ ไม่แยกหญิงชาย ☐ แยกหญิงชาย
☐ ไม่เก็บค่าบริการ ☐ เก็บค่าบริการบาท/คน
 จำนวนห้องสุขามีทั้งหมด.....แห่ง รวมห้องสุขาทั้งหมด.....ห้อง
 น้ำในห้องสุขา ☐ มีน้ำ ☐ ไม่มีน้ำ
 สุขภัณฑ์ที่ใช้ ☐ ชักโครก ☐ ตักราด
 โครงสร้างอาคาร ☐ ปูน/คอนกรีต ☐ ไม้
☐ กระเบื้อง ☐ สังกะสี
☐ วัสดุธรรมชาติ ☐ อื่นๆ ระบุ.....
 ความคงทนถาวร ☐ ถาวร ☐ ชั่วคราว
 ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ☐ กลมกลืน ☐ ไม่กลมกลืน
 วิธีการกำจัดของเสียและน้ำในห้องสุขา ☐ ดึงบำบัดน้ำเสีย ☐ บ่อเกราะ/บ่อซึม
☐ ส้วมหลุม

3.4 อาคารบริการนักท่องเที่ยว

พิพิธภัณฑ์

- โครงสร้างอาคารสิ่งก่อสร้าง ☐ ถาวร ☐ ชั่วคราว
 ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ☐ กลมกลืน ☐ ไม่กลมกลืน

ห้องแสดงนิทรรศการ

- โครงสร้างอาคารสิ่งก่อสร้าง ☐ ถาวร ☐ ชั่วคราว
 ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ☐ กลมกลืน ☐ ไม่กลมกลืน

ป้อมยาม/จัดแจ้งเหตุ

- โครงสร้างอาคารสิ่งก่อสร้าง ☐ ถาวร ☐ ชั่วคราว
 ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ☐ กลมกลืน ☐ ไม่กลมกลืน

ศาลาที่นั่งพัก

โครงสร้างอาคารสิ่งก่อสร้าง

☐ ถาวร☐ ชั่วคราว

ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม

☐ กลมกลืน☐ ไม่กลมกลืน

3.5 ร้านอาหาร

☐ ไม่มี☐ มี

ประเภทร้านอาหาร

แผงลอย จำนวน.....ร้าน ที่ตั้ง.....

ความสะอาด

☐ มาก☐ ปานกลาง☐ ไม่สะอาด

หาบเร่ จำนวน.....ร้าน ที่ตั้ง.....

ความสะอาด

☐ มาก☐ ปานกลาง☐ ไม่สะอาด

อาคารร้านค้า จำนวน.....ร้าน ที่ตั้ง.....

ความสะอาด

☐ มาก☐ ปานกลาง☐ ไม่สะอาด

ความสามารถรองรับนักท่องเที่ยว

☐ เพียงพอ☐ ไม่เพียงพอ

วัสดุอาคารสิ่งก่อสร้าง

☐ ปูน/คอนกรีต☐ ไม้☐ กระเบื้อง☐ สังกะสี☐ วัสดุธรรมชาติ☐ อื่นๆ ระบุ.....

ความคงทนถาวร

☐ ถาวร☐ ชั่วคราว

ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม

☐ กลมกลืน☐ ไม่กลมกลืน

3.6 ร้านขายของที่ระลึก

☐ ไม่มี☐ มี

ประเภทร้านขายของที่ระลึก

-

ตู้โชว์สินค้า/แผงลอย จำนวน.....ตู้/ร้าน ที่ตั้ง.....

หาบเร่/รถเข็น จำนวน.....ตู้/ร้าน ที่ตั้ง.....

อาคารร้านค้า จำนวน.....ตู้/ร้าน ที่ตั้ง.....

ประเภทของสินค้าที่วางจำหน่าย.....

3.7 ระบบสื่อความหมาย

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

☐ ไม่มี☐ มี เบอร์โทรศัพท์.....

เจ้าหน้าที่บริการข้อมูล

☐ ไม่มี☐ มี จำนวน.....คน

สังกัดหน่วยงาน.....

ช่วงเวลาให้บริการ.....

ป้ายสื่อความหมาย

☐ ไม่มี☐ มี

ความชัดเจน

☐ ชัดเจน☐ ไม่ชัดเจน

ความคงทน

☐ ถาวร☐ ชั่วคราว

- ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ☐ กลมกลืน ☐ ไม่กลมกลืน
 สื่อสิ่งพิมพ์ (แผ่นพับ โปสเตอร์) ☐ ไม่มี ☐ มี
 นิทรรศการ ☐ ไม่มี ☐ มี
 3.8 บริการโทรศัพท์สาธารณะ ☐ ไม่มี ☐ มี จำนวน.....เครื่อง
 3.9 ไฟฟ้าแสงสว่าง
 บ้านพัก ☐ ไม่มี ☐ มี
 ทางเดิน ☐ ไม่มี ☐ มี
 ถนน ☐ ไม่มี ☐ มี
 3.10 แหล่งน้ำดื่มของนักท่องเที่ยว ☐ ซื้อจากร้านค้า ☐ น้ำดื่มสาธารณะ ☐ อื่นๆ ระบุ.....
 3.11 แหล่งน้ำใช้ของนักท่องเที่ยว ☐ ประปาภูมิภาค ☐ ประปาท้องถิ่น ☐ บ่อบาดาล ☐ น้ำธรรมชาติ

4. ระบบการจัดการ

- 4.1 การรักษาความปลอดภัย ☐ ไม่มี ☐ มี จำนวน..... คน สังกัด.....
 4.2 ระบบกำจัดขยะ
 ความสามารถในการรองรับขยะ ☐ เพียงพอ ☐ ไม่เพียงพอ
 การจัดเก็บ ☐ ไม่มี ☐ มี โดย.....
 การกำจัด ☐ ไม่มี ☐ มี ลักษณะ.....
 4.3 น้ำทิ้ง
 การระบายน้ำทิ้ง ☐ ปลปล่อยตามธรรมชาติ ☐ ท่อระบายน้ำเสีย
 ลักษณะน้ำทิ้ง-กลิ่น ☐ มีกลิ่นเหม็น ☐ ไม่มีกลิ่น

5. สถานที่บริการที่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด

- โรงพยาบาล ชื่อ..... ที่ตั้ง..... ระยะห่าง.....กม.
 สถานีบริการน้ำมัน ชื่อ..... ที่ตั้ง..... ระยะห่าง.....กม.
 สถานีตำรวจ/ป้อม ชื่อ..... ที่ตั้ง..... ระยะห่าง.....กม.
 ธนาคาร/ATM ชื่อ..... ที่ตั้ง..... ระยะห่าง.....กม.
 ศูนย์การค้า/ห้างชื่อ..... ที่ตั้ง..... ระยะห่าง.....กม.
 สถานบันเทิง ชื่อ..... ที่ตั้ง..... ระยะห่าง.....กม.
 ไปรษณีย์/โทรเลขชื่อ..... ที่ตั้ง..... ระยะห่าง.....กม.

6. คุณค่าทางวิชาการ

6.1 สามารถศึกษาประวัติความเป็นมาจากหนังสือทั่วไป

☐ มี

☐ ไม่มี

6.2 สามารถศึกษาประวัติความเป็นมาจากพื้นที่

พิพิธภัณฑ์

☐ มี

☐ ไม่มี

ความรู้อาซูไร

☐ มี

☐ ไม่มี

ผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่

☐ มี

☐ ไม่มี

7. ผู้เชี่ยวชาญ และเครื่องมือ/อุปกรณ์รักษาช้าง

7.1 สัตวแพทย์

☐ มี

☐ ไม่มี

7.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านช้าง, ความรู้อาซูไร

☐ มี

☐ ไม่มี

7.3 ครูฝึกช้างและความรู้อาซูไร

☐ มี

☐ ไม่มี

7.4 นักวิจัย นักวางแผนการตลาดและประชาสัมพันธ์

☐ มี

☐ ไม่มี

7.5 เครื่องมือ/อุปกรณ์

☐ มี

☐ ไม่มี

8. สภาพปัจจุบันของพื้นที่สำหรับช้าง

8.1 ความพร้อมของสถานที่ที่สามารถรองรับช้าง (ด้านปริมาณ)

☐ มี

☐ ไม่มี

8.2 มีแหล่งอาหาร แหล่งน้ำ

☐ มี

☐ ไม่มี

8.3 มีโรงพยาบาลหรือศูนย์รักษาช้าง

☐ มี

☐ ไม่มี

8.4 ศูนย์ฝึกช้างและความรู้อาซูไร

☐ มี

☐ ไม่มี

8.5 มีความเป็นธรรมชาติ

☐ มี

☐ ไม่มี

9. จำนวนนักท่องเที่ยว

9.1 ปี พ.ศ.....จำนวน.....คน/ปี ช่วงเดือนที่มาเที่ยวมาก.....

9.2 ขนาดพื้นที่ทั้งหมดของแหล่งท่องเที่ยวไร่

9.3 อัตราค่าใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวคนไทย.....บาท/คน ชาวต่างชาติ.....บาท/คน
เก็บโดย.....

9.4 ความหนาแน่นของนักท่องเที่ยว

วันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์)

☐ แออัด

☐ ค่อนช้างแออัด

☐ ไม่แออัด

วันเสาร์-อาทิตย์

☐ แออัด

☐ ค่อนช้างแออัด

☐ ไม่แออัด

วันหยุดนักขัตฤกษ์

☐ แออัด

☐ ค่อนช้างแออัด

☐ ไม่แออัด

ภาคผนวก ค รูปกิจกรรม

ภาคผนวก ค รูปภาพกิจกรรม
ศูนย์ศึกษา บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์

ภาพที่ 1 : ทางเข้าศูนย์ศึกษา

ภาพที่ 2 : ทางเข้าศูนย์ศึกษา

ภาพที่ 3 : ร้านขายสินค้าที่ระลึก

ภาพที่ 4 : การให้อาหารลูกช้าง

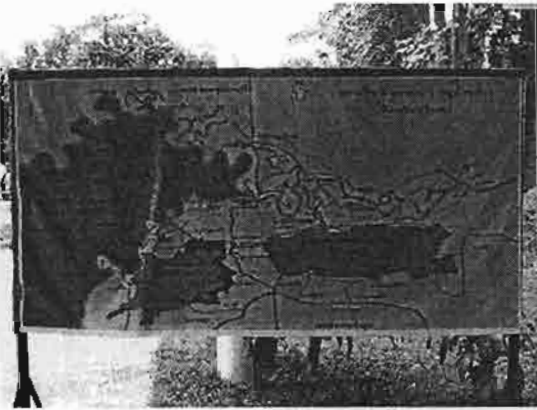

ภาพที่ 5 : การถ่ายรูปคู่กับช้าง

ภาพที่ 6 : ศาลปะกำ

ศูนย์ศึกษา บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์

ภาพที่ 7 : แผนที่แสดงที่ตั้งของหมู่บ้านเลี้ยงช้าง

ภาพที่ 8 : ตู้แสดงซากช้างน้อย

ภาพที่ 9 : พื้นที่กำลังก่อสร้างแสดงบ้านควาญช้าง

ภาพที่ 10 : แสดงอุปกรณ์คล้องช้าง

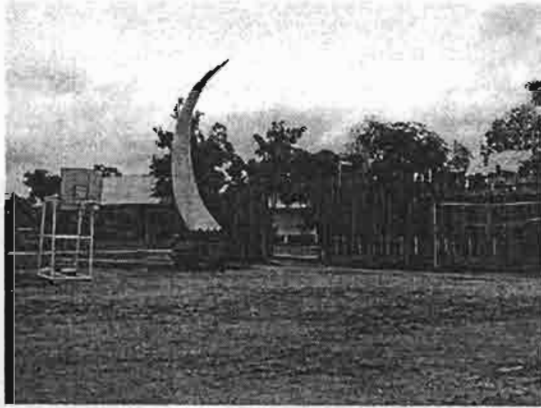

ภาพที่ 11 : ลานแสดงช้าง

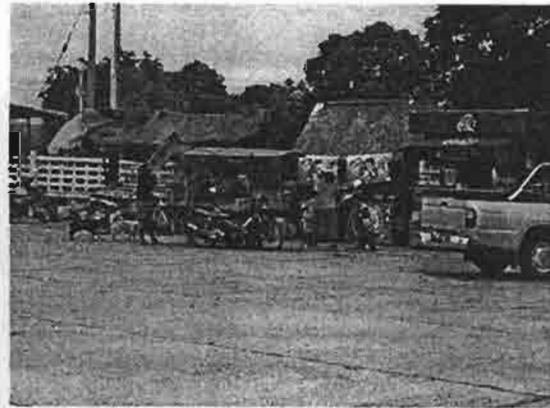

ภาพที่ 12 : ลานแสดงช้าง

ศูนย์ศึกษา บ้านดากลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์

ภาพที่ 13 : ลานแสดงช้าง

ภาพที่ 14 : ร้านขายเครื่องดื่มน้ำและลานจอดรถ

ภาพที่ 15 : ครอบครัวเลี้ยงช้าง

ภาพที่ 16 : ความผูกพันช้าง

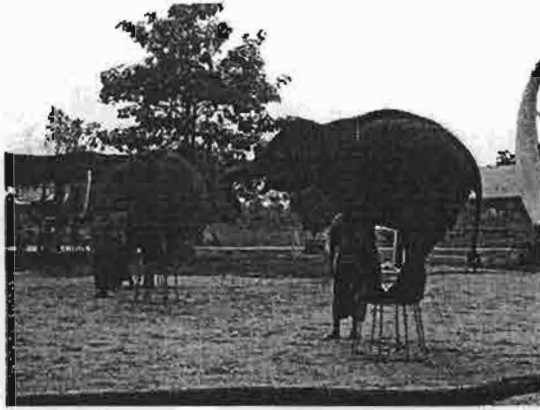

ภาพที่ 17 : ช้างแม่ลูกอ่อน

ภาพที่ 18 : เจ้าของช้าง

ศูนย์ศึกษา บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์

ภาพที่ 19 : การแสดงของช้าง

ภาพที่ 20 : การแสดงของช้าง

ภาพที่ 21 : การพาช้างเดินชมหมู่บ้าน

ภาพที่ 22 : การกินอาหารของช้าง

ภาพที่ 23:ช้างทำงาน

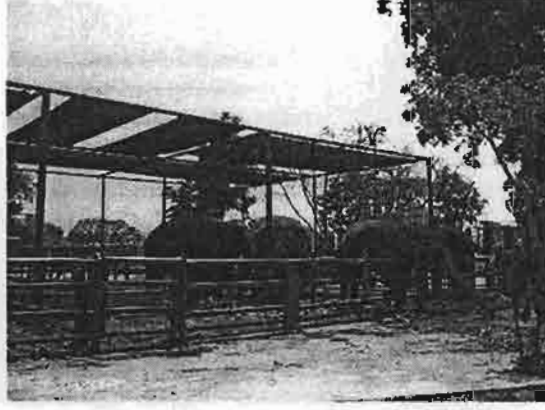

ภาพที่ 24 : ที่พักของช้าง

วังช้าง แลเพนียด ต. สวนพริก จ.พระนครศรีอยุธยา

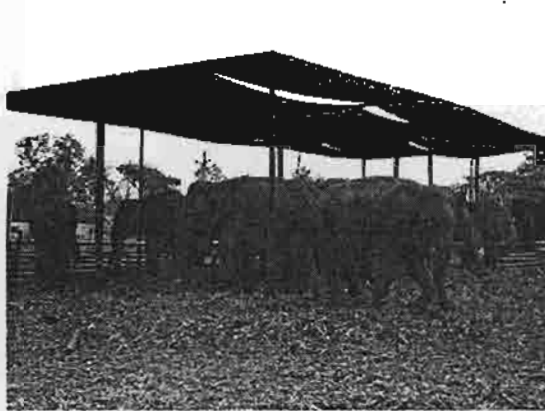
ภาพที่ 25 : ที่พักช้าง

ภาพที่ 26 : โรงเรือนช้างแห่งที่ 1

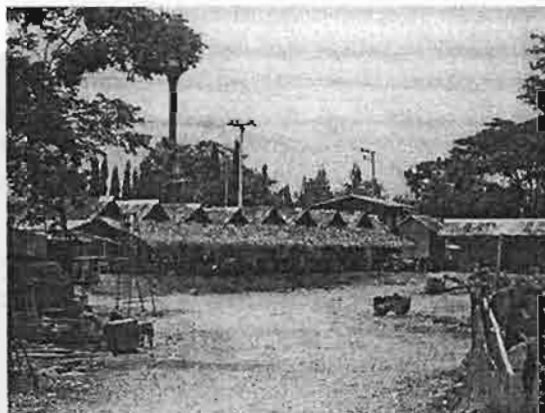
ภาพที่ 27 : โรงเรือนช้างแห่งที่ 2

ภาพที่ 28 : โรงเรือนช้างแห่งที่ 3

ภาพที่ 29 : ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว

ภาพที่ 30 : บ้านพักควาญช้าง

วังช้าง แลphenียด ต. สวนพริก จ.พระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ 31 : ผลิตภัณฑ์มูลช้างอัดเม็ด

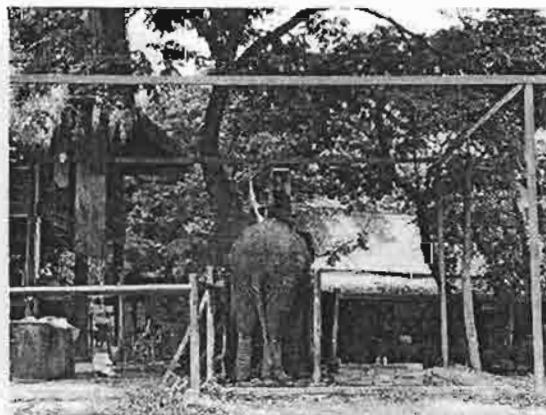
ภาพที่ 32 : ผลิตภัณฑ์มูลช้างอัดเม็ด

ภาพที่ 33 : การให้อาหารช้าง

ภาพที่ 34 : การให้อาหารช้าง

ภาพที่ 35 : การอาบน้ำให้ช้าง

ภาพที่ 36 : การลอดท้องช้าง

แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ Development of Elephant Villages as a Tourist Attraction in South Isan

สมาพร คล้ายวิเชียร และคณะ
Samapom Clayvichien and Group
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Rajabhat Buriram University

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์อยู่ 4 ประการ คือ ศึกษาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ศึกษาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ศึกษาแนวทางการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ และศึกษายุทธศาสตร์พึ่งพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน โดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้มีคำถามการวิจัย 4 ข้อ เพื่อที่จะหาคำตอบให้ได้ตามที่ตั้งไว้ในแต่ละข้อ ผู้วิจัยจึงมีวิธีการดำเนินการวิจัยที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. คำถามการวิจัยข้อที่ 1 แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้มีอยู่ที่ใดบ้าง ประชากร คือผู้เลี้ยงช้างที่อาศัยอยู่ในเขตปกครองของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ซึ่งได้แก่ จ.นครราชสีมา บุรีรัมย์ ชัยภูมิ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างเลือกศึกษาจากประชากรโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) พิจารณาจากผู้เลี้ยงช้างที่มีช้างเป็นของตนเอง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สำหรับผู้เลี้ยงช้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ข้อคำถามมีความสัมพันธ์กับประเด็นที่ศึกษา คือที่มา ที่อยู่ และจำนวนแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ตอนที่ 2 สภาพสังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ตอนที่ 3 ด้านความเชื่อ วรรณกรรมท้องถิ่น ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะและแผนที่ตั้งของหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า ที่มาของหมู่บ้านช้างในอีสานใต้เริ่มประมาณปลายศตวรรษที่ 18-20 จากหลักฐานมีการยืนยันอย่างเด่นชัดว่าชาวภูยกหรือส่วย มีถิ่นฐานภูมิลำเนาเดิมอยู่ทางตอนใต้ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และทางตะวันออกเฉียงเหนือของสาธารณรัฐกัมพูชาประชาธิปไตยในปัจจุบัน แต่เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเกิดสงครามหลายครั้ง จึงทำให้อาณาจักรที่มีชาวภูยกหรือส่วยอาศัยอยู่ล่มสลาย ตั้งแต่นั้นมาประชากรชาวภูยกหรือส่วย ก็ได้อพยพข้ามแม่น้ำโขงมาตั้งหลักแหล่งอยู่ทางตอนใต้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยเริ่มอพยพตั้งแต่ที่ อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี จากนั้นอพยพเข้ามาทาง อ.พุทธรักษา

สถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด ที่ได้ทำการศึกษาความเหมาะสมโครงการสร้างโลกใหม่ให้ช้างไทย (2543:12) ได้กล่าวว่า ศูนย์ศึกษา บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ มีบทบาทหน้าที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างครบวงจรที่เป็นสากลระดับนานาชาติ ด้านศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับช้าง วิถีชีวิตของคนกับช้างและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2. คำถามการวิจัยข้อที่ 2 การพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างกลุ่มอีสานใต้ มีจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค เป็นอย่างไร

2.1 ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่หมู่บ้านช้างในอีสานใต้ เพื่อศึกษาถึงความพร้อมของพื้นที่ใน การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ พื้นที่พบการเลี้ยงช้างซึ่งมี 3 จังหวัด 9 อำเภอ ในอีสานใต้ ได้แก่ 1) จ.ชัยภูมิ ใน อ.บ้านเขว้า อ.เมือง 2) จ.สุรินทร์ ใน อ.จอมพระ อ.เขวาสินรินทร์ อ.ท่าตูม อ.เมือง อ.ชุมพลบุรี และ 3) จ.บุรีรัมย์ อ.สตึก อ.ลำปลายมาศ กลุ่มตัวอย่าง ทำการศึกษาจากประชากร โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ใช้แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานแหล่งท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยสร้างเอง จากการศึกษาแนวคิดทางด้านการท่องเที่ยวจากนักวิชาการ ทุกส่วนใช้คำถามแบบเลือกตอบ (Check list) เพื่อให้ทราบว่าการสำรวจในแต่ละพื้นที่มีหรือไม่มีความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านต่างๆ ซึ่งแสดงข้อค้นพบจากการศึกษา ดังตารางที่ 1 แสดงข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านที่พบการเลี้ยงช้าง ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านที่พบการเลี้ยงช้างในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

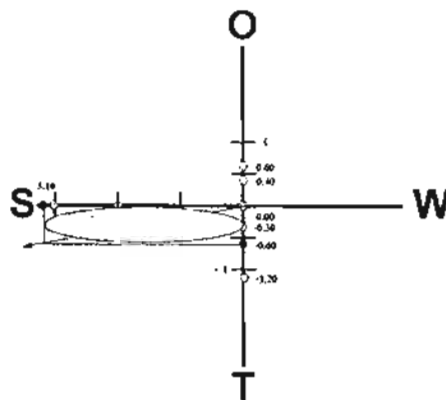
องค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านช้าง	จ.ชัยภูมิ		จ.สุรินทร์					จ.บุรีรัมย์	
	อ.บ้านเขว้า	อ.เมือง	อ.จอมพระ	อ.เขวาสินรินทร์	อ.ท่าตูม	อ.เมือง	อ.ชุมพลบุรี	อ.สตึก	อ.ลำปลายมาศ
ทรัพยากรท่องเที่ยว									
1. ด้านธรรมชาติ เช่น น้ำตก ถ้ำ	✓	✓	✓	-	✓	-	-	✓	✓
2. ด้านประวัติศาสตร์เกี่ยวกับช้าง									
2.1 สืบค้นได้จากหนังสือ	-	✓	✓	-	✓	-	-	-	-
2.2 พิพิธภัณฑ์	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-
2.3 ความรู้ช้างอาวโธ	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
2.4 ผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่	-	✓	-	✓	✓	-	-	✓	✓
3. ด้านวัฒนธรรม เช่น ประเพณีเทศกาล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ความพร้อมทางการท่องเที่ยว									
1. โครงสร้างพื้นฐาน									
1.1 ไฟฟ้า	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
1.2 ประปา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
1.3 การสื่อสาร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
1.4 ความสามารถกำจัดขยะ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
1.5 สถานพยาบาล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. การบริการ									
2.1 ที่พัก	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-
2.2 อาหาร	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-
2.3 เครื่องดื่ม	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-
2.4 รถกระบะ/รถจักรยานยนต์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓
2.5 ที่จอดรถ	-	✓	-	-	✓	✓	-	-	-
2.6 หอประชุมสาธารณะ	-	✓	-	-	✓	✓	-	-	-
3. ข้อมูลข่าวสาร									
3.1 หนังสือแนะนำสถานที่	-	✓	-	-	✓	✓	-	-	-
3.2 แผ่นพับ	-	✓	-	-	✓	✓	-	-	-
3.3 แผนที่	✓	✓	-	-	✓	✓	-	-	-
3.4 การอบรมนำเที่ยว	-	✓	-	-	✓	✓	-	-	-

ตารางที่ 1 (ต่อ) แสดงข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านที่พบการเลี้ยงช้างในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

องค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง	จ.ชัยภูมิ		จ.สุรินทร์					จ.บุรีรัมย์	
	อ.บ้านเขว้า	อ.เมือง	อ.จอมพระ	อ.เขวาสินรินทร์	อ.ท่าตูม	อ.เมือง	อ.ชุมพลบุรี	อ.สตึก	อ.ลำปลายมาศ
4. สถานที่/สิ่งแวดล้อม									
4.2 การจัดที่อยู่ของช้าง	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
4.3 ความสะอาดของบริเวณโดยรอบ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.4 ความสะอาดของโรงเรือน/ตัวอาคาร	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.5 อาคารบริการนักท่องเที่ยว	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
<u>การเข้าถึง</u>									
1. ความสะดวกในการเข้าถึง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓
2. เข้าถึงได้ทุกฤดู	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. บริการรถสาธารณะ	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	✓

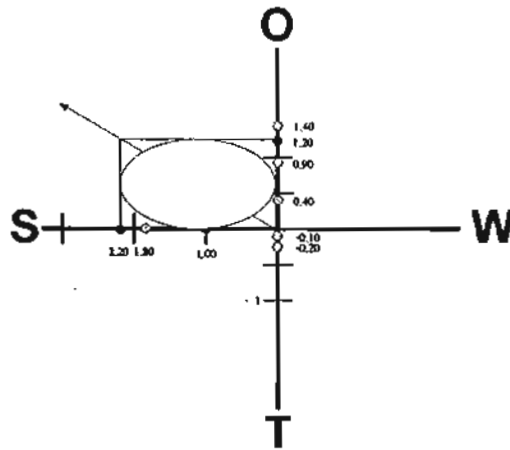
จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ มีความพร้อมทั้งทางทรัพยากรท่องเที่ยว ความพร้อมทางการท่องเที่ยวและการเข้าถึงของสถานที่ และที่สำคัญมีสถานที่ในการจัดที่อยู่ของช้างที่สมบูรณ์มากที่สุดที่จะสามารถพัฒนาหมู่บ้านช้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ได้

ในการประเมินให้น้ำหนักสภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน ในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้สามารถนำมาวาดรูปภาพ SWOT ได้ดังนี้

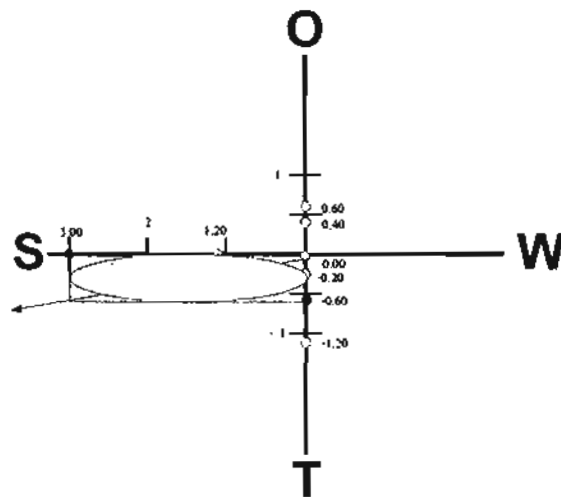
ภาพที่ 1 กราฟ SWOT การพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ของ จ.ชัยภูมิ

จากภาพที่ 1 กราฟ SWOT พบว่าการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ของ จ.ชัยภูมินั้นมีจุดแข็งภายในหมู่บ้านถึง 3.10 แต่ยังมีอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอกอยู่ 0.60 ดังนั้นถ้า จ.ชัยภูมิต้องการพัฒนาหมู่บ้านช้างในจังหวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต ทางจังหวัดต้องให้การสนับสนุนต่อหมู่บ้านช้างนั้นให้เอื้อต่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวต่อไป

ภาพที่ 2 กราฟ SWOT การพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ของ จ.สุรินทร์

จากภาพที่ 2 กราฟ SWOT พบว่าการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ของ จ.สุรินทร์นั้นมีจุดแข็งภายในหมู่บ้าน 2.20 และมีโอกาสจากสภาพแวดล้อมภายนอกเอื้ออำนวย 1.20 นั่นคือ จ.สุรินทร์สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปได้ แต่ทั้งนี้ยังต้องได้รับแรงสนับสนุนจากทุกฝ่ายให้แหล่งท่องเที่ยวนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ต่อไปในอนาคต

ภาพที่ 3 กราฟ SWOT การพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ของ จ.บุรีรัมย์

จากภาพที่ 3 กราฟ SWOT พบว่าการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ของ จ.บุรีรัมย์นั้นมีจุดแข็งภายในหมู่บ้านถึง 3.00 แต่ยังมีอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอกอยู่ 0.60 ดังนั้นถ้า จ.บุรีรัมย์ต้องการพัฒนาหมู่บ้านช้างในจังหวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต ทางจังหวัดต้องให้การสนับสนุนต่อหมู่บ้านช้างนั้นให้เอื้อต่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวต่อไป

2.2 สอบถามความคิดเห็นต่อแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง และความคิดเห็นที่มีต่อผลกระทบของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ประชากร คือนักท่องเที่ยวบริษัทนำเที่ยว ประชาชนในพื้นที่และเจ้าหน้าที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านช้างหรือเข้ามาท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ซึ่งพบที่ศูนย์ศึกษา จ.สุรินทร์เพียงที่เดียว ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยวพิจารณาจากผู้ที่มาเที่ยวหมู่บ้านช้างทั้งชาวไทยและต่างชาติ ทำการศึกษาจากประชากรด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) บริษัทนำเที่ยวเลือกศึกษาจากประชากรโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) พิจารณาจากบริษัทนำเที่ยวที่มีการนำเที่ยวหมู่บ้านช้าง ประชาชนในพื้นที่เลือกศึกษาจากประชากรโดยสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) และเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง เลือกศึกษาจากประชากรโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) พิจารณาจากบุคคลที่หน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง เครื่องมือที่ใช้มีแบบสอบถามความคิดเห็นต่อแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ และแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อผลกระทบของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ผลการศึกษาพบว่า

2.2.1 ประชาชนในพื้นที่ ความรู้ช้าง มีทัศนคติต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ในด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการส่งเสริมสนับสนุนและด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างอยู่ในระหว่างดำเนินการพัฒนาให้มีสภาพแวดล้อม และทัศนียภาพให้ดีขึ้น จึงทำให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนยังไม่มากนัก นอกจากการทำให้เกิดการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค ด้านการจ้างงาน การประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ฐานะทางเศรษฐกิจ และการเกิดอาชีพที่หลากหลายจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนของตนเองโดยตรงเพิ่มมากขึ้น

2.2.2 นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง มีความคิดเห็นต่อแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ในด้านกิจกรรม การแสดง และด้านข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากการได้ทำกิจกรรมร่วมกับช้างและการแสดงของช้าง และส่วนใหญ่อยากให้มีการจัดทำข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่างๆ เช่น คู่มือ แผ่นพับ ป้ายบอกทางให้กับชุมชนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ และนักท่องเที่ยวให้เพียงพอต่อความต้องการ ในด้านสถานที่หรือสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง ด้านโครงสร้างพื้นฐานแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง และด้านบริการ อยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากสถานที่ เช่น ที่นั่งพัก ห้องน้ำ ร้านอาหาร หรือสาธารณูปโภคด้านต่างๆ ยังไม่เพียงพอ และไม่สะอาดพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

2.2.3 บริษัทนำเที่ยว การเก็บข้อมูลในส่วนนี้เก็บไม่ได้ เนื่องจากเป็นช่วงเวลา ที่ดำเนินการวิจัยเป็นช่วงที่มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวน้อย ประกอบกับในช่วงเวลาดังกล่าวไม่ตรงกับ วันหยุดยาว จึงไม่พบบริษัทนำเที่ยวพานักท่องเที่ยวมาเที่ยวชม แต่อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ยของ ศูนย์ศึกษา บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ ทราบว่า มีบริษัทนำเที่ยว พานักท่องเที่ยวมาแต่ทางศูนย์ศึกษาไม่ได้บันทึกรายละเอียดของบริษัทไว้

2.2.4 เจ้าหน้าที่ของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง มีทัศนคติต่อการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ในด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้าน การส่งเสริมสนับสนุน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับน้อย

3. คำถามการวิจัยข้อที่ 3 แนวทางพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างใน อีสานใต้ควรเป็นอย่างไร ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือนักท่องเที่ยว บริษัทนำเที่ยว ประชาชนใน พื้นที่ ความรู้ช้าง และเจ้าหน้าที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านช้างหรือเข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้านช้าง เครื่องมือที่ใช้ คือ การบันทึกเทป จดบันทึก แล้วนำผลวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามการวิจัยข้อที่ 1 และ ข้อที่ 2 จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ แล้วประชุมระดมความคิดเห็น ร่วมกับ ประชาชนในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง ความรู้ช้าง ครอบครัวชาวบ้านตากกลาง ผู้จัดการวังช้าง แลเพนียด ผู้ประกอบการมัคคุเทศน์ ซึ่งให้ได้แนวทาง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ดังนี้คือ

3.1 แนวทางการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้

3.1.1 ด้านธรรมชาติ จากการศึกษาช่วงต้นพบว่า พื้นที่ป่าไม้ลดน้อยลง จากเดิม ป่าบางแห่งเป็นป่าสวนบุคคล และมีการปลูกยูคาลิปตัสมาก จึงทำให้ประสบปัญหาการขาดแคลน ที่เลี้ยงช้าง ฉะนั้นจึงควรส่งเสริมให้มีการปลูกป่า รักษาแหล่งน้ำ เพื่อรักษาสภาพพื้นที่ให้ช้าง ได้มีอาหารและที่อยู่ตามธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาความเหมาะสมโครงการสร้าง โลกใหม่ให้ช้างไทยของบริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด (2543:4-9) ที่เสนอให้มีการฟื้นฟูสภาพป่าหรือจัดสร้างสวนป่าให้ช้างเข้ามาหากินอาหารตามวิถีชีวิตธรรมชาติ โดยปลูกพืชยืนต้นแซมระหว่างต้นยูคาลิปตัสหรือขุดร่องตอนต้นยูคาลิปตัสแล้วปลูกพืชอาหารช้าง ทดแทน เช่น ต้นข่อย มะกอก มะเกลือม ถ่อน กระถินป่า ก้ามปู มะขามเทศ มะขามป้อม ไม้ ชนะเดียว กันให้ปลูกไม้พื้นล่างพื้นพุดิน เช่น ไม้และหญ้า และปลูกพืชอายุสั้น เช่น กล้วย อ้อย ตระกูลแตง กล้วย กล้วยสุี กล้วยกินนีสีม่วง เพื่อเป็นอาหารช้างระหว่างรอต้นไม้ใหญ่แข็งแรง ฉะนั้นเมื่อมีการ การฟื้นฟูสภาพป่าหรือจัดสร้างสวนป่าให้ช้างแล้ว จึงเป็นการช่วยลดภาระการเลี้ยงช้างให้กับผู้เลี้ยง ช้างหรือความทุกข์เป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทองใบ ศรีสมบัติ (2535:บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า วิธีการเลี้ยงช้างในอดีตได้อาศัยป่าใกล้หมู่บ้าน ปล่อยช้างไปหากินเองตามธรรมชาติ เมื่อต้องการใช้งานจึงไปตามช้างของตนเองกลับมา การที่ช้างได้อาศัยอยู่เป็นโขลงจึงมีการ

ผสมพันธุ์กันตามธรรมชาติทำให้ประชากรช้างเพิ่มขึ้น เมื่อช้างมีอาหารอุดมสมบูรณ์ภาระการเลี้ยงช้างลดลงจึงทำให้สามารถแก้ปัญหาช้างเร่ร่อนได้ และการที่ช้างอยู่ในพื้นที่ที่มากนับเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวสนใจเข้ามาเที่ยวได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประทีป นวลเจริญ (2548:บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมีเหตุผลในการท่องเที่ยวที่เหมือนกัน คือได้มีโอกาสสัมผัสกับธรรมชาติที่คนส่วนใหญ่ไม่เคยพบเห็นความอุดมสมบูรณ์ของพืช พืชหายาก ได้มีโอกาสเห็นสัตว์ป่า ได้เห็นสภาพพื้นที่ที่แปลกๆ ได้ชื่นชมกับภูมิทัศน์ที่งดงาม ใกล้เคียงกับนิคม จารุมณี (2536:68) กล่าวถึงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวว่า การที่จะสร้างหรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นพื้นที่ที่ไม่น่าสนใจให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้นั้น จะต้องคำนึงถึงจุดสำคัญในด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

3.1.2 ด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม พิพิธภัณฑสถานที่เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของช้าง ชีววิทยาและธรรมชาติวิทยาของช้าง ตลอดจนประวัติความเป็นมาของชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับช้าง วิถีชีวิตชนบทรอบนิคม ประเพณีท้องถิ่น เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกและตระหนักถึงความสำคัญของช้าง อีกทั้งเป็นแหล่งความรู้ จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นประชาชนในพื้นที่ ครัวเรือนช้าง เจ้าของพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวพบว่าการเกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต การทำให้ภาษาท้องถิ่นลดความสำคัญลง ประชาชนในท้องถิ่นใช้ภาษาอื่นติดต่อสัมพันธ์กัน และการขาดผู้นำเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวไม่ซึมซับ คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นได้ว่าวิถีชีวิตในชุมชนยังไม่มีมีการเปลี่ยนแปลงมากนักนับเป็นจุดแข็งของพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของทองใบ ศรีสมบัติ (2535:บทคัดย่อ) ที่พบว่า สภาพทางสังคมที่มีการเลี้ยงช้างเป็นสภาพสังคมที่มีความเป็นเอกภาพสูง เศรษฐกิจพึ่งพาอาศัย มีความเคร่งครัดในประเพณีวัฒนธรรม จากที่กล่าวมาข้างต้นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ จึงควรนำเสนอให้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อก่อให้เกิดความภูมิใจให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น และก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว ใกล้เคียง วงศ์ศิริกุล และศีกฤทธิ ขาวละมัย (สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2550) ได้ให้ทัศนะตรงกันว่า การที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างนั้น เป็นเรื่องค่อนข้างยากเพราะในอีสานใต้มีแหล่งท่องเที่ยวลักษณะนี้เพียงที่เดียว ดังนั้นเพื่อให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ได้ต้องใช้วัฒนธรรมเป็นแกนหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของรศิกา อังกูรและคณะ (2549:บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและความหลากหลายทางวัฒนธรรมมาเป็นแกนหลัก ในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น การแต่งกายให้ควาญช้างกับช้างในลักษณะชุดที่เป็นเอกลักษณ์ ของท้องถิ่น

3.2 แนวทางการพัฒนาตลาดท่องเที่ยว ควรกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยว จัดทำรายการท่องเที่ยว โดยเน้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จากงานวิจัยของประทีป ชุมพลและคณะ

(2549:บทคัดย่อ) กล่าวว่า เฉพาะหมู่บ้านข้างเพียงอย่างเดียวนั้นไม่สามารถพัฒนาขึ้นมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้ เพราะว่าไม่มีศักยภาพและปัจจัยเพียงพอในการชักจูงใจนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวอย่างถาวรได้ ซึ่งสอดคล้องกับ นิธิดล วงศ์ศิริกุล (สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2550) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวไม่ควรมีจุดเด่นที่เดียวควรมีความเชื่อมโยง เพราะนักท่องเที่ยวมีเวลาจำกัด ดังนั้นจึงมีความต้องการจะไปไปที่ใดที่หนึ่งที่สามารถดูได้หลายๆ อย่าง สอดรับกับบริษัท ทิม คอนซัลติ้ง เอเนจียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด (2543:4-36) ได้กล่าวว่า รูปแบบการจัดการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านข้างควรจัดร่วมกับพื้นที่ใกล้เคียง เช่น สวนป่าภูดินและดงสายทอใน จ.สุรินทร์ และโบราณสถานใน จ.บุรีรัมย์ ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่รวมการท่องเที่ยวธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม รวมถึงวิถีชีวิตของคนและช้าง และควรมีการจัดทำข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่างๆ เช่น คู่มือ แผ่นพับ ป้ายบอกทาง ให้กับชุมชนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่และนักท่องเที่ยว ให้เพียงพอต่อความต้องการ อีกทั้งควรปรับปรุงข้อมูลข่าวสารในอินเทอร์เน็ตให้ทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน ส่วนกิจกรรมการแสดงนั้นระหว่างแสดงของช้างควรมีเจ้าหน้าที่บรรยายภาษาอังกฤษร่วม เนื่องจากบางรายการต้องการความร่วมมือจากผู้เข้าชม เช่น การเชิญชวนให้บริจาคหรือเชิญชวนให้ซื้อผลิตภัณฑ์จากการแสดงช้าง

3.3 แนวทางการพัฒนาด้านความพร้อมทางการท่องเที่ยว

3.3.1 สถานที่หรือสภาพแวดล้อม ควรการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกรอบๆ ให้สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประทีป ชุมพล และคณะ (2549:171) ที่กล่าวว่า การปรับปรุงภูมิทัศน์ในเขตบริเวณศูนย์ศึกษา บ้านตากกลาง ต้องสอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งสามพร มณีไมตรีจิต (อ้างถึงใน รุ่งรัตน์ หัตถกรรม, 2545:12) ได้กล่าวไว้ว่า ศิลปวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์สามารถนำมาใช้ประโยชน์และสามารถนำมาพัฒนาให้เป็นจุดสนใจในการท่องเที่ยวได้ และนิธิดล วงศ์ศิริกุล (สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2550) ได้กล่าวว่า การที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านข้างนั้น เป็นเรื่องค่อนข้างยากเพราะในอีสานใต้มีแหล่งท่องเที่ยวลักษณะ นี้เพียงที่เดียว ดังนั้นเพื่อให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ต้องใช้วัฒนธรรมเป็นตัวนำ นอกจากนั้น ควรมีการปลูกหญ้าให้ดูเขียวชอุ่มขึ้นกว่าเดิม พื้นที่โดยรอบควรจัดเป็นสวนปลูกต้นไม้ให้สวยงาม ให้นักท่องเที่ยวสามารถนั่งพักหรือถ่ายรูประหว่างรอชมการแสดงช้างได้ ในส่วนของสถานที่นั่งชม ควรสร้างให้มั่นคงแข็งแรงเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ควรเพิ่มอาคารที่พัก ร้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว การที่จะทำให้สถานที่สภาพแวดล้อมมีความพร้อมทางการท่องเที่ยวได้นั้น สิ่งสำคัญคือต้องได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากภาครัฐ และเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของ ศูนย์ศึกษา บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ ที่ขณะนี้ยังขาดความพร้อมด้านสถานที่ และสภาพแวดล้อมอยู่บางส่วน เนื่องมาจากการสนับสนุนด้านงบประมาณไม่ต่อเนื่อง (ราตรี จงใจงาม, สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2550) แต่ขณะเดียวกัน ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ได้พาคณะเดินทางมาศึกษาดูงานที่ศูนย์ศึกษา เพื่อนำไปพัฒนา

จัดตั้งแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างที่ อ.สตึก จ.บุรีรัมย์ บ้าง ราชธีรใจงาม อุ่น ศาลางาม เดี่ยว ศาลางาม และอารีรัตน์ บุญทอง (สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2550) ให้ทัศนะที่สอดคล้องกันว่า ควรจะนำงบประมาณมาช่วยกันพัฒนาที่เดียวให้มีความพร้อมที่โดดเด่นในทุกๆ ด้าน เช่น ที่พัก ร้านอาหาร อาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม โรงเรือน ฯลฯ เพื่อจะได้ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวมากขึ้นกว่าเดิม และยังสามารถส่งผลไปถึง จ.บุรีรัมย์ได้ด้วย ซึ่ง อ.สตึก จ.บุรีรัมย์กับ ศูนย์ศึกษา บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ มีระยะทางห่างกันเพียงแค่แม่น้ำมูลกันเท่านั้น

3.3.2 ตัวอาคารและโรงเรือน ควรจัดให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับช้าง เช่น ลานแสดงช้างควรจัดให้มีขนาดใหญ่ มีโรงเรือนสำหรับเป็นที่กำบังแดดให้บริเวณที่ช้างแสดง เนื่องจากสภาพอากาศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้หรืออีสานใต้มีอากาศร้อนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูร้อนช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด (2543:บทคัดย่อ) กล่าวว่าควรจัดวางแผนผังกำหนดพื้นที่สำหรับกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้ใช้กิจกรรมแต่ละประเภท อีกทั้งควรมีความเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่น มีความชัดเจนด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ดังที่สามพร มณีโมตริจิต (อ้างถึงใน รุ่งรัตน์ หัตถกรรม, 2545:12) ได้กล่าวไว้ว่า ศิลปวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์สามารถนำมาใช้ประโยชน์และสามารถนำมาพัฒนาให้เป็นจุดสนใจในการท่องเที่ยวได้

3.3.3 สินค้าที่นำมาจำหน่าย ควรเน้นสินค้าพื้นเมืองเฉพาะในท้องถิ่น ของตนเอง หรือสินค้าที่แสดงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ที่นักท่องเที่ยวไม่สามารถหาซื้อได้จากแหล่งอื่น เพื่อเป็นการส่งเสริมสินค้าพื้นเมืองหรือสินค้าท้องถิ่นและเพื่อเป็นการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวอีก จึงจะนำมาซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ช่วยสร้างอาชีพ สร้างงาน และสร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น ทำให้ไม่ต้องเข้าไปทำงานในเมือง ซึ่งวิสุทธิ ภิบาลญาณิษะ และศีกฤทธิ์ ขาวละมัย (8 เมษายน 2550) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ในปัจจุบันสินค้าที่จัดจำหน่ายตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ มีลักษณะเหมือนกันทุกประการ ขาดอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ยกตัวอย่าง เช่น การไปเที่ยวปราสาทหินพนมรุ้งก็สามารถพบสินค้าของที่ระลึกจากเชียงใหม่ พัทธยา วางจำหน่ายอยู่ทั่วไป ทำให้นักท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องไปเที่ยวเชียงใหม่ พัทธยา มาเที่ยวปราสาทพนมรุ้งที่เดียว แต่ก็สามารถซื้อของที่ระลึกจากเชียงใหม่ พัทธยา ผาภูวนาติ เพื่อนฝูงได้ ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุให้แหล่งนักท่องเที่ยวไม่เกิดความรู้สึกที่อยากจะกลับมาเที่ยวในสถานที่ดังกล่าวอีกครั้ง หรือแหล่งท่องเที่ยวแห่งนั้นนักท่องเที่ยวอาจไม่เข้าไปท่องเที่ยวเลยก็ได้

4. คำถามการวิจัยข้อที่ 4 ยุทธศาสตร์พึงพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนา และจัดการ การท่องเที่ยวเชิง พื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนโดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านควรเป็นอย่างไร ผู้วิจัยนำผลวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามการวิจัยทั้ง 3 ข้อ มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ พบว่า ในภาคอีสานตอนใต้มีสายสัมพันธ์อย่างเหนียวแน่นกับสาธารณรัฐกัมพูชา ประชาธิปไตย โดยแสดงให้เห็นได้จากเส้นทางสัญจรทางบกที่เชื่อมโยงระหว่างกัน ดังนั้นจึงขอ

นำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยว โดยใช้เส้นทางที่เชื่อมโยงกับสาธารณรัฐกัมพูชาประชาธิปไตยกับภาคอีสานใต้ของประเทศไทย ดังนี้

4.1 การเดินทางท่องเที่ยวตามเส้นทางสัญจรโบราณของชาวเขมร ซึ่งในสมัยโบราณ พาหนะที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นสัตว์ ได้แก่ วัว ม้า และช้าง

4.2 การเดินทางท่องเที่ยวตามรอยการโจรกรรมโบราณวัตถุเขมร ซึ่งเป็นการจำลองเส้นทางการขนส่งโบราณวัตถุเขมรออกนอกประเทศ ดังที่ทราบภาคอีสานใต้ของประเทศไทย ถือว่าเป็นเส้นทางหนึ่งที่นักโจรกรรมนิยมลักลอบขโมยโบราณวัตถุผ่านทางมา

4.3 การเดินทางท่องเที่ยวตามเส้นทางจาริกแสวงบุญ ซึ่งปรากฏศาสนสถานที่มีรูปแบบทางศิลปกรรมลักษณะเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันระหว่างศาสนสถานในภาคอีสานใต้ของประเทศไทยกับศาสนสถานในสาธารณรัฐกัมพูชา

สรุป

จากผลการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ โดยการสำรวจเชิงลึกเกี่ยวกับที่อยู่ ที่มา และจำนวนเชือกของช้างพบว่า มีช้างอยู่ที่ อ.เขวาสี และอ.เมือง จ.ชัยภูมิ จำนวน 6 เชือก อ.จอมพระ อ.เขวาสินรินทร์ อ.เมือง อ.ชุมพลบุรี และอ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ จำนวน 84 เชือก อ.สตึก และอ.เมือง จ.บุรีรัมย์ จำนวน 84 เชือก รวมพบช้างในอีสานใต้ทั้งสิ้น 175 เชือก ส่วนใหญ่จะประสบปัญหาเรื่องการไม่มีพื้นที่เลี้ยงช้าง เนื่องจากป่าไม้ถูกทำลาย ป่าไม้ที่มีบางส่วนก็เป็นพื้นที่ส่วนบุคคล จึงเป็นสาเหตุให้มีอาหารช้างไม่เพียงพอ ทำให้ออกเร่ร่อนตามเมืองบ้างก็ออกรับงานแสดงตามปางช้างต่างๆ แต่อย่างไรก็ตามโอกาสในการพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวก็มีจุดแข็งในด้านของความโดดเด่นของวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และจากการสอบถามประชาชนในพื้นที่ เจ้าหน้าที่แหล่งท่องเที่ยว ความรู้ช้างมีทัศนคติเชิงบวกต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ซึ่งกล่าวว่าทำให้เกิดการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคโครงสร้างพื้นฐาน ฐานเศรษฐกิจ และการเกิดอาชีพที่หลากหลายจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนตนเองโดยตรงเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ 3 แนวทาง คือ แนวทางการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนาตลาดท่องเที่ยว และแนวทางการพัฒนาด้านความพร้อมทางการท่องเที่ยว

ในส่วนของการพัฒนาและจัดการ การท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ในอีสานใต้สู่ความยั่งยืน โดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน มียุทธศาสตร์พึ่งพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งนั้น พบว่าในภาคอีสานตอนใต้มีสายสัมพันธ์อย่าง เหนียวแน่นกับสาธารณรัฐกัมพูชาประชาธิปไตย โดยแสดงให้เห็นได้จากเส้นทางสัญจรทางบกที่เชื่อมโยงระหว่างกัน ดังนั้นจึงนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวโดยใช้เส้นทางที่เชื่อมโยงกับ สาธารณรัฐกัมพูชาประชาธิปไตยกับภาคอีสานใต้ของประเทศไทย 3 รูปแบบคือ รูปแบบที่แรก การเดินทางท่องเที่ยวตามเส้นทางสัญจรโบราณของชาวเขมร

ซึ่งในสมัยโบราณพาหนะที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นสัตว์ ได้แก่ วัว ม้า และช้าง รูปแบบที่สอง การเดินทางท่องเที่ยวตามรอยการจารกรรมโบราณวัตถุเขมร ซึ่งเป็นการจำลองเส้นทางการขนส่งโบราณวัตถุเขมรออกนอกประเทศ ดังที่ทราบภาคอีสานใต้ของประเทศไทยถือว่าเป็นเส้นทางหนึ่งที่นักจารกรรมนิยมลักลอบขโมยโบราณวัตถุผ่านทางมา และรูปแบบที่สาม การเดินทางท่องเที่ยวตามเส้นทางจาริกแสวงบุญ ซึ่งปรากฏศาสนสถานที่มีรูปแบบทางศิลปกรรมลักษณะเหมือนกัน หรือใกล้เคียงกันระหว่างศาสนสถานในภาคอีสานใต้ของประเทศไทยกับศาสนสถานในสาธารณรัฐกัมพูชา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 ควรมีการสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวโดยจับประเด็นเอกลักษณ์ทางด้านศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่มาเป็นแกนหลักในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว
- 1.2 ควรฝึกอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพของบุคลากร เช่น ผู้จัดการปางช้าง ควาญช้าง มัคคุเทศก์ ฯลฯ ในด้านต่างๆ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

- 2.1 ควรมีแนวทางการปฏิบัติเพื่อจัดการช้างในธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น การทำสำมะโนประชากรช้างเลี้ยง ในด้านของจำนวน โครงสร้างของประชากร ความเกี่ยวโยงกันทางพันธุกรรม ประวัติการเลี้ยงดู การใช้งาน ประวัติการสืบพันธุ์และการให้ลูก ฯลฯ การตรวจสอบตัวรูปพรรณของช้าง โดยทำการฝังไมโครชิปในช้าง เพื่อบันทึกหมายเลขประจำตัวของช้าง เก็บตัวอย่างเลือด อุจจาระ ขน ฯลฯ เพื่อตรวจสอบสุขภาพ รวมถึงกำหนด แผนทางพันธุกรรม วางแผนการผสมพันธุ์และ การปรับปรุงสายพันธุ์ของในปางช้าง
- 2.2 ควรมีสัตวแพทย์ที่มีความรู้ และความสามารถเกี่ยวกับช้าง เป็นที่ปรึกษาและให้บริการดูแลสุขภาพช้าง
- 2.3 ควรจัดกิจกรรมที่ทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมแล้ว ได้เห็นกิจวัตรประจำวันและวิถีชีวิตของคนกับช้างตั้งแต่เช้าจรดค่ำ เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่ได้เข้ามาเที่ยวชมเกิดความรู้สึกประทับใจและรู้สึกเต็มอิ่มกับการได้เข้าสัมผัส จนอยากเข้ามาเที่ยวชมในครั้งต่อไป

3. ข้อเสนอแนะเพื่อดำเนินการวิจัยต่อไป

- 3.1 ศึกษาการปลูกป่าเพื่อเป็นที่อยู่และแหล่งอาหารช้าง
- 3.2 ศึกษาพัฒนาผลิตภัณฑ์พื้นเมืองเพื่อเป็นของที่ระลึกสำหรับจำหน่ายในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง
- 3.3 ศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง
- 3.4 การศึกษาแนวทางการปฏิบัติเพื่อจัดการช้างในธุรกิจการท่องเที่ยว

บรรณานุกรม

- กองทุนสัตว์ป่าโลก สำนักงานประเทศไทย. (2543). แผนปฏิบัติการเพื่ออนุรักษ์ช้างเอเชียในประเทศไทย พ.ศ.2542-2544. กรุงเทพฯ:บริษัทสยามทองกิจ จำกัด.
- ชื่น ศรีสวัสดิ์. (2529). การเลี้ยงช้างของชาวไทย-กวย(ส่วย) ในจังหวัดสุรินทร์. โครงการสนับสนุนการวิจัยทางวัฒนธรรม มูลนิธิ เจมส์ เฮช ดับเบิลยู ทอมป์สัน 2528-2529.
- สุทธิธิ์ ชูชาติและคณะ. (2544). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตลุ่มน้ำแม่วาง. เชียงใหม่ : โครงการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บ้านสวนนนทรี อ.สันทราย จ.เชียงใหม่.
- ทองใบ ศรีสมบัติ. (2535). การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเลี้ยงช้างและการประกอบอาชีพเลี้ยงช้างของหมู่บ้านช้าง จ.สุรินทร์. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- นิคม จารุมณี. (2536). การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ โอ. เอส. พรินติ้ง. เฮาส์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ:สุริยสาสน์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ:บริษัท เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริ่ง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด. (2543). รายงานผลการวิจัยเรื่องการศึกษาความเหมาะสมโครงการสร้างโลกใหม่ให้ช้างไทย. กรุงเทพฯ:บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริ่ง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด. เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- บริษัท ยูไนเต็ด แอนนาลิสต์ แอนด์ เอ็นจิเนียริ่ง คอนซัลแตนท์ จำกัด. (2548). รายงานผลการวิจัยฉบับกลางโครงการก่อสร้างศูนย์ศึกษาเส้นทางอารยธรรม(ศึกษาความเหมาะสม และการออกแบบ). กรุงเทพฯ:บริษัท ยูไนเต็ด แอนนาลิสต์ แอนด์ เอ็นจิเนียริ่ง คอนซัลแตนท์ จำกัด. เสนอต่อการท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัดบุรีรัมย์.
- ประทีป ชุมพลและคณะ. (2549). รายงานผลการวิจัยเรื่องศักยภาพและปัจจัยในจังหวัดสุรินทร์เพื่อส่งเสริมโครงการโลกใหม่ของช้างอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประทีป นวลเจริญ. (2548). รายงานผลการวิจัยเรื่องการศึกษาศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติทางบกของจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่. ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- รลิกา อังกูรและคณะ. (2549). รายงานผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www2.tat.or.th/tat/e-journal>. 2 กันยายน 2549.
- รุ่งรัตน์ หัตถกรรม. (2545). แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านทอผ้าไหม ต.นาโพธิ์ อ.นาโพธิ์ จ.บุรีรัมย์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการ

- อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศรีไพร พริ่งเพระ. (2547). การพัฒนาการท่องเที่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้าน สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของชุมชน:บูรณาการการจัดการแสดงของช้างใน บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์. วิทยาศาสตร์มหานัตติ, สาขาวิชา ภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศูนย์คชศึกษา. (2550). สถิตินักท่องเที่ยวศูนย์คชศึกษา ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์. สุรินทร์:จังหวัดสุรินทร์.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2544). นันทนาการและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2541). การศึกษาแนวโน้มการพัฒนาเยาวชนในทศวรรษแรกของ ศตวรรษที่ 21. ทุนวิจัยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. สันติ เอื้อจงประสิทธิ์. (2549). การบริหารท่องเที่ยวเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ:บริษัท นวัตกรรม จำกัด.

ภาษาอังกฤษ

- Gee, C.Y.; Choy, D.J.L. and Makens, J.C. (1984). The Travel Industry. 2nd ed. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Inskeep, E. (1991). Tourism Planning : An Integrated and Sustainable Development Approach. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Kaiser, C. (1978). Tourism Planning and Development. Boston : CBI.
- Lundberg, D.E. (1985). The Tourism Business. 5th ed. New York: Van Nostrand Reinhold.
- McIntosh, R.w.; Ritchies, J.R. and Goelner, C.R. (1989). Tourism : Principles, Practices, Philosophies. New York : John Wiley.
- Swarbrooke, J. (1999). Sustainable Tourism Management. New York:CABI.

บุคลากรกรม

- เดี่ยว ศาลางาม. (2550). 13 มีนาคม. ศูนย์คชศึกษา บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์. จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรคแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง สัมภาษณ์.
- นิธิตล วงศ์ศิริกุล. (2550). 8 เมษายน. วังช้าง แลเพนียด จ.อยุธยา.จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรคแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง. สัมภาษณ์.
- ราตรี จงใจงาม. (2550). 13 มีนาคม. ศูนย์คชศึกษา บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์.

จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรคแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง
สัมภาษณ์.

วิสุทธิ ภิทยไญวานิชกะ. (2550). 8 เมษายน. วังช้าง แลเพนียด จ.อยุธยา.จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส
อุปสรรคแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง. สัมภาษณ์.

ศีกฤทธิ ขาวละมัย. (2550). 8 เมษายน. วังช้าง แลเพนียดจ.อยุธยา.จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส
อุปสรรคแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง. สัมภาษณ์.

ศุภวัฒน์ ทวีสุข.(2550). 13 มีนาคม. ศูนย์ศึกษา บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์.
จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรคแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง
สัมภาษณ์.

อุ้น ศาลางาม. (2550). 13 มีนาคม. ศูนย์ศึกษา บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์.
จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรคแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
หมู่บ้านช้าง. สัมภาษณ์.

อารีรัตน์ บุญทอง(2550). 13 มีนาคม. ศูนย์ศึกษา บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์.
จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรคแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
หมู่บ้านช้าง. สัมภาษณ์.

ประวัตินักวิจัย

ชื่อผู้วิจัย นางสาวสมพร คล้ายวิเชียร (Samaporn Clayvichien)

หน่วยงานที่สังกัด มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ถ.จิระ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ 31000

การศึกษาระดับอุดมศึกษา (เรียงจากคุณวุฒิต่ำไปสูงตามลำดับ)

2535 - 2539 ศิลปบัณฑิต (สาขาภาพพิมพ์) คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2543 - 2545 ครุศาสตร์มหาบัณฑิต (ศิลปศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการรับราชการ

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง อาจารย์ ระดับ 6 ชั้น สังกัดสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผลงานทางวิชาการ

1. บทความเรื่อง พระพุทธรูปในราชพระพุทธรูปที่งดงามที่สุด
2. บทความเรื่อง การผสมผสานระหว่างศิลปะทวารวดีกับศิลปะเขมรในชุมชนโบราณ
3. เอกสารประกอบการสอนวิชาสุนทรียทางทัศนศิลป์เรื่อง ศิลปกรรมร่วมสมัย
4. เอกสารประกอบการสอนวิชาสุนทรียภาพของชีวิต
5. บทความเรื่อง วาดเส้นต้นกำเนิดภาษาโลก Drawing: Language's Root

งานวิจัย

2547 การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทอาหารและเครื่องดื่มประจำปี

2546 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสังคม อ.สังคม จ.หนองคาย

2548 การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทผ้าและเครื่องนุ่งห่มประจำปี

2547 จำนวน 5 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ตุ่ง (ธงประดับ) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองแวง ต.หนองผือ อ.จตุรพักตรพิมาน จ.ร้อยเอ็ด ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแวงน้อย 2 ม.2 ต.หนองขาม อ.อาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ กลุ่มอาชีพทอผ้าบ้านหินกอง 150 ม.14 ต.หินกอง อ.สุวรรณภูมิ จ.ร้อยเอ็ด ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ กลุ่มทอผ้าฝ้าย-ไหม บ้านหนองผือ 24 หมู่ 1 ตำบลหนองผือ อำเภอเมืองสรวง จ.ร้อยเอ็ด และผลิตภัณฑ์ผ้าหางกระรอก กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านชีเหล็ก 75/2 ม.9 ต.หนองแวง อ.เมืองร้อยเอ็ด จ.ร้อยเอ็ด

2548 โครงการวิจัยและพัฒนาการบริหารจัดการงานวิจัย กรณี : การพัฒนาโครงการวิจัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมในด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์

2549 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้

ชื่อผู้วิจัย นางสาวเกษสุดา บุรณพันธ์ (Kassuda Buraphansak)

หน่วยงานที่สังกัด มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อ.จระ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ 31000

การศึกษาระดับอุดมศึกษา (เรียงจากคุณวุฒิต่ำไปสูงตามลำดับ)

2539 - 2542 ศึกษาาระดับครุศาสตรบัณฑิต (คณิตศาสตร์) เกียรตินิยมอันดับ 2 คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2544 - 2545 ศึกษาาระดับครุศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาคณิตศาสตร์) คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการรับราชการ

2543 - 2544 อาจารย์ประจำโครงการเร่งรัดพัฒนาการผลิตและพัฒนาบัณฑิต ระดับปริญญา

ตรี สาขาวิชาคณิตศาสตร์ของประเทศ (รพค.) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย

2546 อาจารย์อัตราจ้าง โปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2547-ปัจจุบัน อาจารย์ประจำสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

บุรีรัมย์

งานวิจัย

1. การพัฒนาโจทย์วิจัยและการพัฒนาโครงการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม
ในค่านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ (ทุนของ สกอ.)

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจในทัศน์เรื่องฟังก์ชันกับเรื่องอนุพันธ์ของ
นักศึกษาระดับอุดมศึกษา กรณีศึกษา : นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ (ทุนของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์)

ชื่อผู้วิจัย นางสาวกัญธิมา นาคินชาติ (Kantima Nakinchat)

หน่วยงานที่สังกัด มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ถ.จิระ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ 31000

การศึกษาระดับอุดมศึกษา (เรียงจากคุณวุฒิต่ำไปสูงตามลำดับ)

2546 บริหารธุรกิจบัณฑิต เทคโนโลยีสารสนเทศธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ประวัติการรับราชการ

2548 เจ้าหน้าที่ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2549-ปัจจุบัน ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ องค์การบริหารส่วนตำบลอิสาน